SÜRGÜN

SÜRGÜN

Yazarı: Aytuğ Akdoğan
Genel Yayın Yönetmeni: Meltem Erkmen
Kapak Tasarımı: Berkcan Okar
İllüstrasyon: Gamze Tanır
Kapak Uygulama: Berna Özbek Keleş
Arka Kapak Fotoğrafı: Emrullah Eyvallah

1. Baskı: Eylül 2016

ISBN: 978-605-173-176-6

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 12280

© Aytuğ Akdoğan /
Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.

Baskı ve Cilt: Mimoza Matbaacılık
Merkez Efendi Mah. Davutpaşa Cad. No: 123
Kat: 1-3 Topkapı-İst
Tel: (0212) 482 99 10 Fax: (0212) 482 99 78
Sertifika No: 33198

Yayımlayan:
Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. San. Ltd. Şti.
Osmanlı Sk. Osmanlı İş Merkezi No: 18 / 4-5 Taksim - İstanbul
Tel: (0212) 252 38 21 Faks: 252 63 98
İnternet adresi: www.epsilonyayinevi.com
e-mail: epsilon@epsilonyayinevi.com

SÜRGÜN

Aytuğ Akdoğan

epsilon®

Kerem Kamil Koç'a…

"Kendi çölüne yollandığında,
kim kurtulabilir kırbaçlanmaktan?"
Shakespeare

1

"Hadi siktir olup gidelim!" dedim. "Kerem de bunu yapmamızı isterdi."

Son kez Kerem'in mezarına baktım. Yattığı yerin başında kara bayraklar dalgalanıyordu. Tabutunu da simsiyah bir örtüyle sarıp getirmiştik. Her anarşist gibi o da bayraklara karşıydı; bu yüzden sadece kapkara olan anti bayrağı taşımaktan memnuniyet duyardı.

Aslında ona anarşist demek de zor; o her şeye karşıydı. Anarşizme de, kendisine de, insanlara da hep sorguyla yaklaşırdı. Dolayısıyla yaşamı başlı başına bir protesto olan bu genç adamı elbette direndiği gibi uğurlamaya çalıştık evine. Ancak üstü taşlar ve toprakla öyle sıkı kapatılmıştı ki, bir an için Kerem'in ölümünden çok, ölüm karşısındaki çaresizliğimize üzüldüm. Düşünmeden edemedim: Onu gömdüğümüz için kızgın mıydı acaba bize?

O sene benim mahkemem vardı, onun kanseri. Hangisi daha önemli diye tartışırdık bazen: Özgürlük mü, yoksa

sağlık mı? Ben beraat ettim, o öldü. Ama bana öyle geliyor ki, ben kaybettim, o kazandı.

Yuvarlak çerçeveli gözlüklerinin ardından kederli ve alaycı bir ilgiyle izlerdi yaşamı. Hayatı absürt bulur, ancak gene de mücadele eder ve yaşardı. İntiharı düşünmüştü belki, ancak intihar edecek kadar önemsemezdi de yaşamı. Hayatının harikulade güzellikler ve zenginlikler içinde geçmesine hiç ihtiyacı olmamıştı, çünkü edebi olması yeterliydi.

Ancak kanserden mi, yoksa onu kanser eden insanlar ve sistem yüzünden mi öldü, emin değilim... Zaten hep böyle olmuştur. Bir yerde mutluluk ve özgürlük şarkıları söyleniyorsa orayı muhakkak polis basar, nereye filizlenmek üzere bir fidan ekilirse derhal üstüne beton dökülür ya da ne kadar iyi ve eşsiz insan varsa önce onlar ölürdü.

Yıllar önce tanıştığım bir imam, "Bir cenaze töreninin çok kalabalık olması," demişti, "ölen kişinin aslında dünya insanı olduğunu gösterir. Kişi, yaşamını insan ilişkileri üstünden kurmuş ve Tanrı'dan uzaklaşmış demektir bu. Bir cenaze başında ne kadar az insan bekliyorsa, orada yatan kişi o kadar az bağlanmıştır fani dünyaya. Ancak bazen öyle cenaze törenleri olur ki, yaşamında kendini Tanrı'ya, iyiliğe adamış ve ölüp de artık yuvasına dönmüş bir kişiyi de onlarca insan mezara kadar taşıyabilir. Bence en güzeli de böylesi bir vedadır. Sessizce, kardeşçe."

İşte Kerem'in cenaze töreni tam buna örnekti. Gotikler, punklar, takım elbiseli adamlar, işçiler, çocuklar, gençler ve kadınlar, herkes oradaydı. Kerem yaşamı boyunca her çeşit insana dokunmuş, ancak kaynaştığı bu farklı insanları

hiçbir zaman birbirleriyle tanıştırmamıştı. Hepsinde farklı izler bırakmıştı ve şimdi Tanrı'ya kavuşmanın keyfini sürüyordu. Dostları ise çoğunlukla tek başına gelmiş, kendi farklılıklarıyla yasını tutuyordu.

Gece'nin gözleri dolmuştu. "Suyunuz var mı?" diye sordu. Rüzgâr, sakalını kaşıyıp "Şarap var" dedi ve cebindeki şişeyi çıkartıp uzattı. Gece tereddütsüz kafaya dikti şişeyi. İçkiyi şişeden içiyorsanız probleminiz vardır derler… Başka nasıl içebilirdik ki? En iyi dostumuz ölmüştü.

Gezginler her zaman ölümü düşünür ve buna hazırdır. Ölüm melekleri gelir ve şöyle der: "Merhaba, bitti." Ve gezgin yanıtlar: "Öyle mi? Peki." Çünkü onun aidiyet ve mülkiyet gibi arzuları yoktur. Dünyaya geldiği gibi üryan gider. Ancak ölüm kendisinin değil de bir yakınının başına gelmişse, işte o zaman o boşlukla ne yapacağını bilemez.

O an oradan öyle bir gitmek istiyordum ki, insanların ne sevgisi ne de öfkesi engel olabilirdi bana. Dostlarımı da alıp öyle bir gidecektim ki, kimsenin gözyaşı ya da küfrü döndüremeyecekti beni. Ve böylece kurtaracaktım ruhumu insanoğlunun pis ellerinden! İnsanın çantası her zaman hazır olmalı; ne zaman nereyi pılını pırtını toparlayıp terk edeceğin belli olmaz.

İmam son olarak, "Allah'ım!" dedi, "burada yatan kulunun yaşamında çektiği sıkıntıları günahlarına say ve bağışla onu!" Derin bir nefes alıp, "Oh!" dedim içimden. "İşte şimdi yırttın Kerem." Ardından tekrar "Hadi!" dedim, "gidelim artık."

"Bugün mü? Hemen mi?" dedi Gece.

"Başka nasıl olabilir ki?" diye bir soruyla yanıtladı onu Rüzgâr.

Döndükleri şaraptan bir yudum da ben aldım. Ardından elimdeki şişeyi Kerem'e doğru kaldırıp, "Şerefine dostum!" diye seslendim ve yola koyulduk.

2

Beş kuruş param yoktu ama cebimde bir çeyrek altın vardı. Onu da önceki gün mezuniyetimde annem vermişti. "Al oğlum!" demişti. "Zor gününde bozdurursun." Üniversiteyi liseden daha kısa sürede bitirerek ailemi ve akrabalarımı şoke etmiştim. En çok da annem şaşırmıştı bu işe. Zaten nasıl ki doğum günleri tek bir kişi için kutlanırsa, o iğrenç mezuniyet töreni de aslında sadece annem içindi. Aramıştım onu, geldiğinden emin olmak için. Gelmişti. Hem de bir saat öncesinden.

İlk olarak onur öğrencileri çağrıldı sahneye; alkışlar, ıslıklar içinde ödüllerini aldılar. Benim için hepsi okumuş eşeklerden farksızdı! Sonra kepimi fırlattım ve bir daha ne kendi kepimi ne de bir başkasınınkini tuttum. Ah anne! O diplomayı sadece sen mutlu ol diye aldım.

Kendimi bildim bileli öğrenciydim, ancak gerçek okuma ve yazmayı ders kitaplarından değil, sokaktan öğrenmiştim. Çünkü edebiyat derslerinde mesela, tahtada şairlerin

doğum ve ölüm yılları arasına kısacık bir çizgi çekerlerdi, ancak bize onların hangi dertler yüzünden öldüklerini anlatmazlardı. Ya da coğrafya derslerinde dünyanın enlemini boylamını öğretir, ancak kıtalar arasında yapılacak bir yolculuğun o muazzam duygusundan bahsetmezlerdi. Ve tarih derslerinde herkesin kendi ırkı en iyisi, en güzeliydi. Herkes kendi imparatorluk masallarını anlatırdı, ancak kimse savaşların yıkıcılığından söz etmezdi. Hem matematiği de sevmezdim ben! Sayılara değil, sözcüklere güvenirdim. Kimse inandıramazdı beni 2+2'nin 4 ettiğine. Derslerde x'i bulmak yerine düşler kurar ve şiirler karalardım.

Önce üçümüz de bodrum katlarındaki inlerimize uğrayıp sırt çantalarımızı hazırladık –ki bu, hayatta en iyi yapabildiğimiz şeydi. Ardından akşama doğru buluştuk ve altını bozdurduktan sonra en ucuzundan birer şişe şarap kapıp otoyola çıktık.

Araba farları ve yanıp sönen ambulans lambaları yorgun gölgelerimizi asfalta vuruyordu. Yol kenarındaki başparmaklarımızı otostop için göğe kaldırdık. –Bu da hayatta yapabildiğimiz en iyi ikinci şeydi–. Kısa süre sonra bir tır durdu. Koşarak yanına gittik; şoföre teşekkür ettikten sonra Rüzgâr ve Gece tırın arkasına geçti, ben de ön koltuğa oturdum. Ardından tır yeniden hareketlendi ve yola koyulduk.

Kaçınılmaz soru şoförden geldi: "Nereye gidiyorsunuz?"

"Valla bilmiyorum," dedim. "Fark etmez."

Normalde otostop çekiyorsan, kafanda önceden belir-

lediğin yere en yakın yolda iner ve oradan başka bir araca atlayıp devam edersin. Ancak biz varmak için değil, gitmek için çıkmıştık yola. Kısa bir sessizlikten sonra, "Polisten mi kaçıyorsunuz yoksa?" diye sordu. "Herkesten…" dedim, "hepsinden, her şeyden kaçıyoruz…" Bunun üstüne, hayatı yollarda geçmiş bir adam olarak başka hiçbir şey sormadı. Anlamıştı.

Gece boyunca belli belirsiz bir sürü şehri ardımızda bıraktık. Hâlâ ışığı dertle yanan uykusuz evler gördüm. Yarım bırakılmış inşaatlar, sürülmeyi bekleyen tarlalar, sürgünleri bekleyen otel odaları ve bomboş yollar için yanan kırmızı ışıklar arasından, yanımdaki adamın sessizce tırını –evini– sürüşünü dinledim.

Hayal meyal sayıkladım içimden: "Ruhumun kurtuluşunu arıyorum –Ruhumun kurtuluşunu arıyorum –Ruhumun kurtuluşunu arıyorum…" Uzun süredir düşünmekten konuşamıyordum. Kolumu bile kaldıracak gücüm, isteğim yoktu. Bir ay olmuştu kahkaha atmayalı. Bir sene geçmişti âşık olmayalı. Haberleri de izlemiyordum artık: En büyük savaş benimdi –kendimle yaptığım…

İnsan yaşamaya devam edebilmek için unutmak zorundaydı. Sevdiklerini, bir zamanlar onu sevenleri, düş kırıklıklarını... Ama işte şimdi Kerem'i düşünmeden edemiyordum. Binlerce kilometre gezmişti, artık orada öylece yatıyordu. Kalbim ağrıyordu düşündükçe… Zihnim hapishanem, zihnim cehennemimdi! Sayıklamaya devam ettim içimden: "Kurtuldun belki de oğlum sen! Kurtuldun artık Kerem! Hiçbir yere gitmek zorunda değilsin artık."

Çoğu kez kendimi iyi hissedebileceğim tek yer yorga-

nın altı oluyordu. Sustukça daha çok yazıyordum. Sanki kocaman bir ormanın ortasında oturup gözlerimi kapatmışım gibi, sesler ve düşünceler belirgin hale geliyordu. Ama emin değildim: Yarayı kapatan yazmak mıydı, yoksa okunmak mı?

En kötü kitabı çok satmış, diğerleri ise hiçbir zaman o kötü başarıyı yakalayamamış bir yazardım ben. İnsanlar bazen yanıma gelip, "Aa siz şu yazar değil misiniz?" diye sorarlardı. Böylece tekrar hatırlamak zorunda kalırdım kendimi. "Evet, galiba, ne yazık ki." Sahiden, kimdi bu siktiğimin yazarı?

Muhafazakâr bir toplumda fahişeler ve uyuşturucularla ilgili romanlar yazmaya başladığım için bazılarında merak, bazılarında ise nefret uyandırmıştım. Biri beni övüyorsa tevazu göstermem, şayet eleştiriyorsa da serinkanlı ve kibar olmam gerekiyordu. Oysa benim içimden her iki gruba da bir tane patlatmak geliyordu! Hem bir insan neden karşıma geçip beni ne kadar sevdiğini anlatırdı ki? Bana aslında acıdığı için mi?

Bir insan nasıl aynaya bakmak zorundaysa, ben de yazmak zorundaydım. Kölelikten özgürlüğe bir adım atmak istenciyle, çarpışan benliklerimi delik deşik ediyor ve ortaya bir *ben* çıkartmaya çalışıyordum. Böylece yarasını yalayan bir köpek gibi kendi kendimi iyileştirebilmek için tüm travmalarımı ve zaaflarımı yazdım. Bu itiraf süreci bir tür ayin ve arınma gibiydi benim için. Ancak terapi bu kadarla bitemezdi. Bu yüzden o kâğıt parçalarındaki hikâye ve düşünceleri çekmecelerde saklamak yerine apaçık günah çıkartırcasına insanların yüzüne fırlattım ki, içimdeki şeytani karanlığın vicdan azabından biraz olsun kurtulabileyim.

Beni tanıyan insanların karşısında çırılçıplak bir savunmasızlık hissine kapılırdım, çünkü benliğimi ifşa edip duruyordum ve saklayabileceğim şeyler gitgide azalıyordu artık. İnsanlar bana en çok yazdıklarımın *gerçek* olup olmadığını sorarlardı. Yeni fark ediyordum ki, yazdıklarım gerçeğin kendisinden daha gerçekti! Çünkü kitaplarım hem bilincimin –aklımın– hem de bilinçaltımın –gölgemin– birer yansıması olup çıkmıştı. Yani yazdığım her şey gerçek değildi belki, ancak hepsi gerçekti. Sefil yaşamım kâğıda döküldükten sonra bir anda değer kazanmış, hak etmediğim bir ilgiyle budaladan simyacıya –sahte bir kahramana– terfi ettirilmiştim.

Sonralarıysa hakkımda bir linç kampanyası başlatıldı. Tabii bunda medyanın da katkısı büyüktü. Önce ağaçların özgürlüğü, sonra kendi varoluşum için başkaldırdığım bir park direnişinde gözaltına alınmış ve neredeyse terörist diye yargılanmıştım. Mevsimler süren mahkemelerin ardından beraat etmiştim, ancak hayatım hapishaneye dönüşmüştü. Çünkü haber kanalları öyle bir bahsetmişti ki direnişçilerden, annemi bile inandırmışlardı benim vatan haini bir terörist olduğuma.

Beni en çok yaralayan da buydu işte… Kötü olan yargılanmak değildi. Asıl kötü olan şey, abimin, annemin, komşularımın, berberimin hatta en yakın arkadaşlarımın bile benim haydutun teki olduğumu düşünmeye başlamaları, yanımdan geçtiklerinde başlarını öne eğmeleriydi. Onlara gerçeği göstermeyi denedim, gözlerini yumdular. Anlatmaya çalıştım, dinlemediler. İnsanların sevgileri gibi nefretleri de aşırıydı. Ben de pes ettim. Ve böylece zaten yolda

geçen gençliğim, psikolojik bir sürgüne dönüştü.

İlkgençliğim boyunca birçok ülke gezmiş, onlarca şehirde dolanıp yüzlerce sokakta kaybolmuş ve binlerce kez izmarit ezmiştim asfaltlarında. Gittiğim ülkelerin saati kaçtı bilmezdim. Öğrenmek de istemezdim. Ah! Tatlı, güzel yalnızlığım benim! Bir gölge gibi tüm o yabancı seslerin ve yazıların arasında aylakça yürümek ve yürümek büyüleyiciydi. Sağır ve dilsiz ederdi beni şehirler. Ve bu özür garip bir şekilde özgürleştirirdi ruhumu. Bana kendi yabancılığımı unutturur, bambaşka bir yabancılık bahşederdi.

Zaten yalnızlar, gittikleri her yerin yabancısıdır. Otelde mi kalacaksın? Tek de olsan çoğu kez iki kişilik ödemek zorundasın. Acıktın ve bir restoranda yemek mi yemek istiyorsun? "Bu saatlerde çok yoğunuz ve sadece kalabalık gruplara hizmet veriyoruz." Yani diyor ki, tek başına bütün bir masayı işgal edip daha çok para kazanmamı engelleme. Ya da bir keresinde kahve içmek için bir kafeye oturmuştum mesela. Önce etrafımda üç koltuk vardı, birinin üstüne sırt çantamı koymuştum. Hemen akbaba gibi üşüşmeye başladılar: "Pardon boş mu bu?" Birkaç dakika içinde tüm koltukları çekip aldılar, gene çırılçıplak kaldım. *Eh, gidip bir bira içeyim bari* dedim, ama seni tek başına içerken görenler hemen alkolik olduğunu düşünmeye başlıyor. İnsanlar yalnızlara vebalı gibi muamele yaparken, etraftaki gürültülü ve sarhoş kalabalıkları normal karşılıyor.

Artık adım gibi biliyordum bu şehirleri. Banliyölerdeki soğukluğu, sabaha karşı sokaklardaki uyku mahmuru tenhalığı, Avrupa'daki zengin ve heyecansız yaşama kar-

şın Ortadoğu'da melankolik savaş kalıntıları arasında yeni bir yaşam düşleyen yaralıları, Anadolu'daki terk edilmişlik hissini, hepsini, her şeyi… Neyse ki gittiğim her şehirde bir sevgilim oldu da onlar uğurladı beni başka yalnızlıklara… Ödünç kâğıtlar, ödünç kalemler, ödünç insanlar ve sevgililer. İşte yaşamımın özeti.

Gene de yoldaydım işte –yeniden ve yeniden. Her yere gidiyordum, dolayısıyla aslında hiçbir yerde olmuyordum. Bir varmışım, bir yokmuşum. Ve şimdi yeni bir günün ilk ışıklarında tek bir şey düşlüyordum: Gökyüzünü görebileceğim bir yere gitmek.

3

Ertesi sabah Muğla civarında tuvalet molası verdiğimizde, "Burada inebiliriz aslında" dedim. "Otogara geçip oradan bir minibüse atlarız. Sonra da bir koya gider dinleniriz." Kimse itiraz etmedi bu teklifime. Sırt çantalarımızı aldık ve tekrar teşekkür ettik şoföre. "Kendinize iyi bakın!" dedi adam, tüm sadeliğiyle. "Geceleri üşütmeyin oralarda."

İnsanın bazen hayatından ve kendisinden uzaklaşıp, ona bir adım geriden bakması gerekir. Benim manastırım ise deniz ve gökyüzüdür. Otogara geldiğimizde, "Kabak Koyu," dedim, "orada hâlâ yaşam olmalı. Oraya gidebiliriz." Gene itiraz etmediler. Sessizce yolumuza devam ettik. Koylar, vadiler, yıllarca kaçışlarıma ev sahipliği yapmıştı. Hep tek başıma yol alır ve beynimdeki ateşi biraz olsun söndürebilmeye çalışırdım, ancak şimdi ilk defa dostlarımla çıkmıştım yola.

Yaz sıcağının ortasında, tatilcilerin ve turistlerin arasında mezar taşı gibi suratlarımızla yürüyorduk. Omuzları-

mızda sırt çantalarımız değil, dostumuzun cenazesi vardı sanki hâlâ. Kendi aramızda bile öyle az konuşuyorduk ki, ne zaman bir şey söyleyecek olsak sesimiz iyice kısılmış oluyordu.

Ayağımdaki çizmelerle tatilcilerin parmak arası terliklerine basmak; onların ve neşeli tüm insan seslerinin üstünde tepinmek istiyordum. Neyse ki yanımızdan geçenler de sadece yol sormak ya da çakmak istemek için rahatsız ediyordu bizi. Bir de nedense saçım çok dökülmeye başlamıştı. Toplamak için ellerimi saçlarıma her atışımda cılız ve kırık saç telleri örümcek ağı gibi sarıyordu parmaklarımı. "Siktir!" dedim içimden, henüz yirmi dört yaşındayken. "Büyümek yerine yaşlanıyor muyum?"

Günbatımında koyun tepesine vardık. Bir gözlemecide kana kana ayran içtikten sonra, kayaların arasından yavaşça aşağı indik. Sahile vardığımızda hava kararmıştı. Yıldızlar eski bir dost gibi parlayıp göz kırpıyordu biz ölümlülere. Dolunayın denize vuran yakamozunda balıklar sıçrayarak yüzüyordu. Hafifçe esen bir rüzgâr üçümüzün arasında dolaşıp saçlarımızı okşadı.

Gözlerimiz yakamozda, düşüncelerimiz ölümde birleşmişti. Daha sırt çantalarımızı yere bile indirmeden, doğanın bu kendi halindeki mucizesi karşısında sessizce ölümü düşünmeye başlamıştık. Uzun bir yolculuğun ardından bizi karşılayan manzara öyle güzeldi ki, sanki bir resmin; bir Bob Ross tablosunun içine girmiş gibi değerli hissediyorduk kendimizi. Öyle ki, Gece hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Kimileri neşeyi kutsar ve baktığı güzel bir manzarada,

gelecekte yaşayabileceği mutluluk dolu günleri düşler. Ancak bazıları da vardır ki, hüznü kutsamıştır. Baktıkları her güzel manzaranın içinde, artık çok eskilerde kalmış bir anıyı ya da insanı görürler. Kaybettikleri şey oradadır; orada iyidir de, ancak artık "burada" değildir işte. Sevdikleri bir şeye sadece uzaktan bakabilmenin acısı ve zevki içinde sürüklenir dururlar.

Gece de böyle bir kızdı işte. Babası ona Ece –kraliçe– ismini koymuş, ancak o isminin başına "G" harfini ekleyip, tanıştığı herkese kendisini Gece diye tanıtmıştı. Hiç sevmediği babasının biricik kraliçesi olmaktansa, dünyadaki en karanlık ve en güzel şeyi; tüm yalnızların ve ötekilerin sahiplenebileceği Gece'yi seçmişti.

Bir süre sonra Gece'nin ağlaması kesildi. Hüngür hüngür ağladıktan sonra gelen o boşluk, bomboşluk ve ferahlık hissiyle ıslanmış dudaklarından bir mırıldanma duyuldu. "Kerem," dedi, "keşke şu an o da burada olsaydı da görebilseydi bu güzelliği."

"Zaten burada," dedi Rüzgâr. "Yıldızlarda, dalgalarda, şu defolu ayda, artık her yerde o."

"Nereden biliyorsun?" diye sordu Gece.

"Çünkü nasıl yaşarsan öyle ölürsün. Ve nerede yaşamışsan orada olmaya devam edersin. Tolstoy bu yüzden koca yaşında bir tren garında öldü. Kerem'in yaşamı da yolda geçti, bu yüzden artık her yerde olacak. O olmasa bile biz götüreceğiz onu gittiğimiz her yere, kalbimizde ya da zihnimizde…"

"Gene de ona dokunamıyoruz, onu göremiyoruz."

"Gene de bizimle" dedi Rüzgâr. "Gene de bizimle…"

Sahilde insanlar kullandıkları uyuşturuculara göre ayrılıyordu. Bir köşede ekstazi haplarıyla patlayanlar, bir köşede saykedelikler, bir köşede melankolik esrarkeşler, öbür köşelerde de yoldan yorgun düşmüş gezginler vardı. Hepsinin ortak noktası ise vazgeçişti. İnsanların gözünde karanlık bakışların yanı sıra, vazgeçmenin verdiği bir özgürlük vardı. Ancak belki de en önemlisi, kimsenin kimseye rahatsızlık vermemesiydi.

Biz de kendimize bir köşe bulduk ve horlayan siluetlerin yanına kıvrıldık. Bu sahilde yatmak, zorunda kalarak yapabileceğimiz en güzel şeydi. Kumları yatak, çantalarımızı yastık, yıldızları da gece lambamız yaptık ve uyku tulumlarımıza sarılıp uyuduk.

4

Sabah şu sesle uyandık: "Koğuş kalk! Rakı buldum!" Evsiz cankiler uyanmış ve önceki geceden kalan içki şişelerini toplayıp diplerinde kalanları paylaşmaya başlamıştı. Tuhaf bir şekilde mutlu uyanıyorlardı –herhalde kafaları hâlâ iyi olduğundan. İçmeye her zaman bahaneleri vardı. Sabahları uyanır ve ağızlarını sek rakıyla çalkalar, öğlene doğru susuzluklarını gidermek için birkaç bira yuvarlar, ufak bir öğle uykusu için kafalarına şarap diker, akşamüstü ayılmak için votka içer ve gece çökünce de cıgara sarmaya başlarlardı.

Her şeyi başlatan şey, Batuhan diye bir gencin yanımıza gelip, "Ekmek yer misiniz? Kahvaltı etmediniz, acıkmışsınızdır" demesi oldu. Çirkin ve güzel bir adamdı. Henüz yirmili yaşlarının sonunda olmasına rağmen saçları tamamen dökülmüştü. Şu büyümek yerine doğrudan yaşlanan adamlardan biriydi yani. Tıknaz ve her şeye rağmen gözleri iyi niyetle parlayan Batuhan'ın uzattığı kurumuş ek-

meği utanarak aldım. Tam teşekkür edecektim ki uzaklaştı yanımızdan.

Düşmüş insanların kaynaşması her zaman daha kolay olmuştur. Bu yüzden Rüzgâr kalktı ve cankilerin döndüğü rakıdan kendi payına düşeni içti. Ben de yakındaki kamplardan birine gittim ve matarama kaynar su doldurdum. Sahile döndüğümde kaynar suyu bardaklarımıza paylaştırdık ve hep beraber hazır çorba içip muhabbet etmeye başladık.

Bugüne dek yaptığımız seyahatler üstüne laflıyorduk –ki bu gezginlerin en sevdiği şeydir. Gençlerden biri hesaplamaya çalışıyordu: "Bu sene yılın kaç gününü bir çatı altında uyuyarak geçirdiğimi düşünüyorum da, birkaç haftayı geçmez herhalde."

Ardından Caz başladı, derken Blues'a evrildi. Harika bir sabahtı! İnce tahtaların üstüne tutturulmuş bambu çubuklarının hasır gölgeliği altında oturuyorduk. Parlak güneş ışığı denizin üstünde dalgalanarak gözlerimizi kamaştırıyor, kıyı civarındaki kayıklar beşik gibi sallanarak ruhlarımızı mayıştırıyordu.

Şimdiden kalabalık bir komün olmuştuk, ancak bana hiç de kalabalık gelmiyordu. Bir ara Gece ve Rüzgâr'ın yüzüne baktım: Mutlu değillerdi ama mutsuz da sayılmazlardı. Rahatladım ve çakıl taşlarıyla karışık kumlara uzanıp gözlerimi yumdum. Böylece sesler berraklaştı.

Kıyıya vuran ritmik dalgalar, uzaktan gelen ve çok uzaklarda çaldığı belli olan çatallı bir radyo şarkısı, zaman zaman neşeyle yükselen gülüşmeler –rahatsız edici kahkahalar değil– birbirlerine seslenen insanların koyun etek-

lerinde dağılan ulumaları, çocuk sesleri, kuş cıvıltıları ve daha çok dalga… Hepsi kulaklarımdaydı.

Bir ara yanımıza gelen bir adam, "Buralarda rastalı biri vardı, gördünüz mü?" diye sordu. Ekip saymaya başladı: "Şenol mu?" "Doğuş mu?" "Alp mi yoksa?" "Yok Ecem'dir bence."

Tek gözümü aralayıp gülümsedim. Bu sırada iki kızın gülüşme seslerini duydum ve başımı o yöne çevirdim. Güneşlenmek için yattıkları yerden bacaklarını göğe doğru kaldırıp birbirlerine sürtüyorlardı. Diğer gözümü de açtım. Bu doğa ve kadın birleşimi epey heyecanlandırmıştı beni. İçimden saygıyla ayaklarının altını öpüp topuklarını dişlemek geçti.

Ardından ayağa kalkıp şortlarını çıkardılar ve maviye doğu gittiler. İki genç kızın denize girerken sudan ürperen diri vücutlarını izledim. Öyle hafiflerdi ki, suyun üstünde durabilmek için yüzmeleri bile gerekmiyordu.

Kısa bir süre sonra kıyıya döndüler. Terle karışık tuzlu deniz suları içindeydiler. Yer yer diken diken olmuş tüyleri güneşin altında elmas gibi parlıyordu. Esmer olanı elleriyle göğüslerini sıkıştırdı ve boynundan bağladığı bikini üstünde biriken suları akıttı. Her bir damla atom bombası gibi süzülüp düşüyordu yanan kumlara.

Artık onları izlediğimi gizleyemiyordum bile. Yaptıkları normal şeylerdi aslında, ancak büyülenmiş gibiydim. Sonunda kesişti bakışlarımız ve mahcup, çaresiz bir gülüş atıp yeniden yumdum gözlerimi. Kapalı gözlerim ve açık zihnimle, gündüz düşlerime kaldığım yerden devam ettim.

Akşama doğru garip bir şey oldu. Gözlerimi açtığımda yanımda oturan ve dimdik gözlerle bana bakan genç bir erkek suratıyla karşılaştım. Yüzünde ne bir mimik vardı ne de korktuğumu görünce başını çevirdi. Ardından az ötedeki gençlerden biri şöyle seslendi: "Abi o buranın delisidir. Senden sigara bekliyor şu an, o yüzden öyle." Hemen çantamdan tabakamı çıkartıp tütün sardım ona. Sigarayı aldı ve gitti.

"Kim bu çocuk? Arkadaşınız mı?"

Biraz önceki genç yanıtladı: "Hiçbirimiz bilmiyoruz kim olduğunu. Biz birkaç hafta önce geldiğimizde buradaydı. Kimseyle konuşmuyor, kendi kafasına göre takılıyor. Sadece yemek ya da sigara için yanımıza geliyor, sonra da tüyüyor. Tuhaf…"

O akşam boyunca gözlerimi hiç ayırmadım ondan. Yirmili yaşlarında ve yakışıklıydı. Çıplak ayaklarıyla yürüyor, bazen çıplak ve ince gövdesini kaşıyor; kafasındaki karışıklığa benzer dağınık saçları ve uzun sakalıyla kesinlikle tek kelime etmeyerek özgürlüğünü ilan ediyordu.

Kedi gibiydi. Gördüğü en ufak bir şey, en basit ayrıntı bile onun için neşe ya da oyun kaynağı olabiliyordu. Ancak hayatın içine sadece canı istediği zaman dâhil olan, istemediği zaman ise bir çift göz olarak insanların arasında dolanan bu delikanlının, sadece hayvanlara ve çocuklara özel olan o evrene ilgi dolu bakışlarını ve gözlemlerini bazen kederli bir surat örtüyordu. Tüm o çekici gelgitleri arasında beyninin içine girebilmeyi o denli istedim ki, bazen o istemeden yanına gidip sigara uzattım. Öğrenmek istedim: Acaba o ne görüyordu, hepimizin baktığı şu denizde? Ama nafile! İyi ya da kötü hiçbir tepki alamamaya devam ettim.

Gece çöktüğünde hepimiz sarhoş olmuştuk. Gençlerden biri anlatıyor, biz de dinliyorduk. "Arthur Cravan diye sadist, puşt adamın teki yaşamış bu dünyada. Gerçek ismi bile o değilmiş. Normalde İsviçreliymiş, ama söylenenlere göre sahte belgelerle yirmi ülkenin daha vatandaşlığını almış. Derdi bir ülkenin değil, dünya vatandaşı olmakmış herhalde. O zamanlar da sanat burjuvanın kontrolündeymiş. Halktan ve dünyadan kopuk halde olan sanata karşı çıkmış bu adam. Herkese savaş açmış ve böylece dikkatleri üstüne çekmiş. Bir gün bir konferans düzenlemiş ve çırılçıplak soyunmuş. Herkese hakaret edip, ona karşı gelenleri de dövmüş. Sonra dans etmeye başlamış! Çoğu kişi hâlâ hayranlıkla izliyormuş onu. Bu şekilde Fransa'yla ve sanat anlayışıyla taşak geçiyormuş. Saçmalamak ve aptal olmak için ünlü olmanın yeterli olduğunu, ünlü olduğun takdirde yapacağın saçma sapan davranışların bile takip edilip alkışlanacağını göstermiş. Sonra bundan sıkılınca, sadece kendi şiirlerinin olduğu bir dergi çıkartmış. Onu sokaklarda bir el arabasıyla 'Şiirci geldi!' diye bağırarak satıyormuş. Dergiyi alanların isimlerini de yanındaki bir deftere kaydetmiş. 1918 yılına gelince karısını tatil yapması için Meksika'ya göndermiş ve ardından geleceğinin sözünü vermiş. Önce dergisini sattığı herkese paralarını iade etmiş ve hepsini geri almış. Sonra dergileri bir çuvala doldurup yola çıkmış. Atlas Okyanusu'nun kıyısına geldiğinde dergileriyle birlikte ufacık bir sandala binip Meksika'ya doğru kürek çekmeye başlamış. Gözden tamamen kaybolana dek küreğini çekmiş, çekmiş, çekmiş. Ve elbette bir daha kimse ondan haber alamamış. Yarattığı ve yazdığı ne varsa hepsini

yanında götürerek intihar etmiş. Ondan geriye hiçbir şey kalmamış. Cesedini bile bulamamışlar. Herkesin kafasını karıştırıp siktir olup gitmiş bu dünyadan. Çünkü yaşamı da sanatı da aptalca buluyormuş."

Hikâye bittiğinde gözlerim karanlıktaki dostlarımı buldu. Rüzgâr, Céline'in tuğla kalınlığındaki *Gecenin Sonuna Yolculuk* kitabını başının arkasında yastık yapmış, sızmadan önceki son yudumlarını içiyordu. Gece ise düşünceliydi. Komüne ne tam yanaşmış ne de sırtını dönmüştü. Bağdaş kurmuş, ayın vurduğu denizi izliyordu, ancak kim bilir gözlerinin arkasında ne vardı…

5

Ailesi tarafından aşağılanmış ya da yalnız bırakılmış her çocuk potansiyel bir katildir. Aile, dünyada en çok katil ve terörist yetiştiren kurumdur. Devletlerin nüfus politikaları gereği herkesi üremeye yönlendirdiği bu çağda, ortaya çıkan her çocuk kendi başının çaresine bakmayı öğrenmek zorunda kalmıştır.

Ben de genetik bir deliliğin kurbanıydım. Abim mesela bir profesyoneldi. En iyi okullarda okumuş, bankadaki işinde her zaman çok başarılı olmuş ve her zaman düzgün kızlarla çıkmıştı. Annem her zaman bayılmıştı onun sevgililerine; onları kocaman evinde özel misafirleri için sakladığı çatal bıçak takımlarıyla ağırlamış ve hediyelerle şımartmıştı. Oysa benim hiçbir kız arkadaşım üniversite mezunu olmadığı için, onlara karşı hep şüpheyle yaklaşmış ve mesafeli durmuştu.

Memelerini emdiğim bu kadınlar ne zaman yan yana gelse, onları uzaktan izler ve şöyle düşünürdüm: Hangisi

benim gerçekten mutlu olmamı istiyor? İlkokul, ortaokul, lise, üniversite, yüksek lisans, alçak lisans, askerlik, iş, kariyer, evlilik, namus, çoluk çocuk, taşıt kredisi, konut kredisi, koltuk takımı, aidat, su faturası, sağlık sigortası, bireysel emeklilik, toplumsal delilik, vadeli mevduat, vadesiz mevduat, vergi dosyaları, kira kontratları, borç senetleri, gelenek, disiplin ve akraba ziyaretleri gibi tuzaklar arasında kaybolmamı isteyen annem mi yoksa beni kayıtsız şartsız kabul eden şu güzel sevgilim mi?

Eskiden ailemle yirmi dört saat kameralarla izlenen ve kapısında güvenliğin nöbet tuttuğu havuzlu bir sitede yaşardım. Bu kadar ayrıcalık yetmezmiş gibi sitenin çevresi de beton duvarlar üstüne çekilmiş jiletli tellerle örülmüştü. Oysa biz bu kadar önemli insanlar değildik. Kimse bu kadar önemli değildi. O toplama kampından hallice sitede yaşayanlar evlerinde gerçekten güvendeydi, ancak başka hiçbir şeyleri yoktu.

Zaten evin içi de mayın tarlası gibiydi, adım atmaya korkardım. Her yerde kırılabilecek ve bana göre işe yaramaz ama anneme göre değerli vazolar, biblolar ve onun gibi şeyler vardı. Halıya bir şey dökecek olsam bunun azarını en az on sene işitmem gerekirdi. Perdeleri yavaşça çekmem, eve asla bir hayvan sokmamam ve çizmelerimi kapının önündeki paspasa sildikten sonra içeri girmem gerekirdi. Ancak o kocaman evle ve çocukluğumla ilgili hatırladığım en keskin şey uğultulardı. Anne ve babamın birbirlerine bağırışları duvarlardan sekip yatağımın başucuna dek gelirdi ve kapkara bir duman gibi başımın üstünde yayılırdı.

Odamdaki pencereden bir kere bile gökyüzüne bakmamıştım. Hep camı açar ve aşağıdaki betonlara bakıp atlamayı düşünürdüm. Bazen o kadar uzun bir süre izlerdim ki o boşluğu, artık havada duruyormuşum gibi bir hisse kapılırdım. Ölüm bir adım ötemde öylece dururken, ölümden değil, atlayıp da ölememekten –sakat kalmaktan– korkardım. Belki de en çok bu yüzden, hiç çocukluk arkadaşım yoktu. İşte şu vakitten sonra, milyar dolarlarım bile olsa değiştiremeyeceğim bir şey: Tek bir tane bile çocukluk arkadaşımın olmaması.

Bu şekilde ailemin gürültülü zenginliğinde yitip gideceğime, annemin deyimiyle *haytalığı* seçtim ben de. Ben onlara "Kitaplar yazıp dünyayı gezmek, para bulabildikçe de filmler çekmek istiyorum!" dediğimde, "Yani hiçbir şey olmayacaksın," demişlerdi.

Çünkü onlar için isimlerden önce meslekler, unvanlar ya da sıfatlar gelirdi. *DOKTOR Sevinç!* "Hmm doktormuş bak." *ALBAY Kemal…* "Vaay Albay demek!" –Ne başarı ama!– Annemin yüzünde hep endişeli bir ifade vardı bu yüzden. Ne zaman karşılaşsak aklına benim yüzümden mahcup olacağı komşuları ve akrabaları gelirdi.

Bu yüzden profesyonel insanlara acırdım. Ağlamazlar, gülmezlerdi. İlişkileri sevgi değil çıkar üstüneydi. İşleri yolunda giderdi, ancak tutkuları yoktu. Onlar insan değillerdi. Hiç olmamışlardı. Herkesin dikkatini çeker, gözüne girerlerdi, ancak aslında ölü doğmuşlardı.

Oysa hiçliğe yuvarlanmaktan çekinmeyen ve işkence altında bile bağıra çağıra şarkı söyleyen –çığlık yerine naralar atan serseriler bambaşkaydı! Beyaz yakalılara ya da

turistlere göre kutsal bir neşeleri vardı. Kimse serserilere zarar veremezdi, çünkü hiçbir şey asileri daha fazla yaralayamazdı. Kaya gibi omuzlarında taşıdıkları acıları bir süre sonra insanların üstüne doğru yuvarlar ve kurtulurlardı ondan.

Sabah erkenden uyanıp şelaleye çıkan yokuşu tırmanmaya başlamıştık. Kayaların ve ağaçların arasından yürüyor, verdiğimiz küçük molalarda da cıgara sarıp içiyorduk. Ben, Rüzgâr ve Gece vardık, ancak yolda çıplak ayaklarıyla kendi halinde kavalını çalarak dolanan bir gençle daha karşılaşmıştık ve bir süre sonra o da bize katılmıştı.

Bir sandal ağacının altında verdiğimiz molalardan birinde sordum Gece'ye: "Babanı neden bıçakladın?"

"Açıklaması güç…" dedi Gece. Başını döndü ve aşağıda bıraktığımız olağanüstü manzaraya baktı. Gözleri daldı. Öyle bir daldı ki hem de, uzaklara, çok uzaklara gitti. Bambaşka bir yerdeydi artık. Bıçakladığı babasının yanında, yeniden o gündeydi sanki. İnce burun deliklerinden geçmişinin tüm tozunu ciğerlerine çekip bıraktı. Ve aramıza geri döndü.

"Bakmayın siz şimdi benim rastalı saçlarıma" dedi. "Benim doğup büyüdüğüm topraklarda saçların değil örülmesi, açılması bile günah sayılırdı. İnançlı biriydim, hatta beni zorla kapatmak isteyen tüm aile fertlerimden daha inançlıydım belki, ama hoşuma giderdi işte saçlarımın rüzgârda savrulması. Bu yüzden mi yanacaktım yani?"

Pürdikkat Gece'yi dinlemeye koyulduk. Onun İstanbul'daki yaşamı hakkında az çok bilgimiz vardı, ancak geçmişiyle ilgili hiçbir şey bilmiyorduk. Sadece bir kere

–o da alkolün etkisindeyken– bana babasını bıçakladığını söylemiş, ardından da sızmıştı. Ertesi sabah ona bunu sorduğumda ise, "Boş ver!" demişti. "Henüz anlatabileceğim kadar atlatamadım o mevzuyu." Ben de bir daha sormamıştım. Ama şimdi sandal ağacının gölgesi altında kabuk tutan yarasını soymaya başlamıştı.

"Beni mal gibi başlık parasına satacaklardı. İtiraz ettim. 'Tanımadığım biriyle evlenmek istemiyorum' dedim. 'İyi' dediler. 'O zaman görücü usulüyle evlendiririz seni.' Gene itiraz ettim. 'Sevmediğim biriyle de evlenmek istemiyorum' dedim. 'Zamanla seversin…' dediler. Bizde bir laf vardır: *Gelinlikle girilen evden kefenle çıkılır.* Biliyordum, bir kere evlendikten sonra asla boşanamazdım. Adam benden sıkılırsa üstüme kuma falan getirebilirdi, ama ben başkasını ya da sadece yalnız olmayı istersem namussuzluk olurdu. Ölümdü cezası! Ama en büyük namussuzluk, bütün bunlar konuşulurken daha on altı yaşında olmamdı. Bir gece anneme dedim ki, 'Ben evlenmek değil, okula devam etmek istiyorum.' Dedi ki: "Tamam. Yarın babanla konuşurum." Ertesi gün okuldan eve döndüğümde annemi dudağı patlamış ve gözleri kan çanağına dönmüş bir halde buldum. Kaldırdım başını. 'Anne' dedim, 'buna katlanmak zorunda değilsin.' 'Başka nereye gidebilirim?' dedi. Başı yeniden öne eğildi. 'Gittiğim yerde ne yaparım? Hem oğlanları evlendirmedim daha, iş güç sahibi de olmadılar…' Hâlâ faydasız çocuklarını düşünüyordu."

Gece cıgaradan bir nefes aldı. Dumanı üflemedi; yuttu ve anlatmaya devam etti.

"O akşam ne yapabilirim diye düşündüm… Erkek bir

polis mi çağırmalıydım? Ya da erkek bir hâkimin bakacağı dava için annemi şikâyetçi olması ve daha fazla dayak yemesi için ikna mı etmeye çalışmalıydım? 'Peki,' dedim, 'galiba tek kurtuluş yolu kendimi öldürmek!' Sonra dedim ki, 'Neden kendimi öldürüyorum ki? Bana bunu düşündürten dallamayı gebertmek varken…' Zordur bunca kötülüğün arasında iyi kalabilmek. Bir çanta hazırladım kendime. İçine bilezik, altın, para evde ne bulursam doldurdum. Gece babam döndü kahveden. Kapıda karşıladım onu. 'Hoş geldin!' dedim. 'Hoş geldin piç kurusu.' Önce dizine soktum bir tane, sonra kıçına sapladım. Abilerim koşarak çıktı odalarından. Bıçağı boğazıma götürdüm. 'Yaklaşmayın!' diye bağırdım. Babama son kez baktığımda yerde kıvranıyordu. Annem de celladının yanına çökmüş ağlıyordu. Çantayı aldım ve kapıyı çarpıp çıktım oradan."

Gece cıgaradan bir nefes daha aldı. Üflediği beyaz siste ardında bıraktığı ailesi dağıldı.

"Sonra kaçtım İstanbul'a geldim. Okula devam edip barlarda çalıştım bir süre. Ama içki bardaklarını müşteriler bitirmeden topluyordum. Çünkü kalan son yudumlarını kafaya dikip öyle sarhoş olabiliyordum. Hepsinden kovulana dek sürdürdüm bu ayini. Sonra çocuk bakıcılığı falan yaptım bir süre. Bir şekilde yolumu buldum yani. Ama gördüm ki kadınların burada da adı yokmuş! Doğu'da evlere ve örtülere kapattıkları kadınları Batı'da ise reklam panolarına, podyumlara, estetik merkezlerine ya da pornolara hapsetmişler. Onları sadece fantezi imgeleri olarak kullanmışlar. Kumaları modernleştirip metrese dönüştürmüş, erkeklerle aynı işi yapan kadınlara daha az maaş ver-

mişler. Şehirde bir sevgilim oldu mesela. Görseniz babamın aynısı çıktı piç kurusu! Yok herkesin içinde kahkaha atma, yok şunu giyme, aman oraya gitme… Bir kere bana vurmaya kalktı. Bizde iğrenç bir laf daha vardır: *Kadının kucağından sıpayı, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin.* Ataların sözlerine güvendi herhalde. O daha bana vuramadan ben yapıştırdım bir tane. Bağırdım: 'Mülkün müyüm lan ben senin?' Terk ettim piçi."

Kavallı Çocuk kocaman açtığı meraklı gözleri ve utangaç sesiyle, "Ailene ne oldu peki?" diye sordu. "Onları bir daha görmedin mi?"

"Onları bir daha hiç görmedim" dedi Gece. "Ama bazen anneme telefon açıyorum. 'Anne!' diyorum fısıldayarak. 'Benim, kızın!' Sonra bir başkasıyla konuşur gibi dertleşiyor benimle. Bir şeye ihtiyacımın olup olmadığını soruyor. Ona her defasında sadece kendime ihtiyacım olduğunu söylüyorum. Bir ara beni alıp götürmek için abilerim gelmiş İstanbul'a. 'Kaç!' demişti bana, 'başka bir yerde kal bir süre.' Şu hayatta en iyi öğrendiğim şey oldu kaçmak ve saklanmak. Ama şikâyet ettiğimi düşünmeyin! Belki hep kaçmam, saklanmam gerekiyor, ancak bu güvenli bir tutsaklıktan iyidir. İnsanlar önce karınlarının doymasını ve kendilerini güvende hissetmeyi istiyor olabilir. Ama benim için özgür olmadığım, kendimi özgür hissetmediğim bir yaşam zaten ölü bir varoluştur."

6

Akşama doğru sahile döndük. Rüzgâr biraz dinlenmek üzere kumların üstüne uzandı ve gözlerini yumdu. Ardından Gece ve Kavallı Çocuk yiyecek bir şeyler almak için kamplara doğru yola koyuldu. Komünden gençler ise bir yandan batak oynuyor, bir yandan da yeni tanıştıkları üniversiteli bir gençle mavra yapıyordu.

Gence, "Kaçıncı sınıftasın?" diye sordu Batuhan.

"2."

"Peki kaç yıldır 2. sınıftasın?"

"4!"

Tam bu sırada bir kadın geçti yanımdan. Yüzünü göremedim bile, ama kokusu havada asılı kaldı bir süre. Bir an için her şey bulanıklaştı ve zaman yavaşladı. Ben, giden bir kadının sırtı ve koku, kocaman evrende baş başa kaldık. Kadınlar! Bu ıssız koyda bile nasıl böyle güzel kokabiliyorlardı? Hemen bu yabancının peşine takıldım.

Yürüyordu. Geniş kalçası ve ince bacaklarıyla sadece

yürüyordu –ve ben aşağılık içgüdülerinin kontrolünde bir hayvan gibi, öylece yanımdan geçip giden bu kadının peşinden sürükleniyordum.

Kadın sahilin öteki ucuna gitti ve plaj sandalyesine yerleşti. Ben de biraz ötesindeki kayalara sırtımı yaslayıp film gibi izlemeye başladım onu. Artık yüzünü de görebiliyordum. Yuvarlak suratının ortasında bir çift kahverengi göz, bir çift kaş, bir dudak ve bir de burun vardı. Şaşılacak bir şey yoktu yani. Çakmağının ucuyla birasını açtı ve ilk yudumunu aldı. Tek başına oturduğu yerden kararlı gözlerle günbatımını izliyordu.

Tek suçu karşımda oturmak olan kadın, yazlık elbisesinin altından bronz bacaklarını üst üste attı. Her gün defalarca yaptığı gibi, sıradan ve kendince. Ancak onun bu ufacık hareketi bile gözbebeklerimin büyümesine, kalbimin hızla çarpmasına ve vücudumdaki kan akışının damarlarımı yırtmasına yetmişti. Çünkü baldırında öyle ince bir çizgi belirmişti ki, sanki o güne dek teptiğim binlerce kilometre yolun harita üzerindeki kıvrımlarına bakıyordum.

Ardından delice bir şey oldu! Sağ ayağındaki terliğini parmak uçlarına getirdi ve kırmızı ojeli ayağını yavaşça sallamaya başladı. Hipnotize olmuştum artık. Krem rengi ve fiyonklu bir terliği sallayan bu ince bilekli ayak karşısında hiçbir savunmam kalmamıştı. Bir insan ayağının onun hakkında her şeyi söylediğini düşünürdüm. Ve bu kadının ayağı, onun sahilde oturan eşsiz bir tanrıça olduğunu fısıldıyordu.

Profesyonel bir sapıktım. Aslında gözlerimi ondan alamıyordum ama onu seyrettiğimi asla anlayamazdı. Şüphe-

lenebilirdi belki ama asla emin olamazdı. Ancak kadınların benden daha zeki olduğunu unutuyordum. Çünkü artık fark edilmiştim! Kadın, ona olan aşırı ve zavallı ilgimi sezmiş, belki bundan birkaç saniyeliğine keyif aldıktan sonra bana acımaya başlamıştı.

Ancak bu defa yakalanmak ya da reddedilmek umurumda değildi. Bana acırken hâlâ güzelim terliğini ayakuçlarında tutuyor ve sallıyordu. Ne yapıp edip ona sahip olmanın bir yolunu bulmalıydım. Ancak beni olduğum gibi kabul etmeyeceğini düşündüm. Bu yüzden çapkın maskesi takınıp kalan son karın kaslarımı şişirdim ve yanına gittiğim avıma ilk hamlemi yaptım: Ona yamuk, çaresiz bir gülümsemeyle söyleyebileceğim en aptalca şeyi söyledim. "Selam. Bir erkeğe ihtiyacın var mı?"

Ardından garip bir şey daha oldu. Kadın hiçbir şey söylemeden hareketlendi ve çantasından bir fotoğraf makinesi çıkartıp silah gibi bana doğrulttu ve bir saniye içinde fotoğrafımı çekti. Bir gece vakti kayıtsızca ormanda koşarken gözüne aniden araba farı tutulmuş bir tavşan gibi kalakalmıştım.

"Ne yaptın öyle?"

"Senin bana yaptığını yaptım," dedi.

"Nasıl yani? Ben sana ne yaptım ki?"

"Beni hapsettin bakışlarınla. Üstüne bir de yanıma gelip söylediğin bu şey… Savunmasız hissettim kendimi. Sonra aynısını sana yapmak istedim."

"Bağışla, rahatsız etmişim. Bazen nerede duracağımı bilemiyorum" dedim ve yerin altına girmek üzere oradan uzaklaşmaya yeltendim.

“Dur!” diye bağırdı arkamdan. “Sana istediğin şeyi vermek istiyorum. Doğrudan, hemen şimdi.”

Döndüm ve “Nasıl, anlamadım?” dedim.

Birasından büyük bir yudum aldı ve oturduğu yerden kalktı. Koluma girip, “Gel benimle” dedi. Ne olup bittiğini, nereye gittiğimizi ve ne yapacağımızı anlamadan eşlik ettim ona. Beni hızlıca bir tuvalet kabinine soktu ve dizlerinin üstüne çöküp şortumu indirdi. Zevkli bir panik halinde “Ne yapıyorsun?” dedim, ama o kendinden emin bir şekilde aletimle ağzını çalkalamaya başladı. Hemen sonraysa ayağa kalkıp arkasını döndü ve duvara yaslandı.

Ardından ben de o an yapabileceğim tek şeyi yaptım. Elbisesini yukarı sıyırdım ve bikini altının iplerini çözdüm. Güneşin bile dokunamadığı kalçasındaki beyaz kalıntılardan yolumu bulmaya çalışırken, dünya üzerindeki kaybolmuşluk hissimi başka bir boşlukla doldurmak üzere görüp görebileceğim en güzel sınırın etrafında dolanmaya başladım.

Biraz sonra bir elimle göğüslerini kavramış, diğer elimle de belini tutarken ıslak ve sıcak bir belirsizlikte gidip geliyordum. Az önce yanımdan geçip giden kadının kokusunun, bedeninin, her şeyinin sahibiydim artık. Tanrıça’nın Tanrı’sı olmuştum!

Ancak kısa sürede boşaldım. Nefes nefese kalmış bir halde şortumu çektim ve arkama yaslanıp karşımda duran kadına baktım. Biraz önce coşkuyla çağlayan göğüsleri soğuk, cansız nesnelere dönüşmüştü. Hakkında yıllarca fanteziler kurabileceğim bacakları ince kemikler üstüne giydirilmiş deriden ibaret görünüyordu. Ayakları bile çe-

kiciliğini kaybetmişti. Hızlıca tükettiğim bir tutkunun tutsağı olmuş şekilde başımı eğdim ve çıktık oradan.

"Evet?" dedi kadın. "Mutlu musun şimdi?"

Cebimden bir miktar para çıkarttım ve ona uzattım. "Al" dedim. "Geç anladığım için affet."

Güldü kadın. Elim havada kaldı. "Bir bok anlamamışsın" dedi. "Fahişe değilim ki ben."

"Nesin o zaman? Nemfomanyak falan mı?"

"Bir isim takmadan rahatlayamıyorsun değil mi? Hayır, nemfomanyak da değilim."

Hâlâ çok gergindim. Çareyi yıllardır yaptığım gibi, bir sigara yakmakta buldum. "O zaman," dedim, "kesinlikle yardıma ihtiyacın var senin. Bu yaptığın normal değil."

"Hayır, senin yardıma ihtiyacın var," dedi. "Ne düşlediğine dikkat et, gerçek olması seni mahvedebilir."

Hâlen anlayamıyordum ne olup bittiğini. "Ne demek istiyorsun?" diye sordum.

"Bak!" dedi. "İnsanın bir şey istemesi, arzu ettiği şeye doğru uzanması güzeldir, ancak onu avuçlarının içine alması felaketi olur."

Haklıydı. Öyle ki seyre dalıp haklarında delice fantaziler kurduğum kadınların hepsiyle yatsaydım, onları düşlemekten aldığım keyfi alamazdım. Düşler düşlerde güzeldi ve bana kendini vererek aslında sahip olduğum en güzel şeyi almıştı elimden: Merakımı.

"Biraz önce bana bakarken ne gördüğünü ve şimdi ne gördüğünü çok iyi biliyorum. Boktan hissediyorsun, çünkü beni yaşamadın; beni sadece tükettin. Ben aslında sana harçlık verdim sadece. Ailelerin yıllardır işe yaramaz ço-

cuklarına verdikleri harçlıklar gibi. Ve sen de hiçbir emek sarf etmeden elde ettiğin bu haksız kazancı tabii ki umarsızca harcadın. Üstelik biliyorsun ki ben senin işin bittikten sonra aşkla sarılabileceğin biri değilim."

"Neden?" diye sorabildim. Gözlerimi vücudundan çekip artık suratına bakmaya başlamamla yüzü ilginç bir hal almıştı. Yuvarlak suratının ortasında bir çift kahverengi göz, bir çift kaş, bir dudak ve burundan fazlası vardı. Hakikatti bu.

Bir sigara da o yaktı. "Çünkü yaralarımı görmedin" dedi. "Onları sevmeden beni de sevemezsin. Hikâyemi bile dinlemedin daha. Ruhumu bilmiyorsun. Bu yüzden deri ve kemikten ibaretim senin için. Sen sadece arzuladın beni. Ki bunu bile yarım yamalak becerebildin. Sadece bir parçamı saplantı haline getirdin ve şımarık bir çocuğun oyuncak için ağlaması gibi istedin beni."

"Ama ânı yaşamak da güzel değil midir?"

"Ânı yaşaman için önce kendini yaşaman lazım. Ama senin kendin olmaya bile tahammülün yok! Yoksa bana o şekilde yaklaşmazdın. Biraz olsun dürüst olmayı denerdin. Önce kendine, sonra bana."

Ağzımın payını vermeye devam ediyordu kadın. "Düşün!" dedi. "Sahip olmak mı mutlu eder seni yoksa paylaşmak mı? Bana kısa bir süreliğine sahip olmuş olabilirsin, ama paylaşmayı deneseydin şimdi böyle eksik hissetmezdin kendini. Milyonlarca insan her gün Tanrı'dan bir şeyler isteyip duruyor ve sadece cennete gitmek için iyilik yapmaya çalışıyor. Nefret ediyorum bu açgözlülükten! Tiksiniyorum bu çıkarcılıktan! Tanrı'nın yerinde olsay-

dım, insanlara istedikleri her şeyi verir ve sonunda hepsinin delirmesini izlerdim. Cennetin böyle insanlar için ödül değil de bir ceza olabileceğini düşündün mü hiç?"

"Yani sen sırf intikam almak için mi birlikte oldun benimle?"

"Fotoğrafını çektiğim andaki ifaden vardı ya, o şaşkın ve zavallı ifadeyi görmeyi seviyorum erkeklerde. Hepinizin büyük lafları, büyük vaatleri var, ama içiniz bomboş. Bütün o kendinizle böbürlenip büyüklenmeleriniz gizli bir yardım çığlığı aslında. Şunu anlamanız gerekiyor artık: Biz av değiliz, siz de avcı değilsiniz."

Savrulmaya devam ediyordum. "Yani hiç mi zevk almadın seksten?"

"Bir erkeğin ancak zekâsı tahrik edebilir beni. İçimde oltaya yakalanan balık gibi çırpınıp durması değil."

"Ne kadar daha buradasın?"

"Yarın sabah gidiyorum."

"Öyleyse numaranı alabilir miyim?"

"Hayır."

"İsmini öğrensem en azından…"

"Hayır."

Terlikleriyle sigarasını ezdi ve söndürdü. Ardından sırtını da aldı ve uzaklaştı yanımdan. Önce onu taciz etmiş, sonra onun tarafından tecavüze uğramış gibi hissediyordum kendimi. Kaybettiğim için iyice çirkinleşmeye başladım. Oysa bu ne bir oyun ne de savaştı. Haksız olmanın ıstırabıyla arkasından son bir şey söyleyebildim. "Gene de pişman değilim!" dedim. "Bir daha olsaydı, gene aynısını yapardım!"

Döndü ve “Biliyorum” dedi gülümseyerek. “Bu yüzden biz doğururken siz öldürmeye devam ediyorsunuz.”

Ve gitti.

7

Gece çöktüğünde ateş yakıp etrafında çember oluşturduk. Kumların üstünde, yıldızların altında oturmuş, yanan ateşe bakarak ölümü düşünüyorduk. Rüzgâr kocaman bir cıgara sarmıştı ve onu eline alan derin bir nefes çekip konuşmaya başlıyordu. Çemberin başında yaktığımız bu sigaralar döne döne sonunda sönüyordu.

Zaten sahip olduğumuz her şeyi dönüyorduk bu sahilde; tişörtleri, uyuşturucuları, deniz şortlarını, uyku tulumlarını, konserve yiyecekleri... Her şey herkesindi. En çok da düşüncelerimizi dönüyorduk. Çemberin içindeki herkes intiharı düşünmüş, hatta çoğu en az bir kere denemişti bunu.

"İstanbul…" dedi Batuhan, "oradaki tek odalı evimin tavanına bir ip astım. Bir gün kafamı geçireceğim o ipten, ama ne zaman bilmiyorum. Her sabah uyanıp o ipe bakıyorum. Sonra *Hadi* diyorum, *hadi bir gün daha*."

"Buradayken bolca denize ve gökyüzüne baksan iyi

edersin o zaman" dedi Rüzgâr. "Hatta bana kalırsa dönme o eve. Ya da gider gitmez kes o ipi. Sosyal intiharı tercih ediyorum ben. Yavaş yavaş ölüyorum bu yüzden. Acelem yok; hâlâ keyif alabildiğim bazı şeyler var. Başkaldırmak mesela! Yaşama da, ölüme de…"

Cıgara sırası bendeydi. Derin bir nefes alıp gökyüzüne üfledim. Başımı kaldırdığım anda gökten bir yıldız daha düştü. İçimde korkunç bir boşluk hissi belirdi. "Batuhan," dedim, "bence intihar etmek bencilliktir. Yeryüzünde bana ihtiyacı olduğunu düşündüğüm tek bir kişi bile kalsa, sırf onun için devam ederim yaşamaya. Çünkü geride kalan olmanın nasıl bir duygu olduğunu biliyorum. O çaresizliği, o boşluğu gördüm. Kimseye bunu yapma hakkın yok."

Gerçekten de görmüştüm o boşluğu. Hem de en acı ve utanç verici şekilde. Öyle ki, hâlâ o boşluğun içinde düşmeye devam ediyordum. Bu konuda açık yürekliliklе itiraf edemediğim sürekli kanayan bir yaram, yıllardır süren bir iç savaşım vardı. Bir okurum intihar etmeden önce yazdığı son mektubunda şu çok satan rezil kitabımdan alıntı yapmıştı ve ben bundan karanlık, kapkaranlık bir haz almış ve yıllar sonra bu olaydan iğrenç röportajlarımda üzüntüyle bahsederken bile içten içe aşağılık bir gurur duymuştum. Ölüme benim cümlelerimle gitmişse, oraya beni de götürmüştür diye seviniyor ve bunun bir okurun yazara verebileceği en güzel armağan olduğunu düşünüyordum. Ancak okurumun genç hayaleti; onun öfkeli ve huzursuz ruhu peşimi hiç bırakmadı. Sözcüklerimi sevmişti belki, ancak bu olanlardan sonra haklı olarak benden nefret etmeye başladığını hissettim. Evet, ölümü

beni mahvetmişti. Evet, intihar etmeden bir dakika önce yanında olabilseydim bunu yapmasına tüm gücümle engel olurdum. Evet, böyle bir kararı salt benim yüzümden almış ve sırf beni okuduğu için kendini öldürmüş olamayacağının da farkındaydım, ancak işte her şey bittikten sonra intihar mektubu gibi güçlü ve kesin konuşan bir kâğıt parçasında kendi cümlelerimi görmekten haz duymamayı beceremediğimi. Sahip olduğum her şeyi o kitap vermişti bana. Sonra aynı kitap lanetim olup her şeyi ve daha fazlasını almıştı elimden. Kendi kötülüğüm karşısında dehşete kapılıyordum: Nasıl bir yandan bu kadar vicdan azabı çekerken bir yandan da bundan haz almaya devam edebiliyordum? Nasıl bir başkasının zamansız ve trajik ölümünden kendime gurur duyabileceğim bir pay çıkartabiliyordum? Gittiğim her yerde, attığım her adımda gölge gibi peşimdeydi bu utanç. Ona boyun eğdiremiyor, onu görmezden gelemiyordum. Ne zaman aklıma onun ölümü gelse ve üzülsem, hemen ardından benim cümlelerimle ölüme gittiğini düşünüp içimde, çok derinlerde ve kapkaranlık bir yerde ufak, karaktersiz, acziyetsiz bir haz belirtisi duyuyordum. İşte bilinçdışım ve ben, bu şekilde çarpışıyorduk. Peki, şimdi bunu itiraf etmek yaramı iyileştirebilir miydi? Evet, belki şimdilik akan kanı durdurabilir ve belki bir süre sonra yarayı da kapatabilirdi, ancak bu o kadar derinde açılmış bir yaraydı ki, iyileşse dahi ruhumda dövme gibi bir iz bırakacağı kesindi. Tanrı bile affetseydi beni, ben bağışlayamazdım kendimi.

Batuhan, "Ben ölmek isterken, bana ne beni sevenlerden ya da özleyecek olanlardan?" diye bir soruyla yanıtladı beni.

“Sen sadece kendin için mi yaşıyorsun?” dedim. “Hani her şeyi paylaşacaktık?”

“Evindeki üç çocuğuna yemek götüremediği için…” dedi ve yutkundu Rüzgâr, “şehrin ortasında kendini yakıp öldüren bir baba gördüm ben. Kendimi asmak yerine en azından o adamın çocukları için mücadele ederken ölmek isterdim.”

Sessizdi sahil. Cümlelerimize kıyıya vuran dalgalar koyuyordu noktayı. “Zaten,” dedim, “yoksullardır bu dünyanın zencileri. Akıl hastaneleri, kışlalar, hapishaneler yoksullarla dolu. Hatta mezarlara bile önce yoksullar girer. Bu yüzden dünya hoşuna gitmiyor diye ona sırtını dönme. Onu al ve yerine daha iyisini koy. Ölmek mi istiyorsun? Bir kız çocuğu olarak doğ; 12 yaşında tecavüzcünle evlendirsinler seni, 13’ünde anne ol ve 14’ünde namusunun temizlenmesi için ailen tarafından vurul. Ölmek mi istiyorsun? Bir erkek çocuğu olarak doğ; 14 yaşında ekmek almaya giderken polis başından vursun seni, 15’ine dek komada kal ve 16 kiloya düştüğünde öl. Ölmek mi istiyorsun? Bir baba ol; oğlun karda hastaneye yetiştirilemediği için ölsün ve cenazesini çuvalla sırtında taşımak zorunda kal. Ölmek mi istiyorsun? Bir anne ol; kızın koyunlarını otlatırken başından havan mermisiyle vurulsun ve onu gömebilmek için parçalarını etekliğinde taşı. Ölmek mi istiyorsun? Ailene eşcinsel olduğunu itiraf et. Ölmek mi istiyorsun? Kerhanede çalışmaya başla ve beşinci dublesinden sonra seninle yatmaya gelen bir pisliğe bacaklarını aç. Ölmek mi istiyorsun? Git ve sana en yakın hastanenin acil servisinde bir saat otur. Ölmek mi istiyorsun? Çocuk işçi

ol ve daha bir kızın elini bile tutamadan başını baskı makinesine kaptırıp öl. Ölmek mi istiyorsun? Yetişkin bir kadın ol ve bir gece vakti evine dönmeye çalış. Ölmek mi istiyorsun? Ortadoğu'ya git, mülteci kamplarını gör, mayınları topla ve sınırları geç. Ölmek mi istiyorsun? Afrika'ya git ve bir bardak temiz su içebilmek için elli derece sıcaklıkta kilometrelerce yürü. Hâlâ ölmek mi istiyorsun? Kalan son paranla Çin'e bir uçak bileti al ve orada madenlerde çalışan yedi milyon işçiyle yerin üç yüz metre altında kömür kaz, ama sikik bir apartman dairesinde asma kendini!"

Kamp ateşi alevlendi. Aramızdaki gençlerden biri Batuhan'a dönerek, "Kendini öldürmek için öncelikle hayatta olmalısın" dedi. "Şu an bana yaşadığını kanıtlayabilir misin? Her şeyin bir rüya olmadığını nereden bilebiliriz? Hem acelen ne? Bırak, seni yaratan alsın canını. Tanrı'ya inanmıyor musun?"

"Tanrı'ya inanıyorum," dedi Batuhan. "Ama ondan nefret ediyorum. Ona nasıl güvenebilirim ki? Her zaman kötülerin kazanmasına izin veren, onuruyla yaşamaya çalışan insanların hapsedilmesi ya da katledilmesine göz yuman bir Tanrı'ya nasıl güvenebilirim? Onun varlığına inanıyorum, ancak sadece ölümün varlığına güvenebilirim. Beni Tanrı değil, ölüm çekip kurtarabilir bu çöplükten."

"Yaşamı anlamsız buluyorsun da, ölümün anlamlı olacağını nereden biliyorsun?"

"Bilmiyorum, ama deneyebilirim" dedi Batuhan. "İnsanın yaşamak için bir sebebi kalmıyor bazen ama intihar etmek için her zaman sebep bulabiliyor. Hem zaten kaybedecek hiçbir şeyim yok."

“Kaybedecek hiçbir şeyin yoksa özgürsündür. Özgürsen ölmeye de ihtiyaç duymazsın. Başka hiçbir şeye ihtiyaç duymazsın” diye devam etti genç adam.

“Tanrı vardır, ama yoktur” dedim. “İnsanın ilk sürgünü doğumudur, ilk travması ülkesidir. Hepimiz buraya annelerimizin o sıcak, güzel rahminden kusmuk gibi, dışkı gibi fırlatıldık. Ve bunu nasıl biz seçmediysek, dünyayı bu hale getiren de Tanrı değildi. Bizlerdik. Eğer Tanrı insanların iradesine engel olsaydı, Tanrı olamazdı. Bu yüzden tüm bu olanlar için O’ndan değil, insanlardan ve kendinden hesap sormalısın. Her şey boktan diye intihar etmek zorunda değilsin. O kendini yakan babayı anlayabiliyorum. Ancak o üç çocuğundan biri olsaydım onu asla affetmezdim.”

Gece sessizce dinliyordu konuşulanları. Sonunda lafa girdi: “İnsanların yaşamlarına karıştığınız gibi ölümlerine de karışıyorsunuz. Sorsalar hepiniz özgürlükçüsünüz, hepiniz eşit ve adil bir dünya istiyorsunuz, ama geçmişin ya da geleceğin olmadığı bu dünyadan çekip gitmek isteyen birine tahammül bile edemiyorsunuz!”

“Biz neye tahammül edemiyoruz biliyor musun?” diye sordu Rüzgâr. “Güzel insanların ölmesine dayanamıyoruz biz. Neden milyonerler, bürokratlar ya da başkanlar asmıyor kendini de hep yoksullar, ezilenler ya da yalnızlar ölmek istiyor? Bak bu adamın eli kalem tutar, nasıl güzel şiirler yazmış biliyor musun? Ama şimdi kalkmış, ben kendimi asacağım diyor. Ulan o zaman neden şair oldun sen? As lan kendini göt herif! Sen de as, o da assın, öbürü de assın da sistemin işini kolaylaştıralım! Kerem ne bok yemeye direndi o zaman? Adamın son bir yılı ağrılarını

dindirebilmek için hastane koridorlarında geçti lan, bu adam enayi miydi de asmadı kendini? Ya sen Gece? Sen de kendini öldürmek yerine bu dünyadan intikam almayı seçmemiş miydin?"

Son sözü gene dalgalara bıraktık. Bir daha kimseden çıt çıkmadı. Herkes bir süre sonra yavaşça kumların üstüne uzandı. Kollarını iki yana açıp avuç içlerinden yastık yaptılar ve ölümü düşünmeye devam ettiler, hâlâ genç ve hayattayken. Ben ise okurumun kırgın hayaletiyle baş başa kalmıştım. Ateş söndü. Gözlerim doldu ve ona sessizce mırıldandım: "Affet beni. Ne olursun affet..."

8

"Gelin! Her şey bedava burada! Gelin ve ihtiyacınız olan şeyi alın!"

Uyandım ve sesin geldiği yere doğru yürüdüm. Kayaların üstünde hırsız pazarını andıran eşya yığınları diziliydi. Güneş kremleri, şortlar, havası kaçmış bir top, deniz yatağı, bileklik, hatta parfüm bile vardı aralarında. "Bunlar ne?" diye sorduğumda yüzünü komünden tanıdığım bir genç yanıtladı beni: "Sahildeki sahipsiz eşyalar. Onları her hafta toplayıp isteyenlerle paylaşıyoruz."

Gözüm marka bir plaj havlusuna ilişti. "Kim böyle bir şeyi unutur ki?" dedim. "Belki de unutmamıştır," dedi. "Bazı plaza çalışanları var. Birkaç günlüğüne Ferrari'lerini park edip buraya geliyorlar. Dönerken getirdikleri şeyleri almaya tenezzül bile etmiyorlar."

Gence bileğimdeki saati gösterdim. "Bundan kurtulmak istiyorum" dedim. "Buralarda satabileceğim birini tanıyor musun?"

Aslında koyda tuvalet kabinlerine bir lira atmak ve yemek haricinde hiçbir şeye para harcamıyordum. Şelaledeki tatlı suyla yıkanıp tütün sarıyor, içme suyumu ormandaki çeşmeden doldurup kıyafetlerimi de orada yıkıyor ve sahilde kurutuyordum. Doymak için de yıllardır alışkanlık haline getirdiğim bazı basit yöntemleri kullanıyordum. Mesela bir yemeği iyice çiğneyerek; yavaş, çok yavaşça yemek gibi. Ama gene de paraya ihtiyacım vardı, çünkü bozdurduğum çeyrek altının mangırıyla daha fazla idare edemezdim. Ancak en önemlisi, saatimi satmak bu koyda yapabileceğim en mantıklı şeydi.

Genç adam saati inceledi ve "Ben alabilirim" dedi. "Ama yüz lira verebilirim. Sonra paralı birine daha fazlaya satarım."

"Peki şu cep telefonuna kaç verirsin?" diye sordum.

"Oha!" dedi. "Antika değeri olduğu için elli lira da ona sayabilirim."

Ederi daha fazlaydı saatin, ancak genç adam o kadar dürüsttü ki, "Anlaştık!" dedim ve hem cep telefonundan hem de zamanın faydasız tik-taklarından kanseri yenmiş gibi kurtuldum. Derin bir nefes aldıktan sonra tezgâhtan havası kaçmış topu kaptım kendime ve sahildeki hasır gölgeliğin altında çalışan dostlarımın yanına oturdum.

Gece, yanından hiç ayırmadığı kutusunu açmıştı ve kolyeler, bileklikler yapmakla meşguldü. Rengârenk boncukları iplere geçiriyor ve onları satıp sadece hayatta kalabileceği kadar para kazanıyordu. Rüzgâr'ın da göçebe yaşamında gittiği yerlerde aç kalmaması için el becerisi ve sabır gerektiren bir işi vardı.

“Şunu tutsana” dedi Rüzgâr ve elime düz telli protez bir kadın saçı verdi. “Bu ne için?” diye sordum. İnce uzun bir tığ iğnesini elindeki örgülere saplarken yanıtladı beni. “Kemoterapi gören bir müşterim var. Onun için rastalı peruk yapıyorum,” dedi.

Kısa bir sessizlik oldu. Ardından, “Sizce ne kadar kalırız burada?” diye sordum.

Gece düşünceli bir şekilde önündeki işine devam ederken, “Kovulana dek sanırım,” dedi. “Burası ya da başka bir yer, ne fark eder ki? Hiçbir yere ait değiliz nasıl olsa…”

Rüzgâr ördüğü saçları çıtçıtla birbirine geçirdikten sonra elimdekini de aldı ve özenle onu da örmeye başladı. “Öyleyse yerleşmeyelim, ama kalalım işte bir süre,” dedi. “Gece’nin de dediği gibi, en azından kovulana dek.”

Öğleden sonra lüks bir tekne yanaştı sahile, ancak içinden inen olmadı. Şişko bir adam çıktı güverteye ve şişko karısını güneş kremleriyle yağlamaya başladı. Onu saç diplerinden ayak parmaklarına dek kayganlaştırıp mumyaladıktan sonra şezlonguna uzandı ve gözlüğünü taktı. O kadar zenginlerdi ki tekneden inip sahile gelmeye, denizde birkaç kulaç atıp güneşin altında belki biraz kızarmaya bile cesaretleri kalmamıştı.

Ardından gettomuzun, kendi kurduğumuz sınırsız ve bayraksız cumhuriyetimizin sahiline aniden yağmur yağmaya başladı. Kamplarda kalanlar koşarak çadırlarına ya da klimalı bungalovlarına doğru kaçarken, teknedeki profesyoneller de içeri –güvenli hapishanelerine– girdiler.

Oysa yağmur bizim için kutlanacak bir şeydi! Sahilde sadece biz kaldık. Şu aklını yitirmiş ya da hepimizden daha

akıllı olduğu için suskunluk yemini etmiş genci gördüm. Kollarını iki yana açıp başını göğe doğru kaldırmış, yağan yağmur damlalarını sevinçle ağzına dolduruyordu.

Yağmur hızını artırdı. Tam bir çılgınlık nöbetiydi! İbneler uluyor, kaybedenler dans ediyor, sınıfsız, halksız ve toplum dışına itilmiş tüm dostlarım yağan yağmurun keyfini çıkartıyordu. Kimin umurundaydı gülünç olmak? Her şeye rağmen hâlâ hayattaydık işte! Onca şey bizi öldürememiş, onca şey bizi yıldıramamıştı. Hâlâ yaşıyorduk inatla ve tutkuyla!

Sabah sahipsiz eşyaların arasından aldığım havası kaçmış topu kavradım ve onu Rüzgâr'a fırlattım. Batuhan ve Kavallı Çocuk da geldi yanımıza. Dördümüz birden kumların üstünde neşeyle paslaşmaya başladık, artık top bile olmayan bir topu.

Ardından Gece soyundu ve yavaş adımlarla denize doğru yürümeye başladı. Bir süre onun çıplak ve özgür sırtını izledikten sonra biz de bu ayine katılmaya karar verdik. Tüm komün –yaklaşık on-on iki kişi– kurtulduk kıyafetlerimizden ve devrim yapmaya gider gibi akın akın denize koşmaya başladık.

Yağmurun altında çıplak bir şekilde denize doğru koşarken bir köpek takıldı peşime. Dalgaların vurup köpükler haline dönüştüğü yere kadar geldik. Ardından denize –özgürlüğe– bir adım daha atıp suyun içine girdik. Köpek, ağzını kapatıp başını yukarı kaldırdı ve ciddiyetle suyun içinde daireler çizerek yüzdü biraz. Ardından kıyıya dönüp silkelendi ve nefes nefese kaldığı dilini zevkle dışarıya çıkarttı.

Onun peşinden ben de kıyıya döndüm. Dostlarım suyun üstünde siluetlerden oluşan kafalara dönüşmüştü. Yağmur tüm hızıyla yağmaya devam ediyordu. Üstümü giymeden köpeğin yanına oturdum ve ona elimi uzattım. Sağ ön ayağını sevgilisinin elini kavrar gibi avuçlarımın içine koydu. Gözlerimin tam içine baktı. "Görüyorum" diye fısıldadı sanki. "Görüyorum gözlerinin arkasındaki karanlığı, kalbindeki sürgünü, içindeki yabancıyı ve gölgeni. Her şeyi biliyorum!"

Masumiyetle çevrili bakışları jilet gibi kesiyor ve kanatıyordu gözbebeklerimi. Onun iyiliği ve güzelliği karşısında utanç duymaya başladım. Öyle ki yüzüne daha fazla bakamaz hale geldim. Sonunda çareyi gözlerimi kapatıp ona sıkıca sarılmakta buldum. Hızla atan kalplerimiz değdi birbirine. İkimiz de titremeye başladık. Yumuşacık ve ıslak göğsü kederle kalktı ve indi. Sıvı gibiydi; dokundukça parmaklarımın arasından rüyadaymışçasına akıp gidiyordu sanki.

Bir gece vakti evde oturup eşya tıkırtılarına kulak kabartır gibi, evrenin tam ortasına çökmüş iç sesimi dinliyordum. Tamamen savunmasızdım. Öyle incelmiş ve şeffaflaşmıştım ki, dışarıdan gelebilecek en ufak bir şey; bir söz, bir bakış, bir nefes ya da bir göz kırpma bile cam gibi kırıp dökebilirdi beni. Böylesi bir hassaslıkla, yaşamımın özünü; beni ifade edebilecek en doğru sözcüğü düşündüm. Neydi? Gülünç mü? Keder mi? Şaka mı? Rüya mı? Trajedi mi? Boşluk mu? Hiç mi? Zihnimden ve kalbimden birçok duygu geçip gitmiş, iyi kötü çoğunu deneyimlemiştim. Bencilliği, kıskançlığı, öfkeyi, yalnızlığı, kafayı bulmayı,

heyecanı, ümitsizliği, alkışlanmayı, vicdan azabını, acımayı, acınmayı, hor görülmeyi, şehveti, şefkati, masumiyeti ve zarar vermeyi tatmış; bazılarının yağmurunda ıslanıp, çoğunun çölünde kavrulmuştum.

Ancak en çok hüzündü benliğimi sarıp sarmalayan. Birbirimizi pek sevmiyorduk ama o bana ben de ona tutunuyordum işte! Geçmişimde, an'da ve gelecek düşüncesinde bile hep onun uçurumu çıkıyordu karşıma. Dolayısıyla yaşamın değil belki ama kendi yaşamımın özünde hüznün yattığını, en çok ona başkaldırıp en çok da ona yenik düştüğümü fark ettim.

Ardından coşkuyla, güzellikle ağlamaya başladım. İliklerime dek hissediyordum çıplaklığı ve özgürlüğü. İliklerime dek hissediyordum gençliğimi ve acıları. İliklerime dek hissediyordum müziği ve yaşamı. İliklerime dek hissediyordum o güne dek kullandığım tüm uyuşturucuları ve seviştiğim kadınları. İliklerime dek hissediyordum teptiğim binlerce kilometre yolu. İliklerime dek hissediyordum annemin boynundaki kokusunu, babamın mahcup gülüşünü. İliklerime dek hissediyordum tüm günahlarımı ve bir gün beni bağışlayacağına inandığım Tanrı'yı. İliklerime dek hissediyordum yalnızlığı.

Ânın içinde böylece eriyip giderken, ölümümden birkaç saniye önce gözlerim kapanır ve gitgide ağırlaşırken sadece o ânı hatırlamak isteyeceğimi; tüm kederimi ve utancımı çıplak gözyaşları eşliğinde deniz kenarındaki bir köpeğin boynunda akıttığımı ve hayatım boyunca hiçbir insana bu denli sıkı ve sahici sarılmadığımı fark ettim.

9

Günbatımında Rüzgâr ile plastik bardaklarımıza rakı doldurduk. Sahilin sonunda üst üste dizilmiş taşlar vardı. Bu küçük kaleye sırtımızı verdik ve denize karşı oturduk. Elimizdeki plastik bardakları gökyüzüne kaldırıp "Şerefe!" diye bağırdık. Selamımız duyuldu mu bilmem ama içten içe Kerem'in de *oradan* bize bakıp kadeh kaldırdığını hissettim. Ardından yanımdaki dostuma baktım.

Yabani bir görünümü vardı Rüzgâr'ın. İnsanlar onu gördüğünde istemsizce ceplerini yoklardı, acaba cüzdanlarını yürüttü mü diye. Oysa Rüzgâr onların sadece yüzlerine tükürmek isterdi. Kaba sabaydı bazen davranışları. Öylesine düşüncelerle doluydu ki kafası, bazen yürürken dalgınlıkla insanlara çarpar ve özür dilemezdi. Ama çoğunlukla savunmasızdı. Konuşurken mesela mutlaka bir yere tutunma, ondan destek alma ihtiyacı duyardı. Gülerken utanır ve elleriyle yüzünü saklardı. Hapşırmak ve telefonla konuşmaktan çekinirdi. Ses tellerinden değil, yüreğinden konuşurdu. Bu yüzden sesinde geçmiş zamanların

kırgınlıklarını, acılarını taşıyan bir ton vardı. Ama ona kimse acıyamazdı, buna asla izin vermezdi. Eğer biri ona merhamet gösterecek olursa hemen hırlamaya ve dişlerini göstermeye başlardı. Bir vapuru falan kaçırmışsa şikâyet etmez, ardından bir sigara yakar; sahilde yürüyorsa taşları tekmeler, ormanda yürüyorsa kurumuş yapraklara basardı. Otururken huzursuzca bir bacağını sallar, birayı etiketini soyarak içerdi. Düş görmeyi çok severdi. Öyle ki günün yarısını mutlaka uyuyarak geçirirdi. Bu yüzden yorgun göz kapaklarında geceleri bile çapak olurdu. Kirlenen kıyafetlerini yıkamaz, silkelemekle yetinir; tasarruflu yaşar, ama asla para biriktirmezdi. Mail atmaz, mektup yazar; banka hesabı açmayıp kredi kartı kullanmaz ve hayvanlarla paylaşmadığı hiçbir yemekten keyif almazdı. Kimlik numarasını bir türlü doğru okuyamaz, ama sevdiği şairlerin tüm şiirlerini ezbere bilir; bir dal sigarayı ellerini hiç kullanmadan, sadece ağzında tutarak içebilirdi. Bitirdiğinde ise tükürerek savururdu onu.

Bir sigara yaktı ve "Yoruldum" dedi Rüzgâr. Bu defa parmaklarının ucunda tutuyordu sigarayı. "Yoruldum artık kaçmaktan." Ciğerlerinden çıkan beyaz dumanı üfledi. Onu yıllardır görmemiştim. Ta ki Kerem'in cenaze töreninde ortaya çıkana dek. "Neler oldu?" diye sorabildim, geçen onca yılın ardından.

"Hatırlar mısın bilmem, vicdani retçiydim ben eskiden. Kimsenin askeri olmayacağımı, kimse için bir başkasını öldürmeyeceğimi söyleyip dururdum. Görürdüm: Herkes savaş çığırtkanlığı yapardı, ancak bir gün savaş çıktığında cephelerin en önüne yoksulları atar kaçarlardı. Uzun süre

direndim bu sisteme. Ama askere gitmeden ne evlenebiliyor ne de bir işe girebiliyordum. Nişanlımın babası, 'Askere git gel de evlendirelim artık sizi' deyip duruyordu. Her iş başvurumda soruyorlardı: 'Askere ne zaman gideceksiniz?' Bir gün nişanlımla ufak bir tatile çıkalım dedik. Otele sabah altıda polisler geldi. 'Asker kaçağı olduğunuzu tespit ettik, on beş gün içinde askerlik şubesine gitmeniz lazım' dediler. Daha fazla dayanamayıp teslim olmaya karar verdim. Sevgilim mutluluktan uçuyordu beni kışlaya gönderirken. 'Erkeğim benim!' deyip duruyordu bana. Babası da omuzlarıma vurup, 'En büyük asker bizim asker!' falan diyordu. Bir konvoyla, kuru gürültüyle çıktık yola. Böylece asker oldum işte."

Sigarasını söndürdü. Rakısından büyük bir yudum aldı. Gözleri batmakta olan güneşteydi.

"Acemi birliğine gittim. Bütün gün SOL! SOL! SOL! SAĞ! SOL! diye yürüyüp yerlerde sürünüyordum. Sonra uygun adım marş marş görev yerime geldim. Kollarımda ağır, metal ve buz gibi bir silahla çorak arazilerde nöbet tutuyordum. Elime silah vermişlerdi, ama onu nasıl kullanacağımı öğretmemişlerdi. Zaten bilsem de kimseyi vuramazdım ben. Bir süre sonra bir çocukla arkadaş oldum. Henüz yirmi yaşında bir oğlan. Deniz. İki yüz tane keçisi varmış köyünde. Keçiler ve anası dışında kimseyi tanımamış, başka hiçbir şehre ayak basmamış, deniz nedir görmemiş. Haliyle okuma yazması da yoktu Deniz'in. Ben de o zamanlar şiir falan karalıyorum. Bir gün gördü bu beni, 'Abi,' dedi, 'bana da okuma yazma öğretir misin? Ben de şair olmak istiyorum!' Ama bunu söylerken göz-

leri nasıl parlıyor biliyor musun? Böyle ışıl ışıl! 'Tamam lan,' dedim, 'yarın nöbetten sonra ilk ders başlar o zaman!' Harflerle başladık, Ali Ata Bak'a geçtik. Bir ay sonra hakikaten de sökmüştü okuma yazmayı. Ama cahil çocuktu işte, hırpalanıyordu bu yüzden. Diğer askerler de çavuşlar da çok üstüne gidiyordu bunun. O zamanlar ortalık da karışık, her gün ölüm haberleri geliyor. 'Abi,' diyordu bana, 'bu kimin savaşı?'"

Durdu ve kıyıya vuran dalgaları izledi bir süre. Anlatmaya devam edebilmesi için çıt çıkarmadım.

"Bir gün nöbetçi çavuş azarlayıp tokat atmış buna. Ağlamış. 'Babam bile bana bir tokat atmadan öldü, siz nasıl vurursunuz bana?' diye feryat etmiş adama. Ama çavuş bu tabii, umurunda mı gencecik çocuğun duyguları. 'Erkek ol! Zırlama karşımda!' diye azarlamaya devam etmiş. Deniz o gece nöbette kafasına sıktı. 'Eve dönünce,' diyordu bana, 'keçilerden birini satıp cep telefonu alacağım. Oradan haberleşiriz artık.' Bir şiir bile yazmasına fırsat vermeden öldürdüler Denizimi. İntihar yerine *eğitim zayiatı* diye tutanak tuttular. Çünkü intihar eden asker orduyu küçük düşürürmüş… Annesine 'Mutlu olun, oğlunuz şehit oldu!' diye telefon açtılar. Ertesi sabah içtima vardı. Çıktım bağırdım beş yüz kişinin önünde: 'Şehitler ölmez diyorsunuz ya, şehitler öldü beyler! Uyanın artık! Bu bizim savaşımız değil! Burada olmak zorunda değiliz!' Bir ay askeri cezaevinde yatırdılar beni. Çıktığım gün bastım gittim oradan. Firarsa firar anasını satayım!"

Bir sigara daha yaktı. Yanımıza gelen bir köpeğin başını okşadı.

“Nişanlım dans etmek ve eğlenmek istediğini söylerdi bana. Sonra ‘Sıkıcısın sen,’ derdi. ‘Sıkıcı ve içine kapanık birisin.’ ‘Evet’ derdim ona. ‘Sıkıcıyım. Başkaları için.’ O, yanında köpeği gibi gururla gezdirip hava atabileceği birini arıyormuş meğer. Asıl komik olan ise, ne zaman işleri yoluna koymaya çalışsam; ne zaman benden olmamı istedikleri bir *errrkek* gibi nişanlım için bir şeyler yapmaya çalışsam işlerin hep daha da boka sarmasıydı. Sıkılmıştım artık bu evcilik oyunundan. Çünkü ben erkek değilim, ben bir insanım. Firar ettiğim gün evlerine gittim. Nişan yüzüğünü suratına attım. ‘Al!’ dedim. ‘Bu senin!’ Sonra üstümdeki üniformayı çıkartıp babasının yüzüne salladım. ‘Al!’ dedim. ‘Bu da senin çok istediğin askerliğim.’ Don atlet çıktım evlerinden. Bir daha da görmedim onları.”

“Sonra ne yaptın?” diye sorabildim. Cılız, çatallaşmış bir ses çıktı boğazımdan. Tırnaklarının içindeki pislikleri diğer elindeki tırnaklarıyla çıkartmaya çalışırken devam etti.

“Ya kendimi asacaktım ya da yola çıkacaktım. Zaten çoğu sürgünde bir kadının yokluğu vardır. Gittim ben de. Gittiğim yerlerde milletin saçına rasta yapıp hayatta kaldım. Birkaç senem bu şekilde geçti. Sonra dedim ki, artık otuz yaşındasın; hep böyle yaşayamazsın. İstanbul’a döndüm. İzbe bir ev tuttum kendime. Kaçak olduğum için abuk subuk bir sürü işte çalıştım. Sonra Kerem öldü ve bugün gene yoldayım. Bir daha da döneceğimi sanmam, çünkü anladım ki ben yola falan çıkmamışım hiç. Yol benmişim zaten! Şimdi düşünüyorum da, sırf savaşmak istemediğim için bütün bunlar başıma gelmiş. Artık vicdani retçi değilim, komple retçiyim anasını satayım!”

Eline bir taş aldı. "Hayatıma hep yanlış kadınlar girdi," dedi. "Onlara tutamayacağım sözler vermemi istediler: *'Seni hiç terk etmeyeceğim.'* Vasat aşk sözleri beklediler benden: *'Seni her zaman çok seveceğim.'* Masal istediler inanmak için: *'Sonsuza dek mutlu yaşayacağız.'* Yalan söylememi istediler benden, onlara ve kendime..."

Ardından elindeki taşı hızla denize fırlatarak, "İNSANLAR!" diye bağırdı. "Hepsi affetsin beni! Ne birinin oğlu, ne kocası, ne babası ne de vatan dedikleri şey için bir asker olmak istedim. Kimsenin benden –erkekliğimden– istediği şey olmadım. Ve evet, bugün yorulmuş, artık bitkin düşmüş olabilirim, ama en azından böyle yaşamak benim kararımdı. Başkalarının değil."

Güneş battı. Rakılarımız bitti. Ayağa kalktım. Havadaki elimi dostuma uzattım ve onu da kaldırdım.

10

Ertesi sabah erkenden uyandım ve tek başıma şelale yoluna koyuldum. Ufak adımlarla yürüyor ve düşünüyordum: Hayatı yolda geçenleri, hayatı yolda bulanları, hayatı yolda bitenleri… Her şeyi, hepsini!

Ardından bir anda babamın yüzünü unuttuğumu fark ettim. Yıllar önce hapishaneye düştüğündeki gibi, bir anda onun dünya üzerindeki varlığı silinmişti sanki; geriye sadece tebessüm eden dudakları kalmıştı. Ama yüreğimdeki varlığı? Can çekişircesine onun yüzünü aklıma getirmeye çalışıyordum. –Yoksa içten içe onu suçladığım için yüzünü unutarak mı cezalandırıyordum?–

O öyle iyi bir adamdı ki, değil yüzünü unutmak, heykelini dikmeliydim! Ona ne zaman bir şeye ihtiyacım olduğunu söylesem, hemen elinde ne varsa onu verirdi bana. Mesela hava soğuktu ve bir atkıya mı ihtiyacım vardı? Tereddütsüz boynundakini çıkartıp verirdi. Ama oğlu olduğum için yapmazdı bunu; yaşamı boyunca herkese

karşı böyle olmuştu. Ve elbette bunun bedelini hapis yatarak ödemişti. Kötü biri olmam gerektiğini ondan mı görmüştüm yoksa? İyi biri olmanın hiçbir faydası olmadığını ilk o mu fark ettirmişti bana?

Bu düşünceden kurtulmak istercesine bir tükürük salladım boşluğa, ancak güçsüz ve kararsız tükürüğüm bir süre dudaklarımın ucunda sallandıktan sonra yere değil tişörtüme düştü. Altı üstü yere tükürmeyi bile becerememiş bir gülünçlükle güneşin altında bir sigara yaktım ve öksürükler içinde doğa yürüyüşüme devam ettim.

Birkaç dakika sonra dev bir çam ağacının gölgesindeki toprağa oturmuş, keyifle elindeki elmayı ısırıp dağları, taşları seyreden bir adamın önünden geçtim. "İşte!" dedim, "suçsuz, günahsız, vicdanı rahat ve huzurlu bir adamın kendinden emin elma yiyişi! Gönül rahatlığıyla aynaya bakabilen, başını yastığa koyduğunda kolaylıkla uykuya dalabilen ve benim gibi türlü kâbusların etkisinde kurumuş, kokmuş ağzıyla geceleri uyanıp durmayan hür bir adam!"

Tişörtümdeki tükürük kurudu. Hatırladım. Hatırladım babamın yüzünü! Onun o hep traşlı yanaklarını, iri kahverengi gözlerini, ince kaşlarını, düzgün ama çay ve sigaradan sararmaya başlayan dişlerini, kalın dudaklarını iki yana uzatarak güldüğünde yanaklarında açan gamzelerini, bir şey okuyacağı zaman taktığı yakın gözlükleriyle on yaş birden attığını ancak protez saçlarına hiçbir zaman düşmeyecek aklarla inadına genç kalacak olan suratını, son anda kutladığı doğum günlerimi, gitmediği cenaze törenlerini, kaçtığı yılbaşlarını, kaçırdığı bayramları ve annemle ne zaman yan yana gelse nasıl kâbusum olduklarını hatırladım.

Ve bu yönleriyle aslında ona ne denli benzediğimi fark ettim.

Bir anda ona duyduğum tüm kızgınlık, tüm küskünlük son buldu. Beynimde çakan bir şimşekle affettim onu. Çünkü haklıydı babam. Tüm bu zırvalıklarla vakit kaybetmek; ruhuna ters bir şekilde sadece iyi bir koca ve iyi bir baba rolü oynamak yerine herkes için iyi bir insan olmaya çalışarak en doğrusunu yapmıştı. Dışarıda insanlara kan kusturan ama eve geldiğinde utanmadan saçlarımı okşayacak düzenbaz bir babadansa, yanımda olmasa da oralarda bir yerlerde insanların mutlu olmasını sağlayan, onlara yardım eden bir babanın varlığından rahatsızlık değil gurur duymam gerektiğini fark ettim.

Üstelik iyi biri olmak zorunda da değildi. Kendisi olması yeterliydi. Babam bir roman karakteri olsaydı ona hayranlık duyardım, ancak gerçek hayatta ona tahammülüm yoktu. Ki bu ikiyüzlülüğü hayatım boyunca yaptım. Mesela son romanımda bir karakterin arkasına saklanıp, onun eroinman bir kıza duyduğu aşkı yazmıştım, ancak gerçek hayatta tanıştığım ve ilhamını, hikâyesini kullandığım eroinman kızın bana tutkuyla uzattığı elini tutamamış, ona budalaca bir merhametle sarılmakla yetinmiştim. Ne vardı yani onu dudaklarından öpseydim ve kanına bir de ben karışsaydım? Ben bir korkaktım ve kitaplarım her zaman benden daha cesur olup, benim yapamadıklarımı yapmıştı. Bu yüzden ben bir gün ölecektim, ancak onlar sonsuza dek yaşayacaktı.

Dolayısıyla babam beni ihmal mi etmişti yoksa sadece şımarıklık mı yapıyordum? Aslında benim onu değil de

onun mu beni bağışlamasına ihtiyacım vardı? O da benim gibi anneme hep daha küçük bir eve çıkmamız gerektiğini söyler dururdu. Üstelik en son o rezil mezuniyet törenime bile gelmişti. Acaba bu bir barış çağrısı mıydı? Ne vardı yani doğum günlerimi biraz geç kutladıysa? Ben bile kutlamazdım ki kendi doğum günlerimi! O en azından annemin aksine, hayatımla ilgili yaptığım seçimleri yargılayıp küçümsemezdi.

Bu tür soru ve cevaplarla zihnimi iyice deştikten sonra günbatımında dönüş yoluna koyuldum. Sahile vardığımda Rüzgâr'ı kumlara serdiği bir gazeteyi iğrenerek okurken buldum.

"Oha lan burada gazeteyi nereden buldun?"

"Günübirlik gelip gidenlerden çaldım."

"Niye çaldın oğlum? İstesen verirlerdi zaten."

"Ne bileyim alışkanlık işte. Bayadır gazete okumamıştım."

"Ee ne var ne yokmuş?"

Gazeteyi kaldırdı ve manşetteki haberi gösterdi: "Yerli malı insansız savaş uçağı yapmışlar, bununla övünüp poz vermişler."

"İyi işte," dedi gençlerden biri. "En azından insan olmaz artık içinde."

"Eskiden de yoktu ki," dedim. "Hiroşima'yı bombalayan pilot mesela, '*Hiç pişmanlık duymadım*' demiş. Ve doksan iki yaşına kadar yaşamış."

Gece, "Kenan Evren de öyle söylemişti," dedi. 'İdam kararlarını *verirken ellerim hiç titremedi*' diyordu. Adamın elleri sadece yaşlılıktan titredi. Astığı tüm çocuklardan fazla fazla yaşayıp, doksan yedi yaşında öldü."

“Sikeyim böyle sistemi!” dedi. Rüzgâr. “Dünyanın yarısı açlıkla mücadele ediyor, kalan yarısı da zayıflamaya çalışıyor. Neden durmadan silah almak yerine açlığı bitirmiyorlar? Çünkü işlerine gelmiyor!”

Sonra bana döndü ve “Neyle yargılandığını düşünsene bir…” dedi. “Sen bir hırsız, katil ya da tecavüzcü değilsin. Ama kaç seneyle yargılandın farkında mısın? Ne için? Ağaçlar kesilmesin istediğin için. Sadece direndiğin, başkaldırdığın için. En çok bundan korkuyorlar işte. Birini suçlu ilan etmek için tek bir şeye bakıyorlar: Onlardan mısın değil misin?”

Gazetenin sayfasını değiştirdi Rüzgâr. Gece elindeki boncukları birbirine geçirip, yeni kolye ve bileklikler yapmakla meşguldü. Diğer gençler de kâh sigara sarıyor, kâh gözlerini kapatıp düşlere dalmaya çalışıyordu. Üstümdeki tişörtü çıkartıp denize girmeye yeltenmiştim ki, Rüzgâr’ın yüzünde sessiz bir çığlık gördüm. Bir fotoğrafta babasının ölümünü öğrenmişçesine kalakalmıştı.

“Rüzgâr,” dedim, “ne oldu?”

Kısa bir sessizlikten sonra çatallaşmış sesiyle yanıt verebildi. “Bir mülteci botu daha batmış,” dedi. “Küçücük bir çocuk kıyıya vurmuş.”

Eğildim ve çocuğun fotoğrafına baktım. Üstüne bastığım kumlar bir anda çivi gibi ayağıma batmaya başladı. Biraz önceki güzelim deniz kan banyosuna dönüştü. Son birkaç gündür içine kıvrılıp yattığım uyku tulumu bile fare kapanına benzedi gözümde. Bu, hayatımda gördüğüm en gerçek ve en acı fotoğraftı.

“Savaşı kimin çıkardığını bilmiyorum ama…” dedim, “kimin çıkartmadığını biliyorum.”

"Yol…" dedi Rüzgâr. Gözlerini gazeteden kaldırdı ve ufka doğru bakmaya başladı. "Eğer gerçek bir yolculuktan bahsetmek mümkünse, bunu ancak mülteciler yapabilir. Onların canları pahasına katettiği yollar, aştıkları barikatlar ve yıktıkları duvarlar, bizim kafayı çekip trenlere kaçak binmemizden çok daha kutsal ve değerli…"

"Onlara eşlik etmek isterdim," dedim. "Belki ne konuştuklarını anlayamazdım, ancak ne hissettiklerini anlayabilirdim."

"Öyleyse yap!" dedi Rüzgâr. "Ben zaten kaçak olduğum için yapamam ama sen yapabilirsin."

"Yapamam…" deyip başımı eğdim. "Onlar kadar güçlü değilim."

"Ama onlar kadar yalnızsın…"

O gece sahile vuran çocuk, rüyamda canlandı ve her şeyi anlatmaya başladı…

"Kalk!" dedi annem. "Gidiyoruz." "Nereye?" diye soramadım, henüz konuşmayı bilmediğimden. "Daha iyi bir yere, başka bir ülkeye gidiyoruz," diye devam etti. Gözleri öyle bir parlıyordu ki, kıramadım onu. Zaten alışmıştım artık sürgün yaşamına. Savaş çıktığından beri evimiz yollar olmuştu. Boyum kadar bir çantaya sığdırdık tüm eşyalarımızı ve gene yola koyulduk. Bir koya geldik. Bizim gibi onlarca mülteci daha vardı. Herkes farklı dillerde konuşuyor, ancak aynı düşü kuruyordu: Daha iyi bir yere, savaşın ve açlığın olmadığı bir ülkeye gitmek. Aklım ermediği için soramadım neden karadan gitmediğimizi. Meğer sınırlar, mayınlar, askerler ve duvarlar varmış orada. Beni önce beyaz bir şezlongun üstüne oturttular. İnsanlar gruplar halinde ufacık plastik botlara bindirilip, "Go-

go-go!" diye denize ittiriliyor ve zifiri karanlıkta kayboluyordu. Sonra sıra bize geldi. "Baba," dedim, "benim normalde uyumam gerekirdi bu saatte." Duymadı babam. "Anne," dedim, "ben yüzme bilmem ki. Deniz bu muymuş?" Duymadı annem. Beni de bota bindirdiler ve herkes kürek çekmeye başladı.Korktum. Ağlamak üzereydim. Güzel şeyler düşünmeye çalıştım. Oyuncakları, salıncakları ve özgür bir yaşamı hayal ettim. Ancak birkaç saat sonra bir akıntı başladı. Doğduğum yerden çok uzakta, kapkara bir denizin ortasında sallanıyordum. "Hayat," dedim, "demek aslında böyle bir şeymiş." Bir gecede büyüdüm, büyümek zorunda kaldım. Annem, babam, kardeşim, hepsi düştü bottan ve kayboldu. Sonra ben de kapıldım o akıntıya. Sabaha karşı bir kıyıya vurdum. Geldik sandım, ancak ölmüştüm artık. Bir asker abi geldi beni incelemeye. Bir kâğıda boyumu-kilomu yazıp, taktığı eldivenlerle kaldırdı beni. Yüzüne bakmadım, ama eminim o da çok üzülmüştür. Bir daha o dünyaya dair hiçbir şeye bakacak hevesim kalmamıştı. Zaten sahile de yüzüm kumlara yapışık vurmuştum. "Allah'ım" dedim, "benim normalde kumdan kale yapmam gerekirdi burada." Kocaman dünyalarında bana elli santimlik boyumla yaşayabileceğim bir yer vermediler. Ben de öldüm. Şimdi anne*mi bulup, "Anne!" diyeceğim, "belki burası daha güzel bir yerdir."*

11

Sabah uyanır uyanmaz yakınlardaki bir kamp alanına gittim ve büyük bir karton kutu bulup sahilin ortasına koydum. Üstüne keçeli kalemle *Mülteciler İçin Kıyafet* yazıp yanından uzaklaştım ve bir süre etrafı gözlemledim. Kutuyu gören bir çocuk üstündeki tişörtü çıkartıp içine koydu. Böylece kutunun kısa sürede kıyafetlerle dolacağını anladım. Onları ya elimle götürecektim mültecilere ya da bir yardım kuruluşuna kargolayacaktım, ancak en azından bir şey yapmış olacaktım.

Bu sırada gözüm başka bir erkek çocuğuna takıldı. Dokuz-on yaşlarında çelimsiz bir ergen, titreyerek çıktı denizden. Kıçında tuttuğu futbol takımının salaş şortuyla yanan kum ve taşların üstünden sıçrayarak babasının yanına geldi. İncecik kollarını gövdesinde birleştirmiş, titremeye devam ediyordu. Babası hemen ayaklandı ve elindeki plaj havlusuyla çocuğun önce saçlarını kuruladı. Ardından endişeli, ancak sevecen bir halde havluyu oğlunun omuzları-

na sarıp sırtını sıvazladı. Çocuk utandı bu hareketten. Eliyle diken diken olmuş saçlarını yatırıp, mahcup bir ifadeyle etraftaki genç kızları süzdü. Oysa kızlar, çocuğun gölgeden farksız varlığının farkında bile değildi. Çocuk gene de babasının onu utandırdığını düşünüyordu. Çocuk, bunun aslında hayatındaki en güzel anlardan biri olduğunu yıllar sonra anlayacaktı. Titremesi kesilmişti.

Geceleri cırcır böceklerinin ötüşleri ve köpek havlamaları dalgalar halinde yayılıyordu koyda. Yukarıdaki yamaçlardan havlayan bir köpek, aşağıdakileri harekete geçiriyor; kısa bir süre sonra tüm köpekler kendi aralarında kurdukları bir dille haberleşmeye başlıyor ve bu dilden anlamayan gerizekâlı insanoğulları da bağıra çağıra onları susturmaya çalışıyordu.

Koyda geçerliliği olan sadece iki kural vardı. İlki, koşmak yasaktı. Çünkü hemen hemen herkesin bir şekilde kafası iyi olduğu için, koşan birini görmek insanı aniden panikletip tribe sokabiliyordu. İkinci kural ise, geceleri insanların yüzlerine fener tutmamaktı. Sahilde yürürken sadece ayakuçlarına ışık tutmalı ve kıçını rahat bir yere koyduktan sonra onu hemen kapatmalıydın. Ancak gene de en güzeli, yolunu hiç ışık kullanmadan bulmak –ya da bulamamaktı. Çünkü gökteki yıldızlarda yeterince ışık vardı ve bu ışık, yeryüzündeki karanlık ruhlarımızı özgürleştirip aydınlatmaya yetiyordu.

O gece sardığı sigarasını ateşleyen Rüzgâr'ın sahilde bayrak gibi dalgalanan suratından buldum dostlarımı. Gittim ve yanlarına oturdum. Komünden gençler, bazı yeni yüzler, Batuhan ve Gece, herkes oradaydı. Biraz sonra ise

elinde iki şişe şarapla Kavallı Çocuk belirdi yanımızda. Elindeki şişeleri kaldırdı ve "Dostlarım," dedi, "bu gece kutlama yapıyoruz!"

Kavallı Çocuk sahile nadiren inerdi. Daha çok şelale yolunda takılır, ormanda kurduğu çadırında uyur ve pek insan içine çıkmazdı. "Hoş geldin" dedim ve ona neyi kutladığımızı sordum. Ardından aniden eğildi ve Gece'nin dudağına bir öpücük kondurdu. Kollarını açıp, "Aşkı!" diye bağırdı. "Her şeye rağmen, aşkı!"

Alkışlar ve ıslıklarla karşıladık bu güzel haberi. Rüzgâr mutlu bir şaşkınlıkla, "Nasıl başardınız bunu?" diye sordu. Gece'nin karanlıkta pek belli olmasa da yanaklarının kızardığını hissettim. Yüzündeki o vakur ve sert Kızılderili ifadesinin yerini romantik bir anarşist almıştı.

"Bilmiyorum. Aslında gerçekten bilmiyorum" dedi Gece. "Bugün yan yana yürürken bir saniye için kollarımız birbirine değdi. İlk defa o an heyecanlandığımı hissettim. Sonra bir ara oturmuş dertleşirken, durduk ve kafa kafaya verdik. Alınlarımız birbirine değince sanki beyinlerimizin de birbirine karıştığını hissettim."

Söze Kavallı Çocuk devam etti: "Dayanamayıp ufak bir öpücük kondurdum dudağına. Geçmişine koymak istediğim bir nokta gibi, ufak bir öpücük. 'Sana tutunabilir miyim?' dedim ona. 'Dünyanın sonundayız ve bizi sadece aşk kurtarabilir bu düşüşten!' Sonra sıkıca sarıldım Gece'ye. Sımsıkı."

"Öyleyse," dedi genç bir kız, "bugün sizin yeni doğum günleriniz! İnsanların tek bir doğum ya da ölüm tarihi olduğuna inanmıyorum. Bakmayın siz mezar taşlarındaki o rakamlara! İnsan sık sık ölür ve yeniden doğar aslında."

Genç kızın hüzünle parlayan gözlerinden, ardında birçok ceset bıraktığı ve kendisinin de bir o kadar can verip inatla yeniden dirildiği anlaşılıyordu. Aşk! Onun karşısında başka ne yapılabilirdi ki? Bu çürümüş ve artık kokmaya başlamış düzende sadece aşk boyun eğdirebilirdi bize. Sadece tutku dolu bir aşkın sarhoşluğunda evcilleşebilirdik. Sadece aşk verebilirdi bize hiçbir uyuşturucunun sunamayacağı güzellik iksirini. Her defasında kaybolsak da gene girerdik onun çıkmaz sokaklarına. Ne kadar yara alsak ve pişman olup tövbe etsek de gene o yıkıcı ve yaratıcı hazzın rüzgârına kapılır, yeni delilik nöbetleri için tekrar –ve tekrar çıkardık yola!

Kavallı Çocuk plastik tirbuşonuyla şarapların ağzındaki mantarları söküp çıkarttı. Ardından "Kalemi olan var mı?" diye sordu. "Bende var!" dedim ve aylardır cebimde dolaştırdığım işlevsiz kalemimi uzattım ona. Kavallı Çocuk mantarların üzerine kalp çizdi ve birini cebine koyup diğerini gümüş bir tepside pırlanta sunar gibi Gece'ye uzattı. "O zaman iyi ki doğduk sevgilim!" dedi. "Bu mantarlar bizim ilk doğum günü hediyelerimiz olsun." Bir alkış silsilesi daha koptu ve sırayla dikmeye başladık şarapları.

"Bu gece üşüyen bir tek ben miyim?" diye sordu Batuhan.

"E normal," dedi genç bir delikanlı. "Saat beşe yaklaşıyor."

Batuhan "Öyle mi?" diye sordu şaşkınlıkla. "Ben hangi yılda olduğumuzu bile bilmiyorum."

"Eh, o kadarını ben de bilmiyorum," dedi delikanlı.

Net bir zaman kavramımız kalmamıştı artık. Zamanı,

güneşin ya da ayın gökyüzündeki konumuna göre hesaplıyorduk. Birine mesela kaçta sızdığını soracak olursam, "Güneş şuradayken!" diye yanıt alıyordum. Rüzgâr'ın ise daha farklı bir yöntemi vardı: O, geçen zamanı tırnaklarının uzunluğundan hesaplardı. Bir anda ellerini açtı ve "Bunlar neredeyse bir haftalık," dedi. "Yarın tam bir hafta olacak biz buraya geleli."

Ardından ateş yakmak için hemen işe koyuldu. Önce elleriyle kuma geniş bir çukur kazdı. Sonra "Yanında kâğıt gibi yanacak bir şeyi olan var mı?" diye sordu. "Bende var!" dedim ve aylardır cebimde dolaştırdığım işlevsiz kâğıt parçalarını uzattım ona.

"Dostum," dedi, "bu gidişle o kitabı hiç yazamayacaksın."

"O zaman yansın da bizi ısıtsın en azından," dedim ve kalp ağrısıyla gülümsedim.

Rüzgâr, açtığı çukura doldurduğu kâğıt parçalarını çakmakla ateşledikten sonra üstlerine ufak ağaç dalları ve birkaç çalı çırpı atıp hepsini tutuşturdu. Komünce yüreklerimizdeki yangına benzeyen bu ateşe yaklaştık ve onun zaman zaman çatırdayan ve rüzgârla savrulup uğuldayan sesini dinlemeye koyulduk.

Biraz sonra tüm uygarsızlığıyla, tüm hafifliği ve benzersizliğiyle şu suskun genç geldi ateş başına. Hiçbirimize bakmadı, hiçbirimizi görmedi. Kuş gibi oturduğu yerde taş gibi kaskatı kesildi ve yanan ateşi izlemeye başladı. Onun varlığı, her ötekinin varlığı gibi bazılarında kuşku ve endişe uyandırmıştı. Bunu ilk dile getiren genç bir kız oldu.

"Üzülüyorum," dedi genç kız. "Üzülüyorum onun için. İşi çok zor olmalı…"

"Ben aklı başında insanlar için üzülüyorum," dedim. "Asıl onlar için çok zor olmalı."

"Onun bu hali korkutmuyor mu seni?"

"Sözümona aklı başındakiler kadar değil."

Suskun gencin yüzü yanan ateşle öyle güzel aydınlanıyor, öyle nahif dalgalanıyordu ki, ona içimden *Ateş* diye seslenmek geldi. Gerçekten de bakışlarından delice bir karanlık, tam olarak kontrol edemediği –ya da etmek istemediği– yabani bedeninden de katatonik düşler akıyordu, ancak o benim içimde yanan ateşin ve suskunluk aşkımın imgesi; görüp görebileceğim en romantik devrimcinin tezahürü haline gelmişti artık. Hele ki böyle bir yerde bile istenmeyen adam olmak üzereyken…

Bir genç adam karıştı söze. "Ne demek istediğini anlıyorum ama…" dedi, "burası yerine bir hastanede falan olsa onun için daha iyi olmaz mıydı?"

"Onun için mi yoksa senin için mi daha iyi olurdu?" diye sordum.

Gece, yanındaki Kavallı Çocuk'a sarılarak, "Arkadaşlar," dedi, "doğadan daha iyileştirici ne olabilir? Anti-depresanlar mı? Elektroşok mu? Tecrit mi? İnsanları bu şekilde tedavi mi yoksa hasta mı ediyorlar?"

"Unuttuğunuz bir şey var," dedi genç adam. "Bu adam depresyonda falan değil, düpedüz şizofren!"

"Öyleyse," dedi Rüzgâr, "dünyada özgür olabilecek tek insandır o! Evet, bilim adamlarına, doktorlara ya da emirlerle, kurallarla yaşayan insanlara göre bu bir bozukluk, eksiklik, hastalık falan olabilir, ama bence hiçbir şeye boyun eğmemenin; kendi kendine bile itaat etmeyip sadece düş-

lerle ve kâbuslarla yaşamanın hiçbir mahsuru yok. Tüm bu sahteliğin içinde delilikten daha gerçekçi ne olabilir?"

Genç adam alaycı bir tonla, "Bunlar senin yaşındaki bir adam için fazla romantik cümleler değil mi?" diye sordu.

Rüzgâr biraz önceki ciddiyetiyle yanıtladı onu. "Rasyonellerin problemi de bu işte," dedi. "Siz, *Düşünüyorum,* öyleyse varım dersiniz. Bizse, *Hissediyorum, öyleyse varım!* deriz."

Ateş o an, tam olarak, gerçekten de oradaydı, ancak bizimle değildi. Göğsüne çektiği dizlerini iki koluyla bağlamış, yavaşça ileri geri sallanırken yanan ateşi izlemeye devam ediyordu. Dilsiz ve sağır gibiydi. Bir çift göz ve kocaman bir yürekten oluşuyordu. Konuşulanları belki duyuyor, ancak dinlemeye değer bulmuyordu.

Batuhan genç adama ve kıza dönerek, "Herkesin tedavisi farklıdır," dedi. "Kiminin kedidir, kiminin şiir. Bazılarının yalnızlık, bazılarının da ilaçlardır. Ama ben onun deli değil, daha çok bir zen kaçığı, hatta bir bilge falan olduğunu düşünüyorum. Çünkü o sessiz, kendi halinde biri. Kendine ya da bir başkasına zarar vermiyor. İzliyor. Sadece izliyor yaşamı ve bu da onun tedavisi olabilir. Sırf sizinle konuşmuyor, sizin gibi görünmüyor, sizin gerçekliğinizi kabul etmeyip kendi kurduğu dünyasında yaşıyor diye onu suçlayamazsınız. Hapishanelerdeki herkesin suçlu, dışarıdaki herkesin ise masum olduğunu düşünüyorsunuz. Çünkü bu sizi rahatlatıyor, kendimizi güvende hissettiriyor. Ve sizi iyi biri gibi gösteriyor. Öylece inanmak, tutunmak istiyorsunuz bu yalana. Oysa akıl hastanelerindeki insanların deli, dışarıdakilerin ise aklı başında oldu-

ğuna kimse inandıramaz beni! Sizin sağlıklı insanlarınız getirmedi mi bu dünyanın sonunu?"

"Deliler mi kurtaracak yani bu dünyayı?" diye sordu genç adam.

"Dünyayı olmasa bile…" dedim, "en azından kendilerini kurtarabilirler bu şekilde."

"Onun deliliğini kutsayarak kendini kurtarmasına değil, Van Gogh gibi kulağını kesmesine neden olursunuz," diye karşı çıktı.

"Kimse onu rahatsız etmediği sürece böyle bir şey yapmayacaktır," dedim ona.

"Neden adamın yaptığı resimler kulağını kesmesinden daha önemli sizin için?"

"Yaşamın anlamını kulağında değil, resimlerinde bulduğu için. Şu an Kafka yaşasaydı ve burada olsaydı, canı sıkkın diye bir kutu anti-depresan mı tutuştururdun eline? Ya da kişilik bozukluğu var diye hastaneyi mi yatırırdın onu? Diyelim ki Kafka gerçekten de çok hasta bir adamdı. Ancak bunu ilaçlarla bastırmak yerine kalemiyle dönüştürmeyi tercih ettiği için Kafka olmadı mı?"

"Peki, öyle bile olsa ben onun elinde bir kalem ya da fırça göremiyorum. Ya o Kafka ya da Van Gogh gibi değilse?"

"O zaman bir dahi değil, sadece özgür bir adamdır."

"Ben onun hayatını önemsiyorum, sizse…"

Rüzgâr kesti sözünü. "Bizse onun yaşamını önemsiyoruz," dedi. "Sen onu canlı tutmak istiyorsun, kapalı kapılar ardında. Biz ise onun burada; bu duvarsız ve penceresiz gökyüzünün altında yaşamasını savunuyoruz."

Gece, "İstanbul'a giriş tabelasında nüfusta kaç yazar bi-

liyor musunuz?" diye sordu. Ardından herhangi bir cevap beklemeden yanıtladı: "14.370.000. Ancak bu onların sayabildikleri kadardır. Aslında İstanbul'da yirmi milyon insan yaşar. İşte biz o rakama dâhil edemedikleri ya da etmek istemedikleri piçleriz! Azınlıklar tabelalarda yazmaz, çünkü onlar görünmezdir. Ya da görmezden gelinir! Biz vapura herkesle aynı yerden binen, ama arkasında, açık havada kaçak sigara içen insanlarız. Ve bu yüzden esen rüzgârı en iyi biz hissedebiliriz ruhumuzda. Daha birkaç gün önce hepimiz soyunup denize girmedik mi? Bu da bir delilik değil miydi? Ama hatırlasanıza kendinizi ne kadar özgür hissettiğinizi… O zaman hepimizi kapatmaları gerekirdi bir yere. Kaldı ki yıllardır bunun için uğraşmıyorlar mı zaten?"

Bu defa tartışmayı başlatan genç kız girdi söze. Ateş'i göstererek, "Bir yerlerde onun ismini bilen, hâlâ onu bekleyen yakınları olmalı," dedi. "Siz onun buraya kaçıp geldiğini düşünüyorsunuz, ancak kaybolmuş da olabilir. Hâlâ aklınız başınızda olduğu için yaptığınız ufak deliliklerden keyif alabiliyorsunuz, oysa o gerçekten bir hasta! Zatürre gibi, menenjit gibi bir şey onunki. Uygun tedaviyle, doğru ilaçlarla geriletebilecek, belki de tamamen iyileştirilebilecek bir akıl hastalığı. Burada onu överken, onun beyninin içinde kendini yiyip bitirdiğini göremiyor musunuz? Van Gogh'un daha otuz yedi yaşında, son çare olarak göğsüne sıktığı bir kurşunla kendini öldürdüğünü bilmiyor musunuz? Diyecekseniz ki, 'Van Gogh öldü ama resimleri her zaman yaşayacak.' Peki, bu güzel bir şey. Ancak bu onun için mi yoksa sizin için mi güzel? Bencillik bu! Sefil, acı-

larla dolu yaşamından ve ölümünden sonra tablolarının kaç milyon dolara satıldığının ya da ne kadar sevildiğinin onun için bir önemi kalmış mıdır sizce? Kafka daha kırk yaşında veremden ölmeden önce kitaplarının yakılmasını istemedi mi? Umurunda bile değildi artık okunmak ya da sevilmek! Hadi beni rasyonel düşünmekle, dolayısıyla aptal olmakla suçlayın. Ancak ona burada bir şey olursa bunun vicdan azabından romantizmle kurtulamazsınız."

Vicdan azabı demesiyle irkildim. "Ne yapmalıyız peki? Ne öneriyorsun bize?" diye sordum.

"Sabah Jandarma'yı arayacağım. Bir ambulansla buraya inmelerini ve onu bir hastaneye götürmelerini isteyeceğim," dedi genç kız.

Jandarma'yı duyan Rüzgâr'ın gözleri dehşetle açıldı. "Onu ihbar mı edeceksin yani?"

"İhbar değil, yardım edeceğim. O suçlu değil, o bir hasta."

Gece, "Sen çoktan kararını vermişsin," dedi. "Ama belki de yapılması gereken, hiçbir şey yapmamaktır. Burada dakikalardır onun hakkında konuşup duruyoruz, ancak onun ağzından tek bir kelime bile duyamadık. Bence onun iradesine, hatta akıl hastalığına saygı duymalı ve bu işe karışmamalıyız."

"Yani onu görmezden mi gelmeliyiz?" diye sordu genç kız. "Bu mu çözümün? Biraz önce azınlıklar görmezden geliniyor diye hayıflanmıyor muydun?"

"Hayıflanmadım!" diye karşı çıktı Gece. "Görünmezliğin bir tabelada rakam olmaktan daha iyi olduğunu söyledim. Aynı onun bir hastanede bilmem kaç numaralı has-

ta olarak fişlenmesindense burada özgürce dolaşmasının daha iyi olacağı gibi. Sen ona yardımcı olamazsın. Çünkü sen onu potansiyel bir suçlu ya da kurban gibi görüyorsun. Ve asıl bencillik bu."

Ateş, bir bilmece gibi yanımızda oturmaya devam ediyordu. Eğilip onun ateşi izleyen gözlerine yaklaştım. "Bizi duyuyor musun?" diye sordum. "Sen ne düşünüyorsun konuştuklarımız hakkında? Sigara ister misin? Karnın aç mı?" Yüzünde bir yanıt, herhangi bir şey aradım, ancak hiçbir şey yoktu.

Rüzgâr düşünceliydi. Genç kızın mantığı ve kendi romantik düşüncelerinin çelişkisiyle kıvranıyordu. Hem bu ihbara ortak olmamak hem de ilerleyen günlerde Ateş'in başına bir şey geleceği takdirde kendini suçlu hissetmemek istiyordu.

Batuhan, "Belki de siz haklısınızdır," dedi, genç kıza ve adama dönerek. "Yarın kimi arıyorsanız arayın, ben karışmayacağım. Ne destek ne de engel olacağım."

"Böylece hiçbir sorumluluk almayacağını mı düşünüyorsun?" diye sordu Rüzgâr. "Sessiz kalmak da suça ortak olmak değil midir?"

"Tekrar söylüyorum!" diye çıkıştı genç kız. "Bu bir ihbar ya da suç değil. Onun burada göğsüne bir kurşun sıkmasındansa, bir hastaneye yatırılıp güzelce tedavi görmesini istiyorum. Hepsi bu. Olayı büyütmeyin artık."

Gece öfkelendi. "Ne haliniz varsa görün!" dedi ve Kavallı Çocuk ile birlikte çekip gittiler. Rüzgâr çaresizlikle bir sigara yaktı. "Başka bir çözümü olmalı…" diye mırıldandı. "Başka bir şey… Bürokrasiden, devletten farklı bir

çözüm…" Bense kararsızlıkla çoktan vicdan azabı çekmeye başlamıştım.

Şarap sırası bana geldi. Onu Ateş'e uzattım. Beni gene duymadı ve görmedi bile. Biraz sonra ise şaraplarımız bitti ve kamp ateşi söndü. Ardından Ateş de kalkıp gitti ve karanlığa karıştı.

12

Koyda sabaha karşı buz kesen hava, güneşin doğmasıyla da yakıcı bir hal alırdı. Bu yüzden uyandığımda yüzümü yıkamak yerine çoğu kez doğrudan denize koşar ve biraz serinledikten sonra sahile dönüp dostlarımın uyanmasını izlerdim. Uyku tulumlarından bir tırtılın kozasını yırtıp çıkması gibi sıyrılırlardı. Gece uyandıktan sonra hemen bir sigara yakar ve uyku tulumunu toparlayıp kaldırır, Rüzgâr ise bir süre kıpırdamaksızın önündeki çarşaf gibi denizi izleyip, gördüğü tuhaf rüyaları anımsamaya çalışırdı.

İşte her şeyin gene olanca sıradanlığıyla ve güzelliğiyle başladığı o gün, koya bir ambulans ve jandarma aracı indi. İçlerinden iki asker ve iki sağlık görevlisi çıktı.

"Aramış!" dedi Gece. "Aramış kaltak!"

"Biz ne söylesek de gene bildiğini okuyacaktı," dedim. "O yapmasa da yarın bir başkası yapacaktı."

Rüzgâr, "Beni götürmeye gelselerdi bu kadar üzülmezdim," dedi.

Batuhan, bizi ve kendini rahatlatmaya çalışırcasına, "Belki de doğru olan budur," dedi. "Onun için, sağlığı için iyi olabilir…"

Ateş ortalarda görünmüyordu. Sahilde endişeli bir haraketlilik başladı. Askerler önüne gelen herkese Ateş'i görüp görmediğini soruyordu. Biraz sonra ise bizim karşımızda belirdiler.

"Gençler ihbar aldık, burada başıboş dolanan bir deli varmış. Aranızda onu gören var mı?"

Gece irkildi. "Başıboş dolanan mı? Köpek mi yahu bu?"

Asker kabaydı. "Yahu neyse işte. Görmedi mi kimse? Şikâyet geldi. Bütün gün yarı çıplak dolanıp duruyormuş etrafta."

"Doğrudur!" dedi Gece. "Oysa bu sıcakta botlarla ve üniformayla dolaşsaydı kimse anormal olduğunu düşünmezdi. Hele bir de omzunda tüfeği asılıysa!"

Bu cümlenin ardından asker hepimizi şüpheli bir bakışla süzdü. Hasır gölgeliğin üstündeki sırt çantalarımızı ve uyku tulumlarımızı elleriyle yokladıktan sonra, "Kamplarda kalanlar sizden de şikâyetçi!" dedi. "Sizin yüzünüzden çekiniyorlarmış sahile inmeye. Burada bedava yaşıyormuşsunuz."

Şaşkınlıkla, "Para harcamıyoruz diye mi korkutmuşuz onları?" diye sordum.

"Ne bileyim işte, hep buradaymışsınız, burada yatıp kalkıyormuşsunuz. Eviniz barkınız yok mu sizin?"

Kavallı Çocuk, askerin tehditkâr bakışlarına karşın dostça bir tavırla, "Merak etme asker abi," dedi. "Hepimizin evi var. Ama yuvamız burası. Aklın bizde kalmasın,

hiçbirimiz kötü çocuklar değiliz. Aradığınız deliyi de boş verin bence, o da kötü biri olmasa gerek ki burada her şey yolunda. Bence onu şikâyet edenleri götürün siz."

"Neyse," dedi asker beton suratıyla. "Aramaya devam edeceğiz."

Askerler gittikten sonra, "Canavar çıktı bunlar!" dedi Batuhan.

"Ne bekliyordunuz ki?" diye sordu Gece. Paniklemişti. "Onun değil, buradakilerin iyiliği için gelmişler."

"Ulan," dedi Batuhan, "durduk yere bela açtık çocuğun başına."

"Hemen buna bir son vermeliyiz," dedi Rüzgâr. "İşler iyice karışmadan Ateş'i bulup kaçıralım buradan."

"Her ne yapacaksak sakin olalım" dedi Kavallı Çocuk. "Yoksa hepimizi alıp götürecekler."

Bir an için fikrimi almak istercesine bana baktılar. Perişan bir haldeydim. Hiçbir şey söyleyemedim.

"Hadi!" deyip sırtıma vurdu Rüzgâr. "Sonra vicdan azabı çekeriz. Önce şu işi bir halledelim."

Ateş'i bulmak için iki gruba ayrıldık. Ben, Rüzgâr ve Batuhan ormana doğru koşmaya başladık. Gece ve Kavallı Çocuk ise kamplara doğru gitti.

Önce ormanın içinden, sonra keçilerin ayak izleriyle dolu patikalardan geçtik. Kalbim hızla çarpıyordu. Yeniden gözaltına alınmış ve kelepçelenmiştim sanki. Buz gibi demiriyle bileklerimi sıkıp, hapis hissiyle kalbimi ağrıtan o korkunç kelepçeler geri gelmişti. Bir adım ötemde deniz vardı ama ben yüzemezdim. Bir adım ötemde gökyüzü vardı ama ben uçamazdım. Bir adım ötemde barış vardı

ama ben ona uzanamazdım. Tutsaklıktan burada da kurtulamamıştım, çünkü tarih cennette bile tekerrür ediyordu. Ve şimdi aynı benim gibi biri daha tutsak olmak üzereydi…

Yol ayrımına geldiğimizde ya kayalardan tırmanarak ya da yokuş çıkarak şelalenin tepesine varacaktık ki, bir ses duyduk. Bu, o askerin bağırışıydı. "Buradalar!" dedi Rüzgâr. "Bizden önce gelmişler!"

Sese yaklaşmak için hemen kayalardan tırmanmaya başladık. Biraz sonra iki askeri ve Ateş'i gördük. Ateş, akan şelale sularının biraz yukarısında, kayalıkların üstündeydi. Hem korkmuş hem de öfkeli bir haldeydi. Askerlere ufak taşlar ve ağaç dalları fırlatıyordu.

Aşağıdan bağırdı asker. "Yapma!" dedi. "Atma! Senin iyiliğin için geldik buraya. Aşağı in ve teslim ol!"

Yalvardım askere. "Ne olur…" dedim, "gidemez misiniz? Bugüne dek kimseye zararı dokunmamıştı. Sizi görünce korktu."

Diğer asker koluyla itti beni. "Çekil!" dedi. "Karışma işimize!"

Ateş iki eliyle kavradığı kayaları da atmaya başladı üstümüze. Bu defa ben bağırdım: "Yapma! Düşeceksin!"

"Bu bir kâbus…" dedi Batuhan sessizce. "Bu bir kâbus. Şu an kâbus görüyorum. Birazdan uyanacağım. Birazdan evimde uyanacağım ve her şey eskisi gibi olacak… Ölmek bile istemeyeceğim!"

Az önce beni iten asker kayaların arasından Ateş'in olduğu yere doğru tırmanmaya başladı, ancak Ateş'in attığı bir taş parçası başına isabet edince düştü ve su birikintisi-

nin içine girdi. Ardından diğer asker tüfeğini Ateş'e doğrulttu.

Rüzgâr, "Ne yapıyorsun sen?" diye bağırdı askere. "Sağlık görevlileri nerede? Ava mı çıktın piç kurusu!"

Asker tüfeğini ateşledi. Kulaklarım gürültüyle çınladı. Doğanın koynunda metal silahtan fırlayan kurşun gitti, gitti, gitti ve Ateş'in göğsüne saplandı. Acıyla haykırdı Ateş, ilk defa o zaman duydum sesini. Göğsünü bile tutamadan metrelerce yükseklikten kayaların üstüne düştü. Zamanın duracak kadar yavaşladığını, Tanrı'nın kederle başını çevirdiğini hissettim. Ateş'im, dostum, tek kelime etmeden kalbimi fetheden kardeşim sakince akan suları kanıyla boyamaya başladı. Asker yavaşça tüfeğini indirdi. Rüzgâr dizlerinin üstüne çöktü ve acıyla yüzünü kapattı. Batuhan hâlâ uyanmaya çalışıyordu. Diğer asker de artık bunun bir kâbus olduğuna inanmaya başlamıştı. Ancak hepsi gerçekti. Ateş için bile bütün bu olanlar fazlasıyla gerçekti. Ateş'in kendi deliliği onu öldürememişti, ancak bir başkasının aklı onun ölümüne neden olmuştu. Ateş kendi göğsüne kurşun sıkamamıştı, çünkü bunu da onun yerine bir başkası yapmıştı. Artık düzeltilebilecek, iyileştirilebilecek hiçbir şey kalmamıştı. Bağımsızlığına olan tutkusunu kanıtlamıştı Ateş, ancak bunun bedelini canıyla ödemişti. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı artık. Ben eskisi gibi olamayacaktım. Rüzgâr eskisi gibi olamayacaktı. Gece eskisi gibi olamayacaktı. Kavallı Çocuk eskisi gibi olamayacaktı. Batuhan eskisi gibi olamayacaktı. Askerler eskisi gibi olamayacaktı. Genç kız eskisi gibi olamayacaktı. Genç adam eskisi gibi olamayacaktı. Ateş… O da bir daha

var olamayacaktı. Oysa biz de onun gibi susmayı becerebilseydik, o da, biz de hâlâ yaşıyor olacaktık.

13

Hava karardıktan sonra geriye sadece acı kaldı. Acı bir sessizlik. Acı bir yokluk. Acı bir ölüm. Koyu terk etmek zorundaydık artık, ama orada istenmiyoruz diye değil; dostumuza mezar olan bu hiçlikte bakacağımız her yerde, atacağımız her adımda ve ağzımızdan çıkacak her kelimede ölümü, ölümü ve ölümü göreceğimiz için.

Sırt çantamı topladıktan sonra kıyafet kutusunun yanına gittim. İnsanların mülteciler için koyduğu kıyafetleri çıkartıp katladım ve poşetlere yerleştirdim. Ardından sahildeki karanlıkta sessizce oturan dostlarımı buldum ve "Ben gidiyorum" dedim.

Yavaşça ayaklandılar. Rüzgâr, "Şimdi mi gideceksin?" diye sordu. "Sabahı beklemeyecek misin?"

Kulaklarımda hâlâ o iğrenç tüfeğin çınlaması vardı. "Bir an önce ufuğun değiştiğini görmek, başka bir yerde olmak istiyorum," dedim.

"Fenerin var mı?" diye sordu Kavallı Çocuk. "Kayaların arasından çıkman zor olabilir. Yardım etmemi ister misin?"

"Var," dedim. "Merak etme, hallederim ben."

"Nereye gideceksin?" diye sordu Gece.

"Önce Bodrum'a geçeceğim. Kıyafetlerin yarısını oradaki mültecilere kalan yarısını da Kos Adası'ndakilere götüreceğim."

"Yunanistan'a mı geçeceksin?" diye sordu Rüzgâr. "Vize falan gerekmiyor mu?"

"Yeşil pasaportum var," dedim. "Vizeye gerek yok. Bodrum'dan Kos'a feribotlar kalkıyormuş. Onlardan birine atlar giderim."

"Sana yardım etmek isterdim…" dedi Rüzgâr. "Ama biliyorsun, yurtdışına daha çıkamadan enselenirim."

"Biliyorum dostum. Biliyorum… Zaten tek başıma olursam, bunu tek başıma yaparsam bir anlamı olacak…"

"Sabah ben de gideceğim," dedi Rüzgâr. "Nereye bilmiyorum ama gideceğim…"

Gece, Kavallı Çocuk'un elini tuttu ve "Yarın biz de buradan ayrılacağız," dedi. "Belki başka bir koya ya da başka bir şehre gideriz… Rüzgâr? Batuhan? Bizimle gelir misiniz?"

"En iyisi sizin birbirinize doğru bir yola çıkmanız," dedi Rüzgâr. "Benim de kendime doğru…"

Batuhan, "Ben de yarın İstanbul'a döneceğim," dedi. "O iğrenç evime… Her şeye yeniden başlayabilir miyim görmem lazım…"

Gece hepimizin üstünde gözlerini gezdirdikten sonra, "Bitti mi yani? Ayrılıyor muyuz şimdi?" diye sordu.

"Hayır," dedim. "Her şey asıl şimdi başlıyor."

"O zaman sizden bir şey isteyeceğim…" dedi Gece.

“Nedir?” diye sordum.

“Bana bir söz verin; yaz bittiğinde, ağaçlardan ilk yaprakların düşmeye başladığında Kerem’in mezarı başında yeniden bir araya gelelim. Ve bu ayini her sene tekrarlayalım. Her sene sonbaharda, her şeye rağmen yeniden buluşalım. Bir günlüğüne de olsa iyi olduğunuzu, hayatta olduğunuzu göreyim.”

İlk onayı Batuhan verdi. “Anlaştık!” dedi. “Sırf bunun için bile asmayabilirim kendimi.”

Rüzgâr da, “Tamam,” dedi. “Kabul!”

“Öyleyse ben de söz veriyorum!” dedim.

Bu defa sadece Gece’nin değil, hepimizin gözleri doldu. Dostlarımla tek tek kucaklaştım, onları tek tek öptüm. Ardından sırt çantamı omuzlayıp, kıyafet poşetlerini parmaklarımın arasına geçirdim. İleriye doğru bir adım atacaktım ki, vicdanım beni bacaklarımdan yakaladı.

“Keşke böyle olmasaydı…” dedim. “Keşke ölmeseydi…”

“Keşke…” dedi Gece. “Ancak bazı şeyler olur ve bunu engellemeye hiçbirimizin gücü yetmez. En azından direndik.”

“En çok da o direndi,” dedi Rüzgâr. “Bu yüzden ilk onu vurdular.”

“Daha fazlasını yapabilirdik,” dedim.

“Yapamazdık,” dedi Kavallı Çocuk. “Askerlerin koya gelmesini engelleyemezdin, çünkü onları çağıran sen değildin. Son anda yapabileceğin tek şey o tüfeğin önüne atlamak olurdu, ancak bu defa da vurulan sen olurdun ve ona vicdan azabı çektirirdin. Senin yüzünden hayatı bo-

yunca ölü birine borçlu kalırdı. Ki bu ölmesinden de kötü olurdu onun için… Her hâlükârda bu savaşın kaybedeni gene biz olurduk."

"Sizce onu vuran asker bir ceza alır mı?" diye sordu Batuhan.

"Hepimiz ifadelerimizi verdik," dedi Rüzgâr. Bir saniyeliğine hukuka inanır gibi olduktan sonra kendine geldi ve "Ama adaletin ne zaman bizim gibi insanların lehine işlediği görüldü ki?" diye sordu.

"Hapis değil!" dedim. "Daha büyük bir ceza istiyorum onun için… Yasalardan, mahkemelerden daha büyük bir ceza! Umarım Tanrı gerçekten vardır. Umarım O'na inanırken yanılmıyorumdur… Özellikle cehennemin olmasını çok arzuluyorum. Cennete falan gitmek umurumda değil artık; kötülerin acı çektiğini göreyim, bana yeter. Eğer gerçekten tüm kötüler cezalandırılacaksa, varsın beni de yaksın. Yeter ki bir şekilde adalet sağlansın…"

Yavaşça onlardan uzaklaşmaya başladım. Rüzgâr arkamdan bağırıyordu: "Onların sürgünü senin de sürgünün! Mültecilerle aranda hiçbir fark yok aslında! Git ve yollardan şiir topla bizim için! Ama her ne yaparsan yap, aklınla değil, kalbinle yapmayı unutma!"

Ardıma bakmamak için kendimi zor tuttum. Onlar benim kovulduğum vatanım, terk ettiğim ailem, gittiğim her yerde aradığım vicdanımdı. Güç bela kayaların arasından çıkıp koyun tepesine vardım. Ardından otostop çekip Ölüdeniz'e geçtim ve oradan bir minibüse atlayıp otogara gittim.

Gece Bodrum'a kalkan bir otobüs bulup, en arkadaki

cam kenarına oturdum. Motorun hararetli çalışma sesi kulaklarımdaki çınlamayı bastırdı. Ancak tüfek yüreğimde yeniden ve yeniden ateşlenmeye devam ediyordu. Gözlerimi yumdum ve her şeye rağmen güzel şeyler düşünmeye çalıştım. Beni bir yerden başka bir yere götüren bu büyüleyici yol sesini, sevdiğim bir şarkı ya da şiir gibi ezbere biliyordum.

14

Sabah Bodrum'da indiğimde çoğu kişi hâlâ uykudaydı. Otogarda yerlere serdikleri kartonların üstünde ya da şansları varsa banklarda yatan mültecilerin arasından geçip sahile doğru yürüdüm. Ancak orada da durum çok farklı değildi. Lüks teknelerin gölgesinde battaniyelere sarınmış aileler yatıyor, uykusu kaçmış ya da zaten hiç uyuyamamış çocuklar ise uzandıkları yerden zaman zaman kafalarını kaldırıp nerede olduklarını anlamaya çalışıyordu.

Deniz kenarındaki bir banka oturdum ve mültecileri izlemeye başladım. Alakaları bile olmayan bir savaş yüzünden ölmemek için evlerini, arabalarını, doğup büyüdükleri toprakları ve dillerini ardında bırakıp kaçmak zorunda kalan, ancak buna rağmen gittikleri ülkelerde aşağılanan ve istenmeyen; sözde gelişmiş ülkelere giremesinler diye kara sınırlarına her gün yeni duvarlar örüldüğünü bilen ve bu yüzden çoğu akranının bir gece vakti denizin ortasında boğularak öldüğünü de unutmayan ve yanlarında sadece

bir mevsimlik kıyafetleriyle kendilerine sadece insan gibi yaşayabilecekleri bir ülke arayan mültecileri…

Eskiden sadece kafa çekmek ve genç kızlarla yatmak için geldiğim bu tatil köyü gibi zengin şehirde şimdi savaşın bu denli keskin yansımalarıyla yüzleşmek tüylerimi diken diken ediyordu. Şehrin kalbinde adeta bir savaş müzesi vardı ve bu bana neden herkesin savaş karşıtı olması gerektiğini hatırlatıyordu.

"İşte!" diye seslendim kendime. "Yıllardır haberlerde fotoğraflarını gördüğün ya da sadece öldüklerini duyduğun çocuklar hâlâ hayattayken karşında!" Ardından bir an için cesaretimi toplayıp banktan kalktım ve sırtımda çantam ve elimde kıyafet poşetleriyle çimlerde oturan mülteci bir ailenin yanına çöktüm.

"Merhaba," dedim. "Çocuklarınız kaç yaşında?" Anne eliyle beş parmağını açıp kızını, baba ise üç parmağıyla oğlunu gösterdi. Poşetleri karıştırıp üstlerine olabilecek kıyafetleri buldum ve çocukların ellerine uzattım. "İnsanlar," dedim, "bu kıyafetleri sizin için bir araya getirdi."

Ardından başka mülteciler de gelmeye başladı. Onlar mahcup bir şekilde ellerini uzatıyor, ben de kendi mahcubiyetimle ellerini doldurmaya çalışıyordum. Ama en çok çocuklar seviniyordu bu işe! Hele ki kıyafet yeniyse ve bir hediye paketine sarılmışsa gözleri hemen neşeyle parlıyordu. Dörtbir yanımda geçici ancak gerçek bir sevinçle örülmüş acılarla dolu bir kalabalık vardı ve ben, hayatımda ilk defa, sadece o anda, başkaları için güzel bir şey yaptığımı ve yaşamımın bir anlamı olabileceğini hissettim.

Kimin üstüne hangi kıyafet olabilirse dağıttıktan sonra

tuhaf bir kederle kalktım ve herkesle vedalaşıp hızla uzaklaştım oradan. Belki bir başkası için hiçbir anlam ifade etmeyecek, ancak benim için paha biçilemez bir değeri olan bu duyguyu sindirebilmek için şehirde uzun bir yürüyüş yapmam gerekiyordu.

Mültecilerin haritası bizim coğrafya derslerinde öğrendiğimizden farklıydı. Çoğu Suriye'den can havliyle yola çıkan insanlar hasbelkader Ege Denizi üzerinden Yunanistan'a geçebilirse oradan Makedonya, Sırbistan ve Macaristan gibi ülkelerin sınırlarına dayanıyor ve ardından Avrupa'ya dağılıyordu. Bodrum ile Yunanistan'a bağlı Kos Adası arasında ise sadece on kilometre kadar bir mesafe vardı, ancak bu on kilometrenin tamamı sularla kaplı olduğu için deniz çoğu mülteciye mezar oluyordu. Dolayısıyla bugün gördüğüm çocuklar yarın kıyıya vurabilirdi ve benim onları orada tutabilmek için elimde birkaç kilo kıyafetten fazlası yoktu.

İnsanoğlu eskiden düşerdi, şimdiyse çakılmanın şokunu yaşıyordu. Bu kadar acizdik işte –yeryüzüyle lanetlendiğimiz yetmezmiş gibi savaşlar ve sınırlarla büsbütün sıkışıp kalmıştık bu çöplükte. Hep birlikte çürümenin kitabını yazıyorduk ve ben, hayvanlar ve bitkiler dışında her şeyin; dünyayı bu hale getiren tüm insanlığın ve silahların üstüne tükürmek istiyordum!

Avusturalya'da gözaltında tutulan Iraklı mültecinin çığlığını duyuyordum. Onun açlıktan öleceğini haykırdıktan sonra bunu kanıtlamak istercesine bomboş karnını kestiğini öğrenmemle bir tükürük de oraya sallamak istiyor ve ellerindeki kelepçeleri çözmek için yanıp tutuşuyordum!

Afgan bir kızın sırf suda ağırlık yapmasın ve onu batırmasın diye kestiği saçlarını yerden toplayıp dünyanın dörtbir yanında rengârenk bir bayrak gibi dalgalandırdıktan sonra ateş altında kalan köyünden kaçıp şimdi Hırvatistan sınırındaki bir otobanın asfaltında yatan çocuğun elinden tutup, Nazilerin Yahudilere yaptığı gibi mültecileri boyalı kalemlerle bileklerinden numaralandırıp onları aşağılayan ülkelerin sınır kapılarına bir tekme de ben vurmak istiyor ve ardından sığınmacıları taşıyan otobüslere şişe ve taşlarla saldıran piç kurularına ise tükürmek de değil, kocaman bir balgam sallamak için deliriyordum!

Kafamı toparlayabilmek için yürüdüğüm yol, öğleden sonra bankanın önünde durdurdu beni. Kitap satışlarından herhangi bir telif yatmış mı diye öğrenmek için, içeri girip sıra fişi aldım ve bir koltuğa oturup beklemeye başladım. Ardından numaram yandı ve kalkıp gişenin önüne geçtim.

"Hoş geldiniz," dedi tüm zarifliğiyle, annem gibi bankacı bir kadın.

Kimliğimi uzatıp, "Hoş bulduk," dedim. "Hesabıma para yatmış mı diye bakabilir misiniz?"

"Tabii," dedikten sonra önündeki birkaç tuşa bastı. "Evet. Geçen hafta bir yayınevinden iki yüz lira gelmiş."

"Harika! Alabilir miyim?"

"Tabii," dedi kadın. "Kredi de verebiliriz size."

"Yok," dedim. "Sağ olun."

"Faiz oranlarımız hakkında bilgi almak ister misiniz?"

Yeniden, "Hayır," dedim. "Teşekkürler."

"İsterseniz kredi kartı da çıkartabilirsiniz."

İçimin yeniden öfkeyle dolup taşmaya başladığını hissettim. "Bence yazarların problemi ne biliyor musunuz?" diye sordum. "Tok karınlarıyla kıçlarının altına şöyle yumuşak, gösterişli bir koltuk çekip oturuyorlar ve bir yandan sütlü kahvelerini yudumlarken bir yandan da pamuk gibi, yastık gibi şeyler yazıp kendilerini kandırıyorlar."

Kadın anlamsızca yüzüme baktı. Artık her şeyiyle tıpkı anneme benzemişti. "Ancak daha kötüsü de ne biliyor musunuz?" diye devam ettim. "Kocaman insanların da bu masalları okuyup, acıya yumdukları gözleriyle mutluluk rüyalarına devam etmesi! Böylece okurlar yazarlara bayılıyor, yazarlar da okurlarına! Oysa bir yazarın çivilerin, dikenlerin üstünde oturup kalemiyle değil, kanıyla, yüreğiyle yazması lazım! Yazar eline bir silah almalı; onu önce kendi alnına götürmeli, ardından da insanlığa doğru tutmalı ve silah zoruyla da olsa kendine gerçeği söyletip, insanlığa da gerçeği anlatmalı. Bilincinin ve bilinçaltının gerçeğini! Hakikat her ne kadar sıkıcı ya da zor olsa da…"

"Kredi kartı da istemiyorsunuz sanırım…" dedi kadın.

"*Yazmazsam ölür müyüm?* Bir yazarın kendine sorması gereken en önemli soru budur. Eğer yazmadan durabiliyorsa, yazmamalıdır. Ancak yazmadan duramıyor, yazmazken delirecek gibi oluyorsa onu zaten hiçbir şey engelleyemez. Hiçbir şeysiz dört duvar arasına da kapatılsa, zihnindeki çekmecelerden çıkartacağı not kâğıtlarına kanla, spermle, sidikle, bokla ya da tükürükle de olsa gene yazar hakikati. Ve böyle bir yazarın yayınevleri ya da kitap eklerinde falan arkadaşlarının olması da gerekmez. Çünkü gerçek bir metin her zaman kendi okuyucusunu

bulur. Daha doğrusu gerçek bir okur, her zaman nitelikli metinlerin izini sürer ve sonunda onları yeraltından çıkartıp tüm dünyaya ulaştırır. Ancak bir yazarın bunu görmeye hiçbir zaman ömrü yetmez, şayet insanları uyutacak şeyler yazmıyorsa."

Kadın nihayet paramı çekti ve şaşkınlıkla uzattı bana. "Sağ olun," dedim. "Bu kadarı benim için yeterli. Yalnız sizden bir ricam var: Eğer çocuğunuz varsa ya da ileride olursa ve yazmak, ancak sadece yazmak isterse onu rahat bırakın olur mu?"

15

Havanın kararmasıyla şehir daha da trajik bir hal almaya başlamıştı. Deniz kenarındaki gece kulüpleri çirkin müziğin gürültüsüyle titrerken hemen karşısındaki çimlerde yatan mülteciler uyumaya çalışıyordu. Yeniden cesaretimi toplamayı deneyip, bir baba ve yanında uyuyan çocuklarının yanına oturdum.

"İyi geceler," dedim. "Burası her gece böyle mi?"

Adam kollarını iki yana açıp, "Valla," dedi, "yazın başından beri buradayız, ama hiç değişmedi." Ardından yanında yatan çocuklarını gösterdi ve "Onlar olmasa çoktan gitmeyi denerdim," dedi.

"Nereye giderdin?" diye sordum. Sislerin ardında mezar taşı gibi yükselen Kos Adası'nı gösterdi. "Oraya!" dedi. "Karşı kıyıya!" Umutla ve kederle bakıyordu adaya.

"Neden?" diye sordum. "Burada kalamaz mısınız?"

"Zor…" dedi ve iç geçirdi adam. "Türkiye savaştan kaçan herkese kapılarını açıyor, bu çok güzel bir şey, ancak buradaki yasalar bize mülteci kimliği vermiyor."

“Nasıl yani?” diye sordum. “Mülteci olarak kayıtlarınız yok mu?”

“Yok,” dedi. “Hepimiz kâğıt üstünde sadece misafiriz. Dolayısıyla birçok haktan mahrum kalıyoruz. Mesela çocuklarım eğitim çağına geldiğinde nasıl okuyacaklar diye endişeleniyorum… Ya da şimdi bir hastaneye gidecek olsak bizden dünyanın parasını isteyecekler. Yani bir şekilde hayatta kaldık, ancak yaşayamıyoruz işte.”

“Peki bir iş falan bulamaz mısın?” diye sordum.

“İstanbul’da bir yıl fabrikada çalıştım. Orada Türkçeyi de söktüm. Ama beni hem köle fiyatına çalıştırdılar hem de paramın çoğunu vermediler. Kaçak çalıştığım için de bir hak talep edemedim. Ne yapayım şimdi? Bu halimle dava mı açayım adamlara?”

Çaresizlikle kıvranmaya başladım. Bir umut, herhangi bir mutluluk kaynağı ararcasına, “Anneleri burada mı?” diye sordum.

“Hayır” dedi. “O bizim kadar şanslı değildi… Suriye’den daha çıkamadan vuruldu. Biliyor musun, savaş son zamanlarda öyle bir hal almıştı ki, artık hangi kurşunun kimden geldiğini bile anlayamıyorduk.”

Ardından bir anda arkamızdaki gece kulübünden havai fişekler fırladı. Korkunç bir gürültüyle irkildik. Fişekler art arda patlayıp gökyüzünde renkli delikler açıyordu. Sahildeki tüm çocuklar uyanıp panikle ağlamaya başladı. Bu haysiyetsiz gösteriyi korkuyla karışık bir tiksintiyle izledim. Bu sırada kulüpteki kentsoylu zenginlerden kahkahalar yükselirken, adam gözyaşlarıyla uyanan çocuklarını sakinleştirmeye çalışıyordu.

Son patlayan havai fişeğin ardından, "Çocuklar kaç yaşında?" diye sordum.

"Biri üç, diğeri altı yaşında."

Poşetleri karıştırmaya başladım. Elime üç yaşa uygun, ancak üstünde renkli savaş uçaklarının olduğu uzun kollu bir tişört geldi. Yeniden kanım dondu bir anda. Onu çaktırmadan poşetin dibine atmaya çalışırken ellerim titriyordu. Yutkundum. "Üç yaş kalmamış, dört vereyim küçüğe," dedim. "Olur," dedi adam, "nasıl uygunsa…"

Savaştan kaçan hiçbir çocuğa giydiremezdim o tişörtü, çünkü üstündeki savaş uçakları bir akranını vurup öldürmüş olabilirdi ve hiçbir çocuk bunu hatırlamak zorunda kalmamalıydı. Ancak günden güne mezarını kazdığımız, işte böyle bir dünyaydı. Basit bir tişört olmasa bile başka herhangi bir şey, onları yeniden ve yeniden öldürmeye devam edebiliyordu.

Ağlayan çocuklara uzattım kıyafetleri. İçimden onlarla kalıp sabaha kadar beraber ağlamak geldi, ancak bunun yerine kalktım ve bir sigara yaktım. Adam dostça elimi sıktı. "Var ol!" dedi.

"Affet…" dedim ona. "Affet beni; güçlü, itibarlı bir insan değilim. Elimden ancak bu kadarı geliyor…"

Kafamı toparlayabilmek için yeniden yürümeye koyuldum. Sokakların içinden, bembeyaz evlerin arasından geçtim. Şehir eskiden olduğu gibiydi; belki sonbaharları salt huzurla dolu olmasına karşın, şimdi bu yaz sıcağında insanlara yüzeysellik, eğlence ve seks satıyor, ancak bu rüyanın peşine düşen kimseyi tatmin etmeyip, onları oyalamaya devam ediyordu. Zaten sistem her zaman vaat eder,

ancak asla insanlara tam olarak istediği şeyi vermezdi. Aksi takdirde tatmin olan bir müşteri, ertesi gün başka bir şeyin peşine düşeceği ve muhtemelen döngüden kopacağı için, bu konuda olağanüstü bir çark kurulmuştu.

"Evet, hayat her şeye rağmen bir şekilde devam etmek zorunda," dedim içimden. "Mülteciler burada diye insanlar eğlenmeyecek değiller, ancak bu şekilde olmak zorunda mıydı? Evet, mülteciler acı içinde diye müziği kapatacak da değiller, ancak en azından çalan müziğin bir şey söylemesi gerekmez miydi?"

Sonra bir anda aklıma dünya üzerinde sınırsızca dolanan mallar geldi. "Şimdi bir kredi kartım olsaydı…" dedim. "Ve internetten on bin kilometre uzaktan bir gitar ya da şişme bebek falan satın alsaydım, bu bana birkaç gün içinde gelmeyecek miydi?" Ve aynı sınırlar karşısında, biraz ötesindeki adaya gidebilmek için ölümü göze almak zorunda kalan, bir eşya kadar değer verilmeyen insanları düşündüm. Ardından kendimle kıyaslamaya başladım mültecileri. "Nedir onlarla aramdaki fark?" diye sordum. "Şans eseri farklı topraklarda doğmuş olmam mı? Yoksa gene şans eseri onlardan daha varlıklı bir aileye sahip olmam mı?"

Oturup bir dönercide karnımı doyurduktan sonra, gece boyunca gördüğüm mültecilerin yanına gidip kıyafetleri paylaştırmaya devam ettim. Poşetlerin yarıya inmesiyle Bodrum Kalesi'nin yakınlarındaki feribot iskelesine doğru yürüdüm.

Sabah Kos Adası'na kalkacak ilk feribotu kaçırmamak ve boktan bir pansiyondaki boktan bir yatağa para vermemek

için iskelenin önündeki banklardan birine uzandım. Sırt çantamı ve kalan poşetleri ayakuçlarıma koyduktan sonra, hiçbir çocuğa vermemeye yemin ettiğim savaş uçaklı tişörtü başımın altında yastık, deri ceketimi ise yorgan yaptım. Ayağa kalkamayacak kadar yorgun, ancak uykuya dalamayacak kadar düşünceliydim.

16

Sabahleyin doğrudan tur şirketinin ofisine girdim. Kabarmış saçlarım, şişmiş gözlerim ve elimde tuhaf poşetlerle başta bir evsiz gibi –yani olduğum gibi– karşılansam da, yeşil pasaportumu çıkarmamla insanların tavrı hemen değişti.

Bilet kesen genç kız, "Bir kişi mi?" diye sordu.

Gururla, "Evet!" dedim. "Bir kişi."

"Gidiş dönüş mü?"

"Gidiş dönüş."

Pasaport ve parayla her şey kısa sürede halloldu. Hasır şapkaları ve güneş gözlükleriyle ihtiyar turistlerin ve kentsoyluların peşinden feribota bindim. Mültecilerin gece vakti lastik botlarla saatlerce geçmeye çalıştığı suları yirmi dokuz euro karşılığında ve otuz dakika içinde aşıp, kıyıya vuran çocuğun hiç ayak basamadığı Kos Adası'nda utanç içinde indim.

Sahil kıyıları can yelekleriyle doluydu. Hatta o kadar çoklardı ki, onlarca kişi üstünde yatıp uyuyabilirdi. Adaya

ulaşmayı başarabilen mülteciler, gövdelerinde taşıdıkları bir taştan kurtulurcasına bu adi süngerleri fırlatıp yeni yaşamlarına doğru koşmuştu.

Adada yerli halktan ve turistten çok, Ortadoğu'nun hırpalanmış topraklarından kaçan insanlar vardı. Başta Suriye'den, ardından Afganistan, İran, Irak ve Pakistan gibi ülkelerden gelen yüzlerce mülteci, Atina'ya geçebilmek ve yollarına devam edebilmek için gerekli evrakın çıkmasını bekliyor ve bu sırada terk edilmiş binalarda, meydanlarda ya da parklarda yatıp kalkıyordu.

Avrupa'dan gönüllü olarak yola çıkıp, mültecilere yardım etmek için gelen bir grupla karşılaştım. Çocuklara boyama kitapları ve kalemler, yetişkinlere ise yiyecek ve su erzakı dağıtıyorlardı. Bu sırada gözlerim bir deri bir kemik kalmış bir mülteciye takıldı. Yanına gittim ve elimdeki poşetleri göstererek kıyafete ihtiyacı olup olmadığını sordum.

İngilizce yanıtladı beni. "Kıyafet değil ama..." dedi, "benim için gidip şu adamlardan yiyecek alabilir misin?"

"Alırım ama sen neden gitmiyorsun yanlarına?"

"Utanıyorum ben," dedi.

"Neden utanıyorsun ki? O insanlar senin için geldi onca yolu."

"Biliyorum ama gene de utanıyorum işte."

Gidip onun için birkaç sandviç ve su getirdim. "Al," dedim. "Daha fazla zayıflamaman lazım."

"Zaten neredeyse ölüyüm," dedi. "Haftalardır yoldayım ve hâlâ her şeyin başında sayılırım."

"Nereden çıktın yola?" diye sordum.

"Pakistan'dan kaçtım," dedi. "Oradan bir teknenin kıçında İran'a geçtim. Sonra bir kamyonet kasasında Kars'a, oradan da Bodrum'a gittim. Şimdi de buradayım işte."

"Buradan nereye geçmeyi planlıyorsun?"

"Kuzey Avrupa'ya."

"Hep tek başına mıydın?" diye sordum.

"Bodrum'da Afgan bir çocukla tanıştım," dedi. "Deniz yoluna birlikte çıktık. İki buçuk metrelik botta sekiz kişiydik. Bir ara akıntıya kapıldık. Bottan düştü. Aradık ama bulamadık onu. Şansı varsa ölmüştür."

Ölüm karşısında ne diyeceğimi ya da ne yapacağımı hiçbir zaman bilemedim. Aptal gibi, "Başın sağ olsun" ya da "Geçmiş olsun" gibi bir şeyler geveleyip uzaklaştım yanından. Mülteciler Türkçe ve İngilizce gibi dilleri az çok konuşabildiği için anlaşabilmek zor olmuyordu –en kötü ihtimalle işaretlerden faydalanıyorduk– ancak gene de onların kendi dillerine olan özlemlerini hissetmemek olanaksızdı.

Yolum eskiden otel olarak kullanılan, ancak şimdi göçmen gettosuna dönüşmüş bir yere çıktı. Çıkan bir yangın sonrasında içi boşaltılan otel artık turistleri değil, gezginleri ağırlıyordu. Ortadoğu'nun dörtbir yanından gelen göçmenler, otelin avludaki boş ve kirli havuzunda yemekler yapıyor, etraftaki çadırların arasından geçirdikleri iplere yıkadıkları kıyafetleri asıyordu. Çocuklar ise boş duvarlara tebeşirle karşılıklı kaleler çizmiş, bir pet şişeyle maç yapıp zevkle bağrışıyordu.

İçimden yanlarına gidip onlara katılmak; bu gördüğüm manzaranın canlı bir parçası olmak geldi, ancak bunun

yerine sanki bir Tarkovski filmi izliyormuşum ve aslında orada değilmişim gibi önlerinden geçip gittim. Gördüklerim gerçek olamayacak kadar gerçekti. "Delilik bu!" dedim. "Olağanüstü bir delilik, benim sadece izlemekle yetindiğim…"

Akşama doğru elimde son bir kıyafet poşeti kaldığında, sahilde tek başına oturan ve mülteci olduğunu tahmin ettiğim bir gencin yanına gittim. "Merhaba," dedim. "Giyecek bir şeylere ihtiyacın var mı?"

Başını kaldırıp bana baktı. "Yardım falan istemiyorum," dedi. "Sadece buradan siktir olup gitmek istiyorum."

"Pekâlâ," dedim ve onu rahatsız etmemek için yola koyuldum. Birkaç adım sonra arkamdan, "Neden bunu yapıyorsun?" diye bağırdı.

Döndüm ve "Çünkü bunu yapabiliyorum," dedim.

"Sabah da gördüm seni," dedi. "Manyak gibi etrafta dolanıp duruyordun. Yanıma gelmemen için dua etmiştim."

"İnsanlara yolculukları için yardım etmeye çalışıyorum. Sence kötü bir şey mi yapıyorum?"

"Kötü bir şey yaptığını söylemedim. Ama kıyafetlerinin benim için bir anlamı yok. Benim merak ettiğim şey, bunu neden yaptığın. Eğer tek amacın insanlara yardım etmek olsaydı, o kıyafetleri bir yardım kuruluşuna gönderirdin ve senin yerine profesyoneller yapardı bu işi. Ama sen çilekeş gibi tüm yükü omuzlarına alıp gelmişsin buraya. Kim bilir neyin suçluluk duygusuyla yapıyorsun bunu…"

"En azından bir şeyler yapıyorum…" dedim.

"Kim için peki? Aslında kimin için yapıyorsun?" diye sordu. Ardından bir sigara yaktı ve gözleriyle beni baş-

tan aşağıya süzdükten sonra, "Dur bir tahminde bulunayım…" dedi. "Cebinde dönüş biletin hazır ve o poşetteki kıyafetleri de dağıttıktan sonra gönül rahatlığıyla evine dönüp, sanki dünyadaki tüm savaşlar bitmiş gibi yaşamaya devam edeceksin. İşte! Ortadoğu'ya barış ve demokrasi getiren bir beyaz adam daha! Sayın yüce kahraman!"

"Vicdan azabı çektiğim ve biletim olduğu konusunda haklıydın ama diğer konularda yanıldın," dedim. "Evet, dönüş biletim var, ama dönebileceğim bir ülkem ya da evim yok aslında."

"Neden? Yoksa senin de mi doğup büyüdüğün ülken bombalar yüzünden kocaman bir çukura dönüştü artık?"

"Bir ülkenin bir insana göre cehenneme dönüşmesi için illa yanıp kül olmasına gerek yok."

"Ya ailen peki? Onların yanına neden dönemiyorsun? Benimki yok olduğu için onlarla değilim."

"Benimki ise hiç var olmadı," dedim ve gittim oradan.

17

Kos'ta sabaha karşı, feribot iskelesinin önündeki bir banka oturmuş, yorgunluktan üşüyor ve titriyordum. Kıyafetlerin hepsini dağıtmıştım artık ve geri dönmek için sabah ilk kalkacak feribotu bekliyordum. Başım bir top güllesi kadar ağırlaşmıştı. Öyle fena ağrıyordu ki, ne yana çevirsem biraz daha güçsüzleşiyor, sessizce inliyordum. Kendimi aç bırakmıyor, bir şeyler buldukça yemeye çalışıyordum, ancak pantolonum kıçımdan düşmek üzereydi artık. Kemerime yeni bir delik açmalıydım. Durmadan zayıflıyordum ve saçlarım tüm hızıyla dökülmeye devam ediyordu.

Artık her şey sadece bir rüya gibi geliyordu gözüme. Günlerdir ne uyuyabiliyordum ne de uyanık sayılırdım. Tam uykuya dalacakken aklıma kurşun gibi saplanan bir düşüncenin peşine düşüyordum ve gözlerim yeniden fal taşı gibi açılıyordu. Araftaydım ve yalnızdım. Köpek gibi yalnızdım hem de!

İlk karşıma çıkan insana sarılıp ağlamak geliyordu içim-

den. İnsanların karşısına geçip şöyle yalvarmayı düşündüm: "Pardon, aranızdan birinin omzuna yaslanabilir miyim? Ya da şöyle biraz kıvrılıp dizlerine uzansam da olur. Yemin ederim, çıt çıkarmam. Tek söz etmeden, öylece uzanabilir ve aylarca uyuyabilirim." Ah! Ne çok ihtiyacım vardı sevilmeye, şöyle sıkı bir sarılmaya.

Dünya çok canımı yakıyordu. Ve canı yanan herkese yardımcı olmak için yanıp tutuşuyordum. Kendime de ancak böyle yardımcı olabileceğimi düşünüyordum sanırım. Tüm dünyayı değiştirebilecek bir devrim yapamazdım belki ama bu şekilde kendi devrimimi gerçekleştirebilirdim.

Ancak bu düşünce de beni şu soruya götürdü: İnsan aslında her zaman mı bencildi? Başkalarına yardım ederken bile aslında gene kendimizi mi düşünüyorduk? Ya da ölen bir dostu için üzülüp ağlayan biri, aslında sonuç olarak gene kendisi; kendi içindeki kaybı ve pişmanlıkları için mi ağlardı? Ancak dünyada düşmüşlere omuz vermekten başka ne anlamlı olabilirdi ki? Hele ki sen de dibe doğru yuvarlanmaktaysan…

Nasıl anlatılırdı ki bu? Sanki dünyadaki tüm sefaleti, savaşları, bombaları içimde taşıyordum… Allah'ım mahvolmuştum! Yazgım, düşlerim, vicdanım hepsi birbirine karışmıştı. Zaman ve mekân kavramlarını yitirmiştim. Delirecek miydim? Artık hep yolda mı olacaktın? Yolda mı ölecektim? Evimde –hangi evinde?– nasıl bir yatakta uyurdum eskiden? Unuttum. Unuttun. Her şeyi unuttum.

Çantamda bazı anahtarlar vardı, ancak hangisi hangi evin kapısını açacaktı bilmiyordum. Sahi, evim neredeydi?

Nereye hâlâ *evim* diyebilirdim? Hangi ev bana yuva hissi verirdi? Hangi vatan toprağını ülkemmiş gibi kucaklayabilirdim? Ya da hangi ülke beni yargılamadan bağrına basabilirdi? Annem… Ne yapardı şimdi? Bir yerden telefon mu açsaydım? Yok. Kesin bir işini bölerdim. Çalan her telefon mutlaka bir şeyi bölmez miydi? Böldüğüm şeyin yerine daha iyisini koyabilir miydim, ona huzursuzluk vermek dışında?

Dönmeliydin belki de. Ailenin yanına dönmeliydin artık. Ancak kendimi bir türlü o eve ait hissedemiyordum işte! Çizmelerim fazla çamurluydu o kapıdan girebilmek için. O ev bulantıya neden oluyordu bende. Abimin bankadaki terfileri, parlak ayakkabıları ve ütülü gömlekleri karşısında aşağılanmak istemiyordum. Neden annem ve abim bir işin başarısını ondan kazanılan parayla ölçüyordu? Neden onlar için başarı insanın sevdiği işi yapması değildi? Neden yazarlığın yanında başka bir iş daha yapmamı bekliyorlardı benden? Pek para kazandırmasa da yazarlık da bir meslek değil miydi? Neden ciddiye almıyorlardı beni?

Zaten zehirliydin sen. Bitmek bilmeyen bir suçluluk duygusu ve vicdan azabıyla zehirlenmiştin. Onlara da bulaştıramazdın bu virüsü. Yeterince yük olmuştun omuzlarına ve yol lanetin olmuştu artık. İnsan, gönüllü olarak bir yolculuğa çıkabilirdi. Turist gibi gezer ve evine dönerdi. Ancak seninki seyahat etmek değildi artık! Ayaklarının altında cehennem vardı sanki. Bastığın hiçbir toprağa barış getiremiyor, gittiğin hiçbir yerde tam anlamıyla huzur bulamıyordun. Attığın her adımda biraz daha yanıyor ve can havliyle orayı da terk ediyordun.

Ne kalabilir ne de dönebilirdim. Çünkü ancak hareket etmek ve yolda olmak çektiğim vicdan azaplarını biraz olsun dindirebiliyordu. Aslında bütün bu yol hikâyesi, kendime eziyet etmekten, kendi kendimi kırbaçlamaktan başka bir şey değildi. Günahlarımdan arınana dek kendi çölümde kaybolup, kendi sürgünümde cezamı çekmekten başka bir seçeneğim yoktu. Ve bu yolculuk ne kadar zorlu olursa, yaptığım kötülükler de o kadar bağışlanabilirdi.

Affedilmeden özgür olamazdım. Peki neyin suçluluk duygusuydu bu? Neden bağışlanmak istiyordum bu kadar? Yoksa insanlar ve mahkemeler benden bir "suçlu" yaratmaya çalışırken beni de mi inandırmıştı kötü biri olduğuma? Bitmek bilmeyen yargılamalar yüzünden mi sürgün olmuştu bana gençliğim? Beraat etmiştim oysa, ancak kim affedebilirdi beni kendimden başka? Tutsağıydım ben kendimin! Ama işte inandırmıştım ya kendimi bir kere özgür olduğuma…

Evet, ben bir suçluydum! Ben bir aptaldım! Okurunun intihar mektubunda kendi cümlelerine denk gelip gurur duyacak kadar kibirli ve günahkârdım, ancak terörist değildim ve yasalar yerine kendime en büyük cezayı ancak ben verebilirdim. İnsanın en azılı düşmanı da gene kendisi değil miydi?

Mezun olmak iyi gelmemişti bana. Okul beni oyunda tutuyordu sanki. Faydasız bir derse girip, oturduğum sırada saatlerce düşlere dalmayı ve boş bakışlarla tahtayı süzmeyi özlemiştim. En çok kütüphanesini severdim okulun –tuvaletlerde çektiğim otuz birler sayılmazsa. Yüzlerce kitabın içinde sessizce otururken rafların arasında dolanan

ayakkabı tıkırtılarını ya da genç kızların iç çekişlerini dinler ve hiçliğin hazzını duyardım.

Şimdi ise okulla arama bir sınır çekilmişti. Dışarıda bırakılmış gibi hissediyordum kendimi. Benzer bir travmanın savaşa giren askerlerde de olduğunu görmüştüm. Savaştan sonra terhis olup evine dönen askerler bir daha gündelik yaşama ayak uyduramıyor ve sonunda kendileriyle bir savaşa girip kaybediyorlardı. Ben de eskiden böyle bir tutsaktım, şimdi ise özgür bir tutsağa dönüşmüştüm. Okulla girdiğim savaştan tezkere alarak galip gelmiştim, ancak aslında hiçbir savaşın hiçbir kazananı olmayacağını unutmuştum.

Acının, daha fazla acının; yoksulluğun, kimsesizliğin, göçlerin ve ölümlerin içine yuvarlanıp artık *orada* ölmek istiyordum. Çünkü Kafka haklıydı. Kendimden başka hiçbir eksiğim yoktu. Ve *kendim,* içine hızla düşmekte olduğum boşluğun dibindeydi. Yani ölümde! –Yani yaşamda!

Sallanıyor musun? Devrilmek üzere misin? Yıkıl ulan o zaman! Yıkıl tamamen piç kurusu! Artık etrafından dolanmadan tam içine gir şu acının ve sürgünün! Ve gör bakalım en iyi çıkış yolunun tam da içinden geçmek olduğunu... Artık cesur olma zamanı! Artık onlarla salt yardımlaşma değil aynı zamanda dayanışma içinde olma vakti! Artık sadece gözlemci olma değil aynı zamanda mücadeleye katılma ve mutlak acıyı yaşayıp deneyimleme sırası! Artık akıldanr çok kalple yaşama zamanı! Neden onları kurtarmaya çalışıyorsun ki?

Ne onlar kurban ne de sen Mesih'sin! Rüzgâr haklıydı. Siz aynısınız aslında. Aranızda hiçbir fark yok ve onlara

seni yiyip bitiren suçluluk duygusuyla sonsuza dek küstahça yardım edemezsin. Evet, dünyanın vicdanı olmaya çalışman güzel bir şeydi, ancak yardım etmekte yüzeysel kalan bir şeyler vardı. Hikâyelerini sadece dıştan okudun, oysa sen onları gerçekten tanımak istiyordun. Bu yüzden onların önlerinden ya da arkalarından gitmek yerine, onlarla tam olarak sırt sırta ver, yan yana yürü! Madem bir ülken yok, öyleyse tüm bu dünyayı memleket eylemenin vakti gelmiştir! Böylece ya gerçekten öleceksin ya da uyanacak ve dirileceksin araf uykundan.

"Öyleyse," dedim, "artık yazar değil, roman olmalıyım! Kendimi bir roman karakteri haline getirip, romanı yaşayacağım!" Böylece düşüşümü daha da hızlandıracak kararımı verdim. Hayatım boyunca kendimi yersiz yurtsuz hissetmiştim, ancak artık gerçek bir mülteci gibi yaşamanın vakti gelmişti.

Çantamdan bir makas çıkarıp önce Bodrum'a dönüş biletimi kestim. Ardından yeşil pasaportumu aldım elime. Hiçbir şey yapmadan; salt şans eseri varlıklı ve güvenilir bir aileye doğduğum için sahip olduğum son şeydi bu. Son haksız kazancım, son ayrıcalığım! Kanlar akıyordu pasaportun üstünden. Bu iğrenç kâğıt parçasına sahip olmadıkları için yollarda can veren on binlerce mültecinin kanıydı damlayan. Ve herkesin eline bulaşmıştı artık bu kan.

Pasaportu da kesip doğramaya başladım. Harç pulları, mühürler, tarihler, her şey yerlere düşüp dağıldı. Silahımı gömmüşüm gibi hissediyordum. Bu sınır cinayetine daha fazla ortak olmamak için, silahımı parçalara ayırmış ve gömmüştüm. Çünkü savaşı kazanmanın tek yolu, onu reddetmekti.

Rahatladım. Başımdaki ağrı hafifledi. Banka uzanıp ellerimi kafamın arkasına götürdüm ve gökyüzüne baktım. Yeni bir gün ışıldamaya başlamıştı. Boş sokaklardaki yeşillikler çiğ taneleriyle serinliyordu. Herkes uykudaydı şimdi. Âşıklar, yalnızlar, kediler, orospular, orospu çocukları, hepsi uyuyordu. Nerede olursam olayım, her gecenin sonunda beliren o mavi parlak ışığı ve ardından kızaran gökyüzünü seyrederdim. İçimi yeniden bir coşku kapladı. Hayatımdaki tek güzel şey buydu sanırım: Gün doğumları. Her şeye rağmen, gün doğumları.

Biliyordum; ilk sınır çizip bayrak diken herif kahraman falan değil, hayal gücü zayıf bir gerizekâlıydı. Çünkü gökyüzü ve denizler herkesindi. Aklıma bir şiir geldi ve daha da keyiflendim. Artık ben de o şiirdeki gibi yasak bir alfabeyle yazacaktım kitaplarımı. İlk eylemde sınır dışı edilsem de, umudun propagandası olacaktım. Ancak haberlerde benim için terörist demeye devam edeceklerdi –ve insanlar buna inanacaktı.

Gözlerimi yumdum ve günler sonra ilk defa deliksiz bir uyku çektim.

18

Kavurucu öğle güneşiyle uyandım. Aklıma ilk gelen önceki gün sahilde tartıştığım Suriyeli genç oldu. Banktan kalktım ve onu bulmak için her yeri dolaşmaya koyuldum. Tam artık ümitsizce gencin adadan ayrıldığını düşünmeye başlamıştım ki, onu polis karakolunun karşısındaki çimlerde otururken gördüm.

Bu defa başında dikilmek yerine usulca yanına oturdum ve "Artık turist değilim," dedim. "Pasaportumu kestim. Kendime yaşayabileceğim başka bir ülke bulmak istiyorum. Bana yardım eder misin?"

Şaşırdı. Zayıf gövdesinde taşıdığı beyaz tişört, esmer tenindeki tek parlak şeydi. "Bu bembeyaz cildin, sarı saçlarınla mı çıkacaksın yolculuğa?" diye sordu.

"Evet. Neden?"

Üstten açılmaya başlamış ince telli siyah saçlarını, kırık burnundaki virgül gibi yamukluğun aksi yönüne doğru taramıştı. "Dikkat çekmemen, hatta görünmez olman la-

zım," dedi. "Önce şu saçlarını kestir ve bir şapka falan al kendine. Ne kadar paran var?"

"400-500 kadar."

"400-500 ne? Euro mu?"

"Türk Lirası."

"O kadar parayla buradan sıçmaya bile gidemezsin."

"Neden?" diye sordum. "Denizi geçtik zaten."

Koyu kahverengi gözlerindeki bakışları kalın kaşlarıyla sertleşiyor, kirli sakalı ve göz altlarındaki derin çukurlar uzun bir yoldan geldiğini ve önünde epey daha yol olduğunu söylüyordu. "Bak…" dedi ciddiyetle, "her şey asıl şimdi başlıyor. Ve bu romantik değil, karanlık bir yoldur."

"İyi," dedim. "Ben de bir gölgeden farksızımdır zaten."

Şüpheli bir bakış atıp, "Doğru söyle!" dedi. "Gazeteci falan mısın sen?"

"Hayır," dedim. "O kadar soğukkanlı değilim."

"Fotoğrafçı mısın? Yolda belgesel mi çekeceksin?"

"Hayır," dedim yeniden. "Yazarım ben."

İlgisini çekmişti bu. "Pekâlâ…" dedi. "Ne kadar dayanabileceğini görmek istiyorum. Git ve önce saçını başını hallet. Sonra paranı euroya çevirip şu sıraya gir ve seyahat belgeni alabilmek için karakola başvuruda bulun. Onlara İngilizce Suriyeli olduğunu, ancak pasaportunu yolda kaybettiğini falan söyle. Eğer inanmazlarsa pasaportun olmasa da kayıt yaptırma hakkına sahip olduğundan bahset. Zaten kıyıya vuran çocuğun fotoğrafı yayıldığından beri daha esnekler. Uzaylı bile olsan umursamazlar o kalabalıkta. Ülkelerinden defolup gitmen için her şeyi yaparlar. Ama belgenin çıkması günler sürüyor. Ben bir haftadır bekliyorum mesela."

Bu sırada polis merkezinin önünde bir eylem başladı. Tenlerini güneşin değil, Tanrı'nın kavurduğu bir başka mülteci grubu Yunan polisinin yavaşlığına dair İngilizce sloganlar atıyordu. Ellerinde tuttukları *Medya bize yardım et!* yazılı pankartları gören bazı haber muhabirleri onları çekmeye başlamış olsa da, dünyanın geri kalanındaki insanlar o akşam evlerine gittiğinde mültecileri değil, karşısında salyalarını akıtabilecekleri beyin yakan yarışmaları ya da dizileri izleyecekti. Çünkü mültecilerin ancak öldüklerinde bir haber değeri olurdu. O da reklamlardan hemen sonra!

Eylemcilere bakıp, "Pakistanlılar" dedi. "Onlar da başka bir savaştan kaçıyor, ama bizden daha çok bekletiliyorlar. Aralarında bir aydır burada olanlar var. Geçen günlerde biri kendini ağaca asmaya çalıştı."

"Ne işe yarıyor o belge?" diye sordum. "Neden bu kadar önemli?"

"Buradan gemiyle Atina'ya gitmeni ve yoluna devam edebilmeni sağlıyor. Varış noktana kadar ayak bastığın her ülkede yapman gereken ilk şey bu olacak: Bir polis karakoluna gitmek ve ülkelerinden çıkabilmek için izin belgesi almak. Yoksa yakaladıklarını zorla kamplara kapatıyor ya da sınır dışı ediyorlar. Beni Suriye'ye gönderemeyecekleri için ilk parmak izi verdiğim ülkeye geri yollarlar. Ki bu da Yunanistan olur muhtemelen. Ama senin durumun farklı. Sen kaçağın da kaçağısın! Yakalanırsan önce hapse, sonra Türkiye'ye gönderirler."

Bakışlarımı gözlerinden boşluğa çevirdim. "Ne o korktun mu?" diye sordu. "Yazar değil misin sen? Alışık olman lazım böyle şeylere…"

"Peki seni buraya geri gönderirlerse ne yaparsın?"

Acıyla gülümsedi. "Yeniden yola çıkarım," dedi. "Ne yaparsa yapsınlar kimse pes etmiyor, herkes yeniden ve yeniden deniyor. Bir arkadaşım beş defa botla denizi geçmeyi denedi. Birinde bot battı, yüzerek Bodrum'a döndü. Birkaç kere de sahil güvenliğe yakalandılar. Sonunda öldü. Ama ölene dek vazgeçmedi."

"Senin rotan ne?"

"Atina'dan Selanik'e, oradan da Makedonya'ya geçeceğim. Sonra Sırbistan, Macaristan ve Avusturya sınırlarını da aşıp nihayet Almanya'ya varacağım!"

Almanya dediği anda, gözlerinde ilk defa o zaman bir parıltı gördüm. Aklıma dünyada özgürce dolaşan eşyalardan sonra hayvanlar geldi. "Neden bütün bunlarla uğraştırıyorlar ki bizi?" diye sordum. "Bir köpeğin mesela, parmak izi alınır mı? Ona pasaport sorulur mu? Altı üstü ülke değiştirecek bir köpekten vize istenir mi? Ben de işte öyle geçmek istiyorum sınırlardan. Gerçek bir sokak köpeği gibi!"

"Bence içgüdüleriyle yaşayan hayvanlar değil, insanlar," dedi. "Yoksa savaş çıkartmak için kim beyne ihtiyaç duyar ki?"

Gülümsedim. Ardından dediklerini yapmak üzere yanından kalktım. O da kalktı ve elini uzattı bana. "Gazel ben," dedi.

"Memnun oldum. Ben de Araf!" dedim. Neden bilmiyorum, o an aklıma gelen ilk isim buydu.

19

Karakolun önünde saatlerce sıra bekledikten sonra içeri girebildim. Önce bir dilekçe yazdım, ardından parmak izi verip fotoğraf çektirdim. Polisler şüphelenebilirdi belki benden, şayet önlerindeki yığınla kâğıtları doldurmak yerine yüzüme baksalardı. Ancak neyse ki onlar için sadece bir başvuru numarasıydım.

Akşama doğru oradan çıktıktan sonra jetonlu telefon bulup, Gazel'in solmuş bir kâğıda yazıp elime tutuşturduğu numarasını tuşladım.

"Gazel! Araf ben. Neredesin, ne yapıyorsun?"

"Sahilde oturuyorum, çabuk gel yemek yiyelim," dedi.

Telefonu kapattım ve yanına gittim. Beni yıllardır tanıdığı bir dostu gibi karşıladı. "Bak bunları polisler dağıttı, sen de ye" deyip önündeki yiyecek paketinden konserve fasulye çıkartıp uzattı. "Sağ ol" deyip hemen yemeye başladım.

Fasulyesinden bir kaşık alıp, "Ee, karar verdin mi hangi ülkeye gitmek istediğine?" diye sordu.

“Almanya,” dedim. “Ben de oraya gitmek istiyorum.”

“Daha önce gittin mi hiç oraya?” diye sordu.

“Evet,” dedim. “Birkaç yıl önce Berlin’e gitmiştim.”

Konserveyi elinden bıraktı ve heyecanla, “Nasıl bir yer?” diye sordu. “Anlatsana biraz…”

“Soğuktu,” dedim. “Orada çekilmiş tek bir fotoğrafım var. Böyle arkamda bir göl duruyor ama tamamen buz tutmuş. Ağzımda bir sigara var, ama soğuktan neredeyse o da donmuş. Yanımda getirdiğim bütün kıyafetler üstümde, öylece kameraya bakıyorum.”

“Ama özgürdün değil mi? Ülkede savaş yoktu, parklar vardı, öyleydi değil mi?”

“Haklısın,” dedim. “Hakikaten de çok güzel parklar vardı, insanlar bisikletlere binip birbirlerine gülümsüyorlardı. Ama benim için değildi sanki.”

“O zaman neden tekrar oraya gitmek istiyorsun?”

Sustum. Birkaç saniye bekledikten sonra fasulyeden bir kaşık daha aldım. Konservenin üstünde fasulye resimleri olmasaydı, yediğim şeyin ne olduğunu asla anlayamazdım. Sırf sonrasında sigara içebilmek için yemeye devam ettim.

“Anladım…” dedi Gazel. “Sen siyasi suçlusun, bu yüzden ülkeni terk ettin.”

“Nereden anladın?” diye sordum.

“Onların gözleri böyle buğulu bakar. Arada susarlar. Sözcükler tümör gibi oturur boğazlarına. Gözleri ufukta, kalpleri arkalarındadır. İsmin gibi araftır artık yaşamları.”

“Aslında beraat ettim ben,” dedim. “Gene de ülkenin yarısı hâlâ terörist olduğumu düşünüyor. Ancak benim başıma gelenler hiçbir şey… Çöken bir maden ocağında

yüzlerce insan öldü orada. Sokaklarda bombalar patlarken kadınlar tecavüze uğrayıp öldürülüyordu. Gençler ölen dostlarının fotoğraflarını taşıyordu sokaklarda. Ancak sonra onlar da bir patlamada ölüyor, fotoğrafları pankartlardaki diğer gençlerin yanına ekleniyordu. Mezar kazıp duruyorduk yani. Ancak en kötüsü, sanki çoğu kişiye normal geliyordu bu olanlar. Ya da artık alışmaya başlamıştı insanlar, bilmiyorum... Sonunda öyle yalnız hissetmeye başladım ki kendimi, gitmeye karar verdim. Bir de sen sabah *Almanya* derken gözlerin öyle bir parladı ki, belki ben de orada yaşayabilirim diye düşündüm. Hem yol arkadaşı oluruz işte fena mı?"

"Belki de emek vermediğin için öyle hissetmişsindir Almanya'da," dedi. "Şimdi gerçek bir amaç uğruna oraya gidecek, bunun için mücadele edeceksin. İnsanların insanca bir yaşam için neleri göze aldığını göreceksin. Cebinde harçlıklarla pasaportunu gösterip uçağa binmekten daha önemli bir şey yapacaksın."

Ardından bir sigara yaktı ve "Ten rengin ne kadar karaysa, işin o kadar zordur," dedi. "Bir uçağa binip öylece Almanya'ya gittiğimi hayal bile edemiyorum."

"Ya sen?" diye sordum. "Sen neden Almanya'ya gitmek istiyorsun?"

"Çünkü kardeşim orada," dedi. "Almanya'ya varabilirsem, bu sayede vatandaşlık almam da çok zor olmaz. Ama ilk işim kardeşime sarılmak olacak. Ailemden geriye kalan tek şey o."

"Neden yola birlikte çıkmadınız?"

"Annem ve babam Suriye'de vuruldu," dedi. Birkaç sa-

niye beynimde yankılandı bu cümle. İçimde bir tüfek daha ateşlendi, bir havai fişek daha patladı sanki. İnsanların yaşlanıp da hastalıktan ölmesi lüks haline gelmişti artık. Bu durumda nasıl sevinebilirdik yeni bir doğuma? Gözlerini ilk defa dünyaya açan bir bebek için nasıl heyecanlanabilirdik? İlk adımlarını atan bir çocuğun yürüyeceği yollar savaşların çölüne çıkacaksa nasıl alkış tutabilirdik ona?

"Kardeşimle kaçıp İstanbul'a geldik," diye anlatmaya devam etti. "İki yıl yaşadım ülkende. İlk geldiğimde her şey güzeldi. İnsanlar iyi, kiralar ucuzdu. Bir lokantada iş buldum kendime. Öyle fazla bir şey değil; masaları, yerleri falan siliyordum. Sonra paramı vermemeye başladılar. İnsanların tavrı değişti. Savaş hemen bitecek ve biz geri döneceğiz diye düşünüyorlardı sanırım. Çoğu kişi bana ülkeme dönüp gerçek bir erkek gibi savaşmamı önermeye başladı. Biliyor musun, anlamsızca savaşmanı isteyen biri, aslında içten içe senin ölmeni, hatta yok olmanı istiyordur…"

Öfkeyle kumda söndürdü sigarasını. Suyundan bir yudum alıp kurumuş dudaklarını ıslattı. Güneş batıyordu. Denize baktı, ama onu görmedi.

"Böylece artık İstanbul'u da terk etmemiz gerektiğini anladık. Kardeşim biraz para biriktirmişti. Beni bekleseydi harcamak zorunda kalırdı o parayı. Bu yüzden ona, 'Sen önden git, arkandan geleceğim' diye söz verdim. Bir ay sonra bana Münih'ten bir fotoğraf attı. Varmış. Orada beni bekliyor şimdi."

Havanın iyice kararmasıyla şu terk edilmiş otelin yolunu tuttuk. Göçmen gettosunda sıradan bir akşamdı. İn-

sanlar güneşte kuruttukları çamaşırları topluyor ve sınırlardaki son durumlar hakkında birbirlerine bilgi taşıyordu. Kendimize boyaları dökülen bir dört duvar bulduk. Yere birkaç karton serdikten sonra uyku tulumlarımızla üstüne yattık ve uykuya daldık.

20

Ertesi gün Gazel'in seyahat belgesi çıktı, ancak yaklaşık bir hafta kadar da benim belgemin çıkması için bekledi ve Yunanistan'dan Makedonya'ya geçmek için yola koyulduk. Önce hijyen maskeli polislerin kontrolü eşliğinde toplama kampına gider gibi Atina'ya kalkan bir gemiye bindirildik. Ardından geminin hareket etmesiyle ise her şey renk değiştirdi sanki.

Gazel her gece kâbus görüyor, bir süre bağırıp çağırdıktan sonra sıçrayarak uyanıyordu. Ancak şimdi onu yavaşça yeni yaşamına doğru taşıyan gemide ilk defa denize bakarken ve baktığı şeyi görürken fark ediyordum. Belki de denizi bu defa dandik bir bot üstünde aşmak zorunda kalmadığından, yüzü gülüyor ve güvertede yanında oturan yaşlı bir adamla kendi dilinde dertleşiyordu.

Tüm o Arapça konuşmaların ve hayalcilerin içinde bazen ne halt yediğimi düşünsem de, Almanya'ya vardığımda iltica başvurusunda bulunma fikrine gitgide ısınmaya

başlamıştım. Hatta mülteci ofisinde yapacağım konuşmayı bile tasarlıyordum.

"Merhaba," diyecektim onlara, "ülkemde kendimi güvende hissetmiyorum. Aslında sizin ülkenize de bayıldığımı söyleyemem ama en azından burada üç-beş ağaç görebilir ya da bisiklete falan binebilirim diye düşünüyorum. Yeni bir tünel, otoyol falan inşa edecekseniz beni çalıştırabilirsiniz. Çocuklarınız için her gece yatmadan önce masal okuyabilir, üstüne bir de tuvaletlerinizi temizleyebilirim. Dilinizi hızlıca öğrenir ve artık sadece rüyalarımda Türkçe konuşurum. Söz veriyorum, aranızda sessizce yaşar ve sessizce ölürüm. Bunun karşılığında sizden tek bir şey istiyorum: Beni bir daha kelepçelemeyin. Üstüme atılı suçu ispat etmek sizin görevinizken, beni suçsuz olduğumu kanıtlamak zorunda bırakmayın. Ardından beraat etsem bile, insanlara benim bir terörist olduğum yalanını söylemeyin. Adalet istiyorum sizden. Geç kalmamış bir adalet, herkes için."

Yaşlı adamla Gazel'i güvertede bırakıp gemide dolanmaya başladım. Kafamda şapka, içimde kırık bir kalple kimi hayallere, kimi uykuya dalmış mültecilerin arasından geçtim. Ve tam bu sırada daha önce üstüne hiç düşünmediğim bir şey fark ettim: Ben de bir göçmendim! Ailem zamanında bir yerlerden göçmüştü. Onların ailesi de başka bir yerden. Ve onların da ailesi bambaşka diyarlardan… Belki de yolda olmak insana dair en eski şeydi. Yüzyıllar boyunca insanlar oradan oraya göçüp durmuş, ardından çözümü hayali ülkeler yaratmak ve sınırları sıkı sıkıya kapatmakta bulmuştu. Böylece herkes kendi coğrafyasının

kaderine mahkûm olmuş; bir zamanlar kendilerinin de göçebe olduğunu ve herkesin bir gün mülteci durumuna düşebileceğini unutan insanlar ise kendi sınırları dışında yaşananlara milliyetçilik bahanesiyle gözlerini yummuştu. Çünkü bir toprak parçasına bayrak dikip, "Burası benim!" demek ve ardından buna karşı çıkanları öldürmek kolaydı. Zor olan, duvar örmek yerine köprü kurmak; sınırsız bir dünyada bir arada yaşamaktı.

Karnımdaki gurultu beni büfenin önünde durdurdu. Ceplerimdeki bozuklukları toparlayıp kendime ton balıklı bir sandviç aldım. Üstündeki çavdar ekmeği o kadar yumuşaktı ki, tuttuğum yerlerinde parmak izlerim çıkıyordu. Uzun zaman sonra yediğim en güzel şeydi bu. Onu o kadar ufak parçalarla ısırarak ve o kadar yavaş çiğneyerek yedim ki, bitmesi adeta mucizeydi. Doymadım. Ancak yenisini de almadım, çünkü ancak bu sayede tadını asla unutmayacaktım.

Ege'nin sabah serinliğinde Atina'ya vardıktan sonra Selanik'e, Yunanistan'ın kuzeyine geçebilmemiz için bir otobüse atladık ve tren garına gittik. Ardından sıradaki ilk trene bindik ve günbatımında Selanik'e vardık.

Uzun uzun haritasına baktıktan sonra, "Buradan Evzoni'ye geçmeliyiz," dedi Gazel. "Makedonya sınırına en yakın Yunan kasabası orada." Hayat şartları onu görüp görebileceğim en iyi coğrafya öğretmeni haline getirmişti.

Yakınlardaki bir otobüs terminaline gittik ve rotamızın aynı olduğu onlarca göçmenle birlikte sıraya girdik. Bilet alabilmek için Yunan polisinin adada verdiği belgeyi gösterdikten saatler sonra ise nihayet bir otobüse binebildik.

Bindik ama otobüs öyle kalabalıktı ki, gizli kamyonet kasalarında sıkış tepiş sınırlardan geçen göçmenler bile söylenmekten geri kalmıyordu. Bu daracık ve havasız otobüste yalnızlığın ve yoksulluğun bütün kokuları vardı… Plastik ve küfle karışık rutubet kokusunu yetişkinlerin üstüne sinen sigara ve ter kokuları bastırıyordu, ancak bebeklerin altlarından yayılan sidik ve bok kokuları neredeyse havada somut bir şekilde görünecek kadar keskindi. Ancak ben gene de, bilerek ve isteyerek, köpekler gibi kokluyordum bu havayı. Normalde beni alerjiden mahvedecek –burun deliklerimi sızlatıp yüzlerce kez hapşırmama neden olacak bu tuhaf hiçlik kokusunu, bir gizemi çözmek istercesine, güzel bir parfümmüş gibi inadına içime çekip ciğerlerime dolduruyordum.

Gece çöktüğünde şoför, "Buraya kadar!" diye bağırıp otobüsün kapılarını açtı. Ona Makedonya sınır kapısını sordum. Eliyle karşıdaki tren raylarını göstererek dümdüz devam etmemiz gerektiğini söyledi ve ardından hızla gaza basıp gitti. Hiçbirimiz nerede olduğumuzu bilmiyorduk, ancak inmekten başka çaremiz yoktu.

Böylece ay ışığı ve sis altında onlarca mülteci ve onlarca hikâyeyle birlikte el fenerimi yakıp, bilinmeze doğru tren rayları üstünde yürümeye başladım. Film gibi bir yolun, rüya gibi bir gecenin içinden geçiyordum. Büyülenmiştim. Bu yaptığım hiçbir seyahate, yattığım hiçbir kadına ya da aldığım hiçbir uyuşturucuya benzemiyordu.

Yürürken Gazel'e öylesine bir soru sordum, ancak onun yanıtları hiçbir zaman öylesine olmuyordu.

"Gazel…" dedim, "ülkendeyken ne iş yapıyordun?"

"Psikologdum," dedi. Ardından elindeki feneri yüzüme tuttu ve "Bu ifade işte!" dedi. "Kime söylesem böyle şaşırıp kalıyor. Mültecilerin de bir zamanlar kendi ülkeleri, kendi meslekleri olduğunu unutuyorsunuz."

"Haklısın," dedim. "Neden bilmiyorum ama gerçekten şaşırdım. Türkiye'de lokantada yerleri sildiğini söylemiştin, neden başka bir iş bulmadın kendine?"

"Almanya yüz binlerce mülteciyi hayrına mı kabul ediyor sanıyorsun? Ucuz iş gücüyüz biz. Ama en önemlisi, onların gitgide yaşlanan nüfuslarına karşı genç insanlarız. Orada da gidip yerleri silmeyeceğim tabii ama Suriye'deki gibi kendi muayenehanemi açamayacağımı da biliyorum."

Sabaha karşı sınıra yaklaştığımızda bir kaldırım taşına oturup mola verdik. Gazel çantasından cep telefonunu çıkardı ve kardeşini aradı. Ne konuştuklarını anlamadım, ancak yüzü gülüyordu. Sanırım iyi haberler verip, iyi haberler alıyordu. Telefonu kapattıktan sonra bana uzattı. "Aileni aramak, onlara iyi olduğunu söylemek ister misin?" diye sordu.

"Yok," dedim. "Bu saatte aramayayım şimdi."

"En son ne zaman konuştun onlarla?"

"İki-üç hafta olmuştur herhalde," dedim. "En son mezuniyet törenimde birlikteydik. Sonra Kerem'i gömdüm… Sonra yola çıktım... Sonra koya gittim…" Konuşmak yerine sessizce sayıklamaya başlamıştım artık. "Sonra çocuk kıyıya vurdu… Sonra Ateş'i vurdular… Sonra kaçtım oradan… Sonra…"

O an delirmemden korkan Gazel, kendime gelmem için bir sigara uzattı. "Anladım" dedi. "Sen de epey uzun

bir yoldan geliyorsun. Ama fark edemediğin bir şey var: Ailenle olmanın kötü olacağını düşünüyorsun, ancak onlarla olmamak sana kendini daha da kötü hissettiriyor."

"Psikolog olduğunu nasıl da anlayamadım bugüne kadar!" dedim ve güldüm.

"Ciddiyim" dedi. Ciddiydi. "Ailenden ne kadar uzaklaşırsan uzaklaş, onlar tarafından hatırlanmak her zaman hoşuna gider. Ama sen telefonunu satmışsın, sana ulaşmalarına imkân bile tanımıyorsun. Bu yetmezmiş gibi onları bir de habersiz bırakıyorsun. Normal mi bu yaptığın?"

"Merak etme," dedim. "Onlar alışkındır benim kaçmalarıma…" Tatmin olmamıştı yanıtımdan. Sırf onu rahatlatmak için, "Tamam, söz!" dedim. "Birbirlerine bağırışları kulaklarımdan silindiği gün onları tekrar arayacağım."

"Bak…" dedi. Ne zaman böyle dese ardından önemli bir şey söyler ya da gene zor bir soru sorardı. "Benim yanımda şu çanta ve anılarım dışında hiçbir şeyim yok. Evim kurşunlandı, ailem yok oldu, ama hâlâ iyi şeyler de anımsayabiliyorum. Sen ise iyi anılar yerine hep kötülerine odaklanıyorsun."

"Çünkü kötüydü!" diye bağırıp ayağa kalktım. "Yaşadığım ülke neyse ailem de oydu. Ben onlara hiçbir şey yapmadım, ama gene de gözlerinde hep hayvanın teki oldum. Onları özlemiyor muyum? Elbette özlüyorum! Ama hepsi bu."

Ardından o da ayağa kalktı ve sessizce yolumuza devam ettik. Biraz sonra Makedon askerleri ve tel örgülerle çevrili sınır hattına vardığımızdaysa yorgunluktan tamamen tükenmiş bir halde yere attık kendimizi.

Kıyıya vuran çocuktan sonra bir süreliğine açılan sınır hattından her gün yüzlerce göçmen geçiyordu. Ancak askerler bir sonraki tren garında yığılmalar olmasın diye her yarım saatte bir elli kadar göçmenin ilerlemesine izin veriyordu.

Bu yüzden gene saatlerce beklemek zorunda kaldık. Bir ara yanımıza gelen gönüllü aktivistlerden içinde pil, havlu, kraker ve su gibi yardım malzemelerinin olduğu paketlerden aldık ve sonunda belgelerimizi gösterip sınırı geçerek Makedon topraklarına adım atabildik.

21

Yeni hedefimiz Makedonya üzerinden Sırbistan'a geçmekti. Öğleden sonra yürüyerek en yakındaki tren istasyonuna ulaştık. Yunan adalarına vuran güneşin yerini Balkanlar'da parçalı bulutlar almıştı. Henüz gök gürlemiyordu, ancak endişeliydik. Çünkü yanımızda sadece bir mevsimlik kıyafetler vardı ve aniden bastıracak bir yağmura karşı hiçbir hazırlığımız yoktu.

Gardan Sırbistan'a giden trene binebilmemiz için yeniden kayıt yaptırmamız ve yeni bir seyahat belgesi almamız gerekiyordu. Bu yüzden garın yakınlarındaki polis karakolunun önündeki sıraya girdik ve her zaman olduğu gibi beklemeye başladık.

Neyse ki artık alışmıştım buna. En çok yaptığımız şeydi beklemek. Bekliyor, ardından koşmaya başlıyor; atlıyor, zıplıyor, arada bir azarlanıp hırpalanıyor, ancak her defasında hedefe biraz daha yaklaşmanın sevinciyle devam ediyorduk yola.

Saatler sonra sıramın gelmesiyle karakola girdim ve Yunan polisine kurguladığım hikâyeyi Makedon polisine de anlattım. Karşımdaki dik bakışlı ve iri yarı adama, Yunan adalarından aldığım belgeyi ve yanımdaki parayı gösterip Suriyeli olduğumu, ancak apar topar ülkeyi terk etmem gerektiği için yolda pasaportumu ve kimliğimi kaybettiğimi, tek istediğimin yoluma devam etmek ve Almanya'ya gitmek olduğunu söyledim. Acı bir hikâyeyi hem ciddi hem de mağdur bir ifadeyle anlatıyordum. Kamera karşısında olsam bu kadar güzel rol yapamazdım diye düşündüm. Ancak ilginç bir şekilde bu defa zeki bir polise denk gelmiştim.

"Anlattıklarının tek bir kelimesine bile inanmıyorum!" dedi. Bir an öylece kalakaldım. Yutkunmuş muydum yoksa dev bir kaya mı yutmuştum belli değildi. Artık yolculuğumun bittiğini, yakayı ele verdiğimi ve hem en yakın dostumu hem de Almanya'da yeni bir yaşam ihtimalini kaybettiğimi düşündüm.

Neyse ki polis, "Ancak umurumda değil!" diye devam etti sözlerine. "Buradan defol git yeter. İşte belgen! Makedonya'yı terk etmen için yetmiş iki saatin var. Süren başladı. Üç gün sonra hâlâ buralarda olursan hangi delikten çıktıysan oraya geri postalanırsın."

Teşekkür edip hızla çıktım oradan. Ardından ilk tren yanaştı istasyona. Vagonların hemen hemen hepsi boştu, ancak polisler göçmenlerin sadece tek bir vagona binebileceğine dair anonslar yapmaya başladı. Şaşkındık. Vagonun kapıları açıldı ve onlarca göçmen içeriye girebilmek için can havliyle mücadele etmeye koyuldu. Hemen sonraysa

bir polis ordusu gelip göçmenleri sırtlarından ve bacaklarından coplayarak içeri tıkıştırıp kapıları üstüne kapattı. Böylece tek bir vagonu ağzına kadar göçmenlerle dolu, ancak diğer vagonları Avrupa vatandaşları için boş tutulan tren kalktı ve oflaya puflaya Sırbistan'a doğru hareket etti.

Gazel bir polis memurunun yanına gidip, "Diğer vagonları da açmanız lazım," dedi. "Yoksa daha çok kargaşa çıkacak."

"Evet," dedi polis. "Çıkacak."

"Hoşunuza mı gidiyor bu durum?"

"Bunu insanların topraklarını işgal etmeden önce düşünecektiniz."

Görünen oydu ki, insanlara eziyet etme fırsatını hiçbir zaman kaçırmayan polisler bunu kasıtlı olarak yapıyordu. Zaten savaştan kaçan insanların yeniden birbiriyle savaşmasını sağlamak ve ardından onlara ellerindeki demir çubuklarla vurmak ve belki kargaşa bahanesiyle de hepimizi Yunanistan'a geri göndermek için yanıp tutuşuyorlardı. Ancak mülteciler düşündükleri kadar cahil değildi. Tuzağın farkına varan herkes serinkanlı bir şekilde garda tek sıra olmaya başladı. Böylece gelecek olan bir sonraki trene kargaşa olmaksızın binebileceklerdi.

Herkesin tek sıra olduğunu gören polislerin yüzü asıldı, çünkü artık insanları coplamaları ya da geri göndermeleri için bir sebepleri kalmamıştı. Böylece çaresizlikle birkaç saat sonra gelen trenin tüm vagonlarını açtılar ve hepimiz sırayla içeri girip boş bulduğumuz koltuklara yerleştik.

Akşama doğru gürültüyle rayları titreten trenin kirli camlarından sessizce dışarıyı izliyorduk. Hava yavaş yavaş

kararırken gördüğümüz tek tük evlerde sofralar kurulmaya, ışıklar yanmaya başlıyordu. Türlü manzaralar biraz ötemizde böylece akıp giderken, Gazel ona ailemle ilgili yaptığım çıkıştan beri benimle konuşmaya pek istekli görünmüyordu. Ancak gerçekten çok merak ettiğim bir şey vardı.

"Gazel," dedim. Cama dayadığı başını çevirip bana baktı. "Aileni öldürenlerden intikam almak istemedin mi? İntikam arzusunun ne kadar güçlü olduğunu biliyorum… Ve bu yüzden sanırım, bu hırsı nasıl yenebileceğimi bilmiyorum. Ya da yenmem gerekip gerekmediğini…"

Bir an yanıt verip vermemek konusunda tereddüt etti. Ardından anlatmaya başladı. "O gün kardeşimle bir arkadaşıma gitmiştik" dedi. "Gece eve döndüğümüzde duvarlarda kurşun izleri vardı. Kapıyı açıp içeri girdim. Babam mutfakta yerde yatıyordu. Annem de hemen yanındaydı. Birlikte yemek yiyecekleri sırada bir çatışmanın ortasında kalmış, camdan giren birer kurşunla yere yığılıp buz kesmişlerdi. Kardeşim öylece çöküp kaldı başlarında. Bense önce üzüntüden çok öfke duydum. Hatta öyle öfkelendim ki, kendimi o karanlıkta dışarı attım."

Derin bir iç çekip sustu. Gözleri dolmuştu. Bazı insanlar da böyleydi işte; akıllarına düşen bir anıyla aniden gözleri dolar ve ne kadar güçlü olursa olsunlar geçmişleri karşısında çırılçıplak kalırlardı. Öksürüp boğazını temizledi ve anlatmaya devam etti.

"Koşmaya başladım. Nereye gittiğimi bilmeden, nefes nefese, kan ter içinde koşuyordum. Tek istediğim katilleri bulmak ve boğazlarına yapışmaktı. Harabeye dönmüş

evlerin önünden, terk edilmiş sokaklardan geçtim. Saatler boyunca sadece koştum. Sonra bir anda durdum. Sabaha karşı bir tarlanın ortasında dizlerimin üstüne çöktüm ve düşünmeye başladım. Kimi arıyordum ki? Ülkede herkes birbiriyle savaşıyordu. Başka ülkelerin de kendi çıkarları için taraf olmasıyla, ordu, muhalifler, gericiler, radikaller, kim olduğu belirsiz haydutlar, artık herkes eline silah almış, birbirini vurmaya başlamıştı. Hem katilleri bulsam ve öldürsem, hatta üstüne onların cephesinden bir düzine adamı daha vursam ne değişecekti ki? Bu bana ailemi geri verebilir miydi? İntikam beni özgür kılabilir miydi? Adaleti sağlamanın tek yolu onlar gibi mi olmaktı? *Hayır!* dedim içimden. *Bu şekilde nefret ettiğin şeye dönüşürsün ve sadece savaşı uzatırsın.* O an orada hüngür hüngür ağlamaya başladım ve bu anlamsız şiddet döngüsüne dâhil olmamaya karar verdim. Öyle ya, katil olmak için psikolog olmamıştım. Ardından yapabileceğim tek mantıklı şeyi yaptım: Kardeşimi de aldım ve siktir olup gittim oradan."

Kompartımanın kapısı bilet kontrol memuru tarafından gürültüyle açıldı. "Altı euro!" dedi sadece. İstediği parayı verdik ve tükürür gibi uzattığı biletleri aldık.

"Artık onlara öfkeli değil misin yani?" diye sordum Gazel'e.

"Elbette hâlâ öfkeliyim," diye yanıtladı beni. "Hâlâ çok öfkeli ve üzgünüm. Bunu yapanları affetmedim ve hiçbir zaman da affetmeyeceğim. Ancak onlardan intikam da almayacağım. Başkalarının hakkımda düşündüğü gibi güçsüz ya da korkak değilim. Ölmeyi ve öldürmeyi reddedip, adaleti yaşayarak ve yaşatarak sağlamak istiyorum, hepsi bu."

Gazel başını yeniden cama dayadı. Gökleri ve toprağı titreten bir şimşek suratında yanıp söndü. Vagonların çatısına çığ gibi düşmeye başladı damlalar. Gözlerimi kapatıp güzel bir şarkıymışçasına dinlemeye koyuldum yağmuru.

Gazel'i düşünüyordum. Onun o geceki koşuşunu, ardından hızla çarpan kalbiyle diz çöküp savaşmayı reddedişini… Sonra Rüzgâr'ın askerden, Gece'nin ise evinden kaçış hikâyelerini hatırladım. Ardından Ateş geldi aklıma. Onun o yüreğimi parçalayan düşüşü, şelale sularını kana bulayışı… Ve son olarak Kerem'i anımsadım. Onun yalnızca kitaplar ve dostlarla çevrili sade dünyasındaki sükûnetini…

"Birey…" dedim içimden, "nahif ve güzeldir. Toplum ise gürültücü ve kavgacıdır. İnsan salt kendisiyle ya da kedileriyle yaşayıp huzur bulabilir, ancak topluluklar sözde kahramanlara, liderlere ihtiyaç duyar, çünkü kendi kendilerine egemen olacak cesaretten yoksundurlar. Bu yüzden onları dünyanın dörtbir yanındaki sığırların yönetip sömürmesine boyun eğerler. Topluluklardaki bu haysiyetsizlik virüsü her yere yayılır sonunda. Karakollar, mahkeme salonları, kışlalar, üniversiteler, vakıflar, bankalar, vergi daireleri ve televizyon kanalları dikenli tellerle çevrilir. Ve bu teller en çok bireyin derisini çizer. Birey, hem kendine hem de topluma nefes aldırmak ister, ancak toplumun özgürlüğe tahammülü yoktur. Sokağın ortasında biri vurulsa kimse dönüp yardım etmez, ancak birbirini seven iki insan öpüşecek olsa herkes diker gözlerini. Bireyler âşık olur, toplum linç eder. Çünkü toplum kurallar, yasaklar ve emirlerle yaşar ve ne emri verenler verdikleri emir üstüne

düşünür ne de emri alanlar aldıkları emri sorgular. Sorgusuz sualsiz öylece ölmeye ve öldürmeye devam ederler. Politikacılar insanlara bir karakter ya da irade vermez. Onları önce korkutur, ardından kendilerine muhtaç hale getirirler. İnsanların gözlerindeki yaşam sevincini ve bahçelerindeki meyve ağaçlarını çaldıktan sonra yerlerini yeni bir dolandırıcıya devredip giderler.

Radikaller de toplumdan farksızdır. Irkçısından köktendincisine, aşiretlerden tarikatlara dek tüm aşırı uçlar sadece şiddeti besler. Çünkü tarafsız ve bağımsız olmayı beceremezler. Hayatta kesin olan hiçbir şeyin olmayacağı gibi, insan da tek bir kişiden oluşmaz. Birey, sorgulamalarla, çelişkilerle doludur ve bu yaşam boyunca sürer. Şüphe götürmez tek gerçeklik ölümdür. Gerisi faydasız yargılar ve yaftalardan ibarettir.

Birey, nahif olduğu kadar karanlık ve günahkârdır da. Bu yüzden en günahkârları birleşir ve kendilerine bir öteki seçerler. Parmaklarıyla, 'Bakın ne kadar da kötü biri!' diye herkese gösterirler kurbanlarını. Bu, 'Bakın biz ne kadar da iyi insanlarız!' demektir aslında. Seçtikleri öteki, onların yeni azılı düşmanı olur artık. Ve hep birlikte bir sembolden ibaret olan o düşmanı linç etmeye başlarlar, çünkü ancak bu şekilde günah çıkarabileceklerini düşünürler. Oysa bu, hapisteki tecavüzcülerin yeni tecavüz zanlılarına tecavüz ederek ceza vermeye çalışması gibi nafile bir çabadan ibarettir. Düşmansız yaşayamayan zavallı kalabalıklar, kurbanlarına zulmederken aslında kendi çaresizliklerine, içten içe tiksindikleri kendilerine darbeler indirmektedir. Ve hiçbirinin bilmediği şey, sıranın bir gün onlara da geleceğidir.

Neyse ki nadiren de olsa bireyin vicdanını dinleyeceği bir an gelir. 'Hayır!' der. 'Bu oyunun bir parçası olmak istemiyorum artık. Ne kadar kalabalık olursa olsunlar, yaptıkları yanlış ve ben onları terk ediyorum!' Elbette bunun da bedelini ödetirler ona, ancak o çoktan devrimini yapmış olur artık. Barış devrimini! En azından şimdilik, kendi barışını sağlar."

22

"Uyan!" dedi Gazel. "Geldik."

Salyamı silip, "Nereye geldik?" diye sordum.

"Bilmiyorum, ama geldik."

Onlarca göçmenle birlikte trenden indik. Saat kaçtı bilmiyordum ama geceydi. Koyda saatimi sattığımdan beri zamanı gökyüzüne göre hesaplamaya devam ediyordum. Yağmur durmuş olsa da hava gitgide soğuyordu.

Nerede olduğumuzu ve yola nasıl devam edebileceğimizi anlamaya çalışıyorduk. Gazel haritasını inceledi ama bir faydası olmadı. Şarjı bittiği için telefondan konumunu da açamıyordu. Birkaç göçmenle konuştu, ancak onlar da nerede olduklarından emin değillerdi. Sonunda en önde giden grubun yolu doğru bildiğini ümit ederek, kalabalığı takip etmeye karar verdik. Onlar nereye gidiyorsa, biz de o yönden gitmeye başladık.

"Muhtemelen Sırbistan sınırına en yakın istasyondayız," dedi Gazel.

"Uyumak istiyorum," dedim. "O kadar yorgunum ki aylarca uyuyabilirim."

Bir süre tren raylarını takip ettikten sonra bir köyün içinden geçtik ve çamura batmamak için türlü cambazlıklar yaparak çalılıkların arkasındaki Sırbistan sınırına ulaştık. Polisler de en az bizim kadar yorgun görünüyordu. Bu defa hızla belgelerimiz kontrol edildi ve sınırdan geçirildik. Ardından en yakındaki kampa gitmemiz için yolu tarif ettiler.

Sabaha karşı Presevo'daki karşılama merkezinin önüne geldiğimizde durdurulduk. Ayaklarım taş gibi ağırlaşmıştı artık. Islanıp iyice genişleyen ve üstüne basmaktan topuklarını erittiğim çizmelerimle attığım her adımda halter kaldırıyor gibiydim. Yeniden ve yeniden saatlerce kuyrukta bekledikten sonra üstümüz ve sırt çantalarımız arandı. Ardından basit bir sağlık muayenesinden geçtik ve üç günlük izni kapsayan yeni seyahat belgelerimizi aldıktan sonra tren istasyonuna ve geçici konaklama merkezine girdik.

Belgesini alan çoğu kişi vakit kaybetmeden Macaristan sınırına doğru yollarına devam ettiler, ancak Gazel ve ben kampta kaldık. Önce iyice karnımızı doyurup yıkandık. – Duşta öyle bir kir akıttım ki çıktığımda daha da zayıflamıştım. Ardından mülteciler için kurulan çadırlardan birine geçip ertesi güne dek sadece uyuduk.

Sabah güneşli, ancak soğuk bir güne uyandığımızda, Gazel hâlâ yorgun görünüyordu. "Hani," dedi, "uyandığın ama bilincinin hâlâ tam olarak açılmadığı birkaç saniye vardır ya… İşte ben o saniyelerde, aslında yaşadığım her şey kâbusmuş ve birazdan kalkıp Suriye'deki evimde, ai-

lemle birlikte kahvaltıya oturacakmışım gibi hissediyorum kendimi. Sonra biraz daha gözlerimi açınca bir çadırda ya da trende falan olduğumu, yanımda ailemden kimsenin kalmadığını fark ediyorum. En iyisi diyorum, yeniden uykuya dalmak. Ancak savaş rüyalarımda da devam ediyor! Artık nereye kaçmam gerektiğini bilmiyorum."

"Bence," dedim, "insan bir noktadan sonra başına gelenleri alaya almalı biraz. Mizaha sığınmak zorundayız. Kimseyi aşağılamadan, çekilen acılara da saygı duyarak, daha fazla dibe batmamak için olup bitenlerden gülüp geçebileceğimiz, en azından tebessüm edebileceğimiz hatıralar çıkartmalıyız. Eğer ortada gülünecek hiçbir şey yoksa bile, onu yaratmak zorundayız. Aksi hâlde hayatla baş etmek imkânsız."

Çantalarımızı sırtlayıp Belgrad'a giden bir trene atladık. On euro biletlere, beş euro da tatsız sandviçlere verdik. Yol için enerjimizi korumak zorundaydık. Bu yüzden azar azar ancak sık sık bir şeyler atıştırmaya çalışıyorduk.

Şehir merkezinde indiğimizde başka bir tren bulup sınıra doğru yola devam etmemiz gerekiyordu. Ancak Gazel, "Araf…" dedi utanarak, "gel birkaç saatliğine de olsa normal insanlar gibi yaşayalım. Biraz gezip tozalım."

"Olur," dedim. "Ama unutma, ülkeyi terk etmek için iki günümüz kaldı."

Güldü. Ellerini korkuyla başına götürerek, "Hatta son 40 saat, 20 dakika, 15 saniyemiz kalmış!" dedi.

"Hatta 14!" dedim.

"13!" dedi.

"12!"

“11!”
“10!”
“9!”

Geçen saniyeleri saydıkça çıldıracak gibi oluyorduk –ki bu, bize verilen anlamsız süreyle baş edebilmemizin tek yoluydu. Böylece şehirde dolanmaya koyulduk. Geniş caddelere dağılmış kumarhane ve pastanelerin önünden, aceleyle işlerine yetişmeye çalışan insanların arasından ve hiçbir şey anlamadığımız yol tabelalarının altından geçtik. Bir süre sonra geriye saymayı bıraktığımızda, kocaman bir park bulup yemyeşil çimlerin üstünde oturmaya başladık.

Oturunca daha iyi fark ettik / ne kadardır ayakta olduğumuzu. Belki de hızla akıp giden şey zaman değildi, bizdik. Ve ölümü değil ama hayatı alt etmenin yolu, virgül gibi yavaşlamaktı… Yolda olmak ne kadar önemliyse, bazen de sadece durmak gerekiyordu. Sahil kenarında bir bankta, karlı dağlarda bir kulübede, bir meşe ağacının altında ya da mermilerin havada çarpıştığı bir savaşın tam ortasında yavaşlamak gerekiyordu bazen. Yavaşlamak… Yavaşlamak… Yavaşlamak –ve kendi köşene çekilip öylece durmak. Çünkü yürümek düşünmekse, durmak algılamaktı. Serseri mayın gibi oradan oraya sürüklenmenin karşısında yavaşlığın ve sadeliğin zarafeti… Bir piyano resitali dinler, güzel bir kadını soyar ya da bir elmayı incelikle dilimlerine ayırır gibi... İnsan yaşamın bilincini ancak bu şekilde duyumsayabilirdi. Kâinatın, yegâne varlığını yavaşlayan insana usulca sunmaya başlamasıyla nesneler biçim değiştirir, renkler parlaklaşır; böylece özüne dönmeye başlayan birey, hüzün ve coşkuyla dolu ilkel varoluşu yeniden içine

dolarken, duymanın, koklamanın ve mikroskobik bir gözle görmenin önemini ve zevkini hatırlardı.

İşte böylece, biraz utanarak, biraz da özleyerek eski sevgilimi düşünmeye başladım… Onunla öyle sıkı sarılırdık ki, karnımız guruldadığında sesin hangimizden geldiğini bile anlayamazdık. Dünyadan kaçıp kaçıp yavru kediler gibi birbirimizin göğsüne saklanır ve hüzünle karışık bir tutkuyla atan kalp atışlarımızı dinlerdik. Peki şimdi neredeydi kızım? İyi miydi, ne yapardı?

Muhtemelen ayrılmamızın ardından bir başkası sarmak istemişti onu belinden. Önce karşı çıkmıştı bu teklife, sanki bir hayalete ihanet eder gibi hissettiğinden. Ama sonra o da geçmişti. Bir bakmıştı ki yanı başında bambaşka bir yabancı; daha güzeli, daha âşığı. Hatırlamayacaktı artık ona nasıl dokunduğumu, saç diplerini nasıl kokladığımı, yatağındaki sıcaklığımı. Sonra yavaş yavaş, yüzümü de unutmaya başlayacaktı. Bazen hatırlamak için fotoğraflarıma bakmak isteyecekti. "Sahi!" diyecekti. "Neye benzerdi şu bir zamanlar aşkından öldüğüm adamın suratı?" Zaten ben de değişecektim yıllar içinde. Saçlarım seyrelecek, biraz zayıflayacaktım. Sonra bir gün, suratım şimdikinden bile daha asıkken, rastgele bir sokakta başım önde yanından geçip gidecektim. Böylece bir saniye için bir şey hisseder, bir şey hatırlar gibi olacaktı; ama sonra hayatın akışına geri dönüp, yoluna devam edecekti.

Belki ayrıldıktan sonra biraz canı yanmıştı. Bir süre kahvaltıda gözyaşlarını içip, art arda sigaralar yakmıştı. Ancak devam etmek zorundaydı ve benim aksime muhtemelen bunu becerebilmişti. Bana nasıl alıştıysa, artık bensizliğe de alışmıştı. "Bir varmış, bir yokmuş" diyerek…

Meğer Gazel de bu sırada ilk aşkı olan ülkesini düşünüyormuş. "Sana bir şey itiraf edeyim mi?" dedi. "Aslında ben Almanya'ya gitmekten çok, Suriye'ye dönmek istiyorum. Eskiden hep yurtdışını görmek, yeni kültürler tanımak isterdim. Şimdiyse tek isteğim savaşın bitmesi ve ülkeme dönebilmek."

Zaman zaman bozuşsak da, aştığımız her sınırda aramızdaki mesafe de azalıyordu ve vardığımız her yeni ülkede yaralarımıza üfleyip, birbirimizi biraz daha iyileştiriyorduk. Ancak ikimiz de iki ileri, bir geri gidiyorduk sanki. Tam bir ülkenin daha sınırlarından kurtulmuşken, bu defa geçmişimizde bırakmaya çalıştığımız bir çakıl taşına takılıyorduk.

"Haklısın," dedim. "Ben senin aksine birçok yere gittim daha önce. Balkanlar'da ormanları kokladım, Avrupa'da parklarda oturdum, Ortadoğu'da yağan yağmurla ıslanıp Afrika'da batan kızıl güneşi izledim, ancak gene de seninle aynı şeyi hissediyorum. Ben de İstanbul'u köpek gibi özledim! Şu an Adalar'a kalkan bir vapurda olmak için her şeyimi verirdim, şayet indiğimde gene gözaltına alınmayacağımdan ya da ölmeyeceğimden emin olsaydım."

Güldü Gazel.

"Ne oldu?" diye sordum.

"Hiç," dedi. "Merak ettim ne verebilirsin diye… Çamur içindeki çizmelerini mi mesela? Yoksa yırtılmak üzere olan şu sırt çantanı mı?"

Şöyle bir üstüme başıma bakıp ben de gülmeye başladım. "Ne olmuş yani biraz hırpalandıysak? İstanbul'da kaç tane deri ceketim var benim biliyor musun?"

Derin bir nefes alıp gökyüzüne baktı. "Biliyorum, güvendeyim artık," dedi. "Muhtemelen birkaç gün sonra kardeşime de kavuşacağım. Ama işte tuhaf bir his var içimde. Böyle hüzün gibi bir şey. Belki de ülkesinden uzakta olan herkes biraz böyle hissediyordur. Mülteci ya da bankacı da olsa…"

"Artık anlıyorum ki…" dedim, "ne kadar uzağa gidersek gidelim, ülkemizden ya da ailemizden uzaklaşamayacağız. Attığımız her adımda, gittiğimiz her yere onları da götüreceğiz içimizde."

"Hatta sen dünyanın öbür ucunda bile ölsen, gene de İstanbul'a gömüleceksin," dedi. "Benimse ne yaşayabileceğim ne de gömülebileceğim bir ülkem kaldı artık."

"Belki de böyle düşünmen senin için daha sağlıklı olur," dedim. "Artık geri dönmeye değil, yeni bir hayata başlamaya odaklanmalısın."

"Bilmiyorum…" deyip başını eğdi. "Tutunabilir miyim orada, emin değilim…"

"Tutunursun," dedim. "Hatta tırmanırsın da! Bu yolda neler atlattığını bir düşünsene... Sen mi yapamayacaksın?"

"Peki bu yolda kaybettiklerim ne olacak?"

"Her zaman hüznü kalacak ardında bıraktıklarının ve gideceğin ülke de harikalar diyarı olmayacak, ancak unutma: *Karamsarlık romantik bir tutkudur; iyimserlik ise bir görevdir.* En kısa sürede kıçını toparlamalı ve kardeşinin de yardımıyla yeni bir yuva kurmalısın. Ardından barış için direnmeye kaldığın yerden devam edersin."

Barış için direnmek. Hoşuna gitmişti bu. Yeniden başını kaldırdı. "Ya sen?" dedi. "Nerede olsan da anadilinde kitaplar yazmaya devam edebilecek misin?"

"Yazarım yazmasına da, merak ediyorum, bir gün savaşlar ve göçler yerine bir kuşun uçuşunu, filizlenen bir tohumu ya da bir kadının gülümsemesini yazabilecek miyim sadece? Dünyadan tek beklentim bu: Ben gönül rahatlığıyla aşkı, doğayı ve hayvanları yazarken, artık daha fazla bombanın patlamaması."

Günbatımında parktan kalkıp tren garına doğru yürümeye koyulduk. Yolda bir evden yükselen kızartma kokuları durdurdu beni. Perdesiz bir mutfakta, sofra başında bir çocuk oturuyordu. Annesi pişen yemeği ocaktan alıp önüne koydu. Çocuk tam yemeğinden bir kaşık alacağı sırada başını kaldırdı ve korkuyla karışık bir acımayla bana bakmaya başladı.

Kaç zamandır hayvanlar gibi plastik kaplarda yemek yediğimi düşündüm. Ya da şanslı günümdeysem belki bayat bir sandviç! O an sadece yatak arzuladım. Yeni yıkanmış bembeyaz çarşafların arasından ana rahmine dönercesine yağ gibi süzülüp önce yatağın soğukluğunda ürpermek, ardından doğacağından ve öleceğinden habersiz bir cenin gibi sıcak ve dertsiz rüyalara dalmak istedim.

Gazel uyandırdı beni bu düşten. "Hadi!" dedi kolumdan çekerek, "uzaklaşalım buradan, neredeyse evin içine gireceksin."

Belgrad'dan bindiğimiz tren Macaristan sınırına yakın bir köyde durdu. İnip dümdüz mısır tarlaları boyunca yürüdük ve gece çöktüğünde sınıra ulaştık. Onlarca kilometrelik dikenli tellerin ve Macar hükümetinin yeni örmeye başladığı kocaman bir duvarın önünde yüzlerce göçmen birikmiş, ateş yakarak ısınmaya çalışıyordu. Çünkü bari-

katların ve duvarın hemen arkasında köpekleriyle Macar polisleri nöbetteydi ve sınır birkaç gün önce mültecilerin geçişine tamamen kapatılmıştı.

23

Çamur. Çadır. Dolunay. Asker. Kadın. Polis. Çocuk. Anne. Bebek. Sessizlik. Bekleyiş. Plastik. Çorba. Çöp. Orman. Bok. Susuzluk. Kavga. Kan. Öfke. Gözyaşı. Savaş. Barış. Sabah. Akşam. Tütün. Balgam. Daha fazla bekleyiş. Sandviç. Türkü. Keder. Özlem. Umut. Köpek. Silah. Hukuk. Devlet. Toprak. Bayrak. Duvar. Hiçlik. Kâğıt. Kalem. Kir. Toz. Pas. Sis. Pus. Soğuk. Hapşırık. Öksürük. Yağmur. Daha çok çamur.

Sınırda birkaç günü bu şekilde geçirdikten sonra hepimizin sinirleri iyice gerilmişti. "Kabullenemiyorlar!" dedi Gazel. "Tüm dünya bizi önce inkâr edip görmezden gelmeye çalıştı. Ardından öfkelenip üstümüzden pazarlık yapmaya başladılar. Bizi güvenli bir şekilde Avrupa ülkelerine paylaştırmak yerine daha fazla para harcayarak sınırları genişletiyor, polisleri artırıyorlar."

"Peki ne yapacağız?" diye sordum. "Buraya kadar geldikten sonra geri mi döneceğiz?"

“Hayır,” dedi, “dönmeyeceğiz.” Gözleri dikenli tellerin arkasındaki polislerdeydi. “Karanlık bastırınca buraya uzak bir sınır noktasından kaçabiliriz belki…”

Gece çökünce kalabalıktan ayrıldık ve sırt çantalarımız ve ellerimizde battaniyelerle dikenli tellerin biraz ötesinden yürümeye başladık. Planımız sınırın öteki ucunda polislerin olmadığı bir yer bulup tellere tırmanmak ve dikenlerin üstünden battaniye yardımıyla geçmekti, ancak epey yol almamıza rağmen kaçabileceğimiz hiçbir yer bulamadık, çünkü dümdüz arazide her beş yüz metrede bir mutlaka köpekleriyle devriye gezen polis gruplarına rastlıyorduk.

Yeni bir gün aydınlanmaya başlamıştı artık. Gazel durdu ve “Çok riskli,” dedi. “Yakalanırsak kesin gözaltına alınırız.” Tam bu sırada üstümüzden bir kırlangıç sürüsü geçmeye başladı. Nahifçe ve beraberce, sonbahar geldiği için güneye doğru göçüyorlardı. Sırtlarında çanta ya da önlerinde sınır yoktu. Tek yapmaları gereken uzun kanatlarını çırpmak ve rüzgâra göre yönlerini değiştirmekti.

Kuşlara bakmak için başımızı kaldırdık ve aynı şeyi düşünüp hakkında tek kelime etmeyerek, dalgınlık içinde gözden tamamen kaybolana kadar havada süzülüşlerini izledik. Ardından bize doğru havlayan bir köpeğin sesiyle irkildik. Sınırın diğer ucunda köpeğin tasmasını tutan polis, kibarca oradan defolup gitmemizi söyledi ve çaresizce dediğini yapmak zorunda kaldık.

Göçmenlerin yanına döndüğümüzde ise yeniden bir umut peyda oldu içimizde, çünkü herkes isyan edip sınırın önüne dek gelmiş; polislerin gözlerinin içine bakarak

kalan tüm güçleriyle slogan atmaya başlamıştı. Hemen kalabalığın arasındaki yerimizi alıp onlara alkışlar, ıslıklar ve sloganlarla omuz verdik.

Sınırın her iki tarafında da fotoğrafçılar vardı. Polisler kasklarını taktı, onlar ise gaz maskelerini. Hepimiz kötü bir şeyler olacağını hissettik, ancak geri çekilmek yerine kollarımızı daha yukarı kaldırıp, seslerimizi daha da gürleştirdik. Ardından polisler gaz fişeklerini ateşledi. Hem de bunu öyle keyifle yaptılar ki, o an yeniden onların ve dünyanın geri kalanının gözünde insan değil düşman olduğumuzu hissettik.

Kadınlar ve çocuklar istemeyerek geri çekilmeye başladı, çünkü aralarında yaralananlar vardı ve fotoğrafçılar yüzü kanlar içinde kalmış bir çocuğun en iyi görüntüsünü çekebilmek için birbiriyle yarışıyordu. Aklıma Afrika'da açlıktan ölmek üzere olan bir çocuğun ve arkasına tüneyen akbabanın fotoğrafını çeken adam geldi. O fotoğraf ona alabileceği en saygın ödülü kazandırmıştı, ancak adam bir süre sonra vicdan azabından intihar etmişti. Çünkü herkes ona çocuğa ne olduğunu, fotoğrafı çektikten sonra ne yaptığını sormuştu. Bilmiyordu, gitmişti. Fotoğrafı çekmiş ve oradan uzaklaşmıştı. Çektiği fotoğraf sembol haline gelip belki binlerce çocuğun hayatını kurtarmıştı, ancak kendi sonunu getirmişti. Ödülü aldıktan sonra kendisinden öyle nefret etmişti ki, bir gün arabasını park edip içine egzoz basmıştı. Sadece oturduğu koltuğun kapısını açsa kurtulabilecekken bunu yapmamış, utancından yavaşça ölmeyi seçmişti. Çünkü bunca acı içinde en iyi fotoğrafı çekmek de insanı iyileştiremiyordu ve hiçbir sınır, hiçbir fotoğraf ya da kitap insan hayatından daha önemli değildi.

Tüm bu sorgulamalardan sonra, okurumun intihar etmesine karşı duyduğum utanç verici heyecanı anımsayarak kendi vicdan azabımla sarsıldım. Bu sırada olup bitenlere hepimiz öyle sinirlenmiştik ki, öfkeden gözlerimiz dolmuştu. Olanca hızımızla tel örgüleri tekmelerken küfürler savuruyorduk. Gazel ayaklarının önüne düşen bir gaz fişeğini çıplak elleriyle tutup polis barikatına geri fırlattı.

Ardından kendime duyduğum tiksinti öyle bir noktaya ulaştı ki, telin üstüne tırmanmaya başladım. Gazel'in ve diğer mültecilerin bana seslendiğini duydum, ancak ne söylediklerini anlamadım. Dikenleri de ellerimle kavradıktan sonra telin en üstüne çıkıp kollarımı açtım ve "HADİ!" diye bağırdım. "HADİ VURUN PİÇ KURULARI! ÇOCUKLARI VURDUĞUNUZ GİBİ BENİ DE VURUN! HAYATINIZDA İLK DEFA BİR BOKA YARAYIN VE ÖLDÜRÜN BENİ! BU BİR EMİRDİR! ÖLDÜRÜN PİÇ KURULARI! YALVARIYORUM SİZE! KURTARIN BENİ BU CEHENNEMDEN!"

Türkçe konuşmaya başlamıştım artık. Sesler ve görüntüler gitgide bulanıklaşıyordu. Dışarıdan beni güçlü ve cesur bir direnişçi gibi gösteren şey, aslında kendi kendime yapmak zorunda kalmayacağım çaresiz bir intihar girişimiydi. Kolumu kesebilir, birini vurabilir, bir galon dolusu viski içip kilolarca uyuşturucu yutabilir ya da dünyadaki tüm aynaları kırıp parçalayabilirdim, ancak içimdeki iblisten kaçamazdım. Daha birkaç gün önce Gazel'e iyimser olmasını öneriyordum ama kendime artık o kadar saygım kalmamıştı ki, sınır hattı yerine tropik bir adada bile olsam kendimi asabileceğim bir ağaç arardım.

"İşte!" diye düşündüm. "İnsanlar için akşam haberlerinde izleyebilecekleri bir şey! Tüm kameralar kayıttayken, dünyanın dörtbir yanından vahşet paparazzileri kan fotoğrafı çekmek ve herkes daha fazla porno, daha fazla savaş, daha fazla silah ve ölü görmek isterken onlara geçebileceğim son bir kıyak –şimdi bir gaz fişeğiyle başımdan vurulmak ve dağılıp suratlarına sıçrayacak beynimle onları son defa kusturmak!"

Gazel, tele tırmanıp ayaklarımdan aşağı çekmeye çalışıyordu beni. Bense dünyaya, ancak en çok kendime duyduğum öfkeyle bağırmaya devam ediyordum: "NE BEKLİYORSUNUZ HÂLÂ? VURUN DA RAHATLAYIN! ÖLDÜRÜN Kİ BEN DE KURTULAYIM KENDİMDEN! SİZ YAPMAZSANIZ BEN YAPACAĞIM! ULAN HİÇ Mİ YÜREK YOK SİZDE BE? GÜCÜNÜZ ÇOCUKLARA MI YETİYOR SADECE?"

Kalabalığın içindeki bir polisin gaz fişeğini doldurup bana doğru nişan aldığını fark ettim. Son defa gözlerinin içine bakmak istedim, ancak kaskı gölge gibi karartmıştı bakışlarını. Öyle sıkı korunuyordu ki, içindekinin bir insan olduğundan bile emin olamazdım. Sonra dedim ki: "Neden gördüğüm son şey bir polis olsun ki?" Gözlerimi yumdum ve açık kollarımla ölümü en azından hoş bir anıyla kucaklamak için güzel bir şeyler hatırlamaya çalıştım. Yoğun bir sis bulutu vardı zihnimde ve açtığım her çekmeceden karabasanlar, çığlıklar ve gözyaşları fırlıyordu. Sonunda buldum onu: Koyda çırılçıplak boynuna sarılıp ağladığım köpeği gördüm. Hüznüme rağmen iyilikle, mutlulukla anımsadım o tüy yumağı vicdanı. Bende olma-

yan her şeyin ve bir gün yeniden dönüşmeyi arzuladığım ruhun temsiliydi o. Tüm bu alçaklığın ve haysiyetsizliğin içinde inadına bağışlayıcı ve alabildiğine aydınlık bir can!

Köpeğin beni yeniden sorgusuz sualsiz bağrına bastığı sırada robot ateşledi fişeğini, ancak arzu ettiğim gibi başımdan değil, bacağımdan vuruldum. Baş döndürücü bir hızla mültecilerin üstüne düştüğümde gördüğüm tek şey, Gazel'in korkudan sararan ve sinirden titreyen suratı oldu. Birkaç saniye sonra bayıldım.

24

Akşama doğru sakinleşmişti ortalık. Tükenmişti herkes. Üşümekten, beklemekten, hırpalanmak ve insan yerine konulmamaktan yorulmuştu. Gönüllü doktorlar şişip moraran bacağımla birlikte, Gazel'in tuttuğu gaz fişeğinden yanan elini sardı. Bulduğumuz iki damla suyla tıraş olmaya çalışırken, "Yaptığın mantıklı mıydı?" diye sordu Gazel.

Jileti zar zor tutabilen sargılı elini gösterip, "Seninki mantıklı mıydı?" diye sordum.

"Benimki bir refleks, sembolik bir tepkiydi" dedi. "Ama sen resmen öldürmeye çalıştın kendini! Yaptığın şeyin direnişle falan alakası yoktu."

Anlamıştı Gazel. Zaten beni bir tek o anlıyordu artık.

"Tek bir seçeneğimiz kaldı," dedi. "Sınırı arabayla geçeceğiz. Zaten kapıları açsalar bile artık belge falan vermezler sana."

"Nasıl yapacağız peki?"

"Ne kadar paran kaldı?" diye sordu.

Karanlık çöktüğünde sınırdan geri Sırbistan'a doğru birkaç kilometre yürüyüp araç yoluna çıktık. Gazel vızır vızır giden arabalar arasından bazı kamyonetleri durdurup pazarlık yapmaya başladı. Bizi kişi başı yüzer euroya sınırı kaçak geçirecek bir şoför bulduktan sonra, içi canlı tavuk kutularıyla dolu bir kamyonet kasasında saklanarak yola koyulduk.

Yaklaşık yarım saatin geçmesiyle kamyonet durdu. Zifiri karanlıkta fısıldadım: "Gazel! Neden durduk?" Aynı fısıltıyla yanıtladı beni: "Ya geldik ya da yakalandık."

Şoförün arabadan indiğini ve bize doğru yaklaştığını duydum. Kasanın kapısı gürültüyle açıldı. "Go go go!" dedi adam. Sesini de tanıyınca saklandığımız yerlerden çıkıp dışarı fırladık. Fenerle etrafı aydınlatmaya çalıştım ama pek bir şey görünmüyordu –orman gibi bir hiçlikteydik. Şoför anlaştığımız paranın kalan yarısını da aldıktan sonra hızla uzaklaştı oradan.

Ormanda baykuş ötüşlerine kulak kesilip, birer sigara tüttürmeye başladık. "Sence," dedim, "gerçekten Macaristan'da mıyız?"

"Umarım," dedi Gazel. "Umarım..."

Sigaraları söndürdükten sonra yürüyerek tekrar araç yoluna çıktık. Gerçekten de sınırı geçmiş ve Macaristan'a girmiştik. Bu defa normal insanlar gibi bir taksi çevirip en yakındaki tren istasyonuna gittik. Ardından ise başkent Budapeşte'ye kalkan ilk gece trenine bindik.

"Gazel," dedim, "bitti."

"Ne bitti?"

“Param bitti. Tek kuruşum kalmadı.”

“Olsun,” dedi. “Ben idare ederim seni. Zaten varmak üzereyiz artık.”

Umut dolu konuşuyordu ancak gergindi. Çünkü bir polis kontrol edecek olsa seyahat belgelerimiz olmadığı için anında gözaltına alınır ya da tecritten farksız kamplardan birine yollanırdık. Ve bu kötü olurdu, ancak benim için değil. Artık kaybedecek ya da kazanacak hiçbir şeyim kalmamış gibi hissediyordum. Delice bir sakinlik çökmüştü üstüme.

Bir anda, “Neden?” diye sordu Gazel. “Bu yola çıkmanı anlayabiliyorum ama neden eziyet ediyorsun kendine? Neden ölmek istedin? Hâlâ hikâyenin aslını anlatmadın bana.”

Önce kuru bir öksürükle geçiştirmeyi denedim bu soruyu. Ardından tren her zamanki gürültüsüyle hareket etmeye başladı. Kaçabilecek bir yerim kalmamıştı. Gazel farkında olmadan kırık bir ayna tutuyordu bana ve ondan başımı çevirmem artık olanaksızdı. Ani bir kararlılıkla oturuşumu dikleştirip, uzun zamandır içimi kemiren, ancak kimseye bahsetmediğim gölgemi dışarıya çıkardım.

“Sen siyasi suçlu olduğumu düşünmüştün ya…” dedim. “Ben aslında insani suçluyum.”

Bakışlarını keskinleştirip, “Anlamadım, nasıl yani?” dedi.

“Bir okurum vardı. Genç bir kız… İntihar etti.”

“Öldü mü?”

“Öldü.”

“Ama sen yaşıyorsun?”

"Evet."

"Ve sen de kendini öldürmek istiyorsun?"

"Evet."

"Neden? Sırf seni okuduğu için intihar etmiş olamaz ki."

"Biliyorum…"

"O zaman neden vicdan azabı çekiyorsun?"

"Çünkü haberlerde gördüm, son mektubunda benden alıntı yapmıştı."

"Ee?"

"Ve ben bundan hüzünle karışık bir heyecan duydum. Hatta gurur gibi bir şeydi. Bu yüzden ölmek istiyorum."

"Şimdi anladım…" dedi. Geriye yaslanıp başını kaşıdı. Sanki yıllar süren bir sessizlik oldu. Benden tiksinmiş miydi ya da korkmuş muydu yoksa sadece acımış mıydı bana belli olmuyordu. Bir an itiraf ettiğim için kendimi salak gibi hissettim, ancak bu öyle ağır bir yüktü ki, günah çıkartıp kimseyle paylaşmadıkça kendi içime doğru düşmeye ve debelendikçe daha fazla batmaya devam edecektim.

Camdan dışarıya bakıp, ancak hiçbir şey görmeyip, "Artık kitap yazmak istemiyorum," dedim. "Bir an önce kendimi öldürüp organlarımı bağışlamak ve en azından geride kalanlar için faydalı bir şeyler yapmak istiyorum."

"Yapamazsın," dedi. "Çünkü sen zaten ölüsün. Hatta o kadar ölüsün ki, kendini doğruca cehenneme göndermişsin. Orada kendini bir kazana oturtmuş, odunlarla ateşi körükleyip yaktıkça yakıyorsun… Peki ya yanılıyorsan? Ya düşündüğün gibi kötü biri değilsen?"

Omuz silkip, "Neden olmayayım ki?" diye sordum.

"Çünkü hayat böyledir. Çoğu kez kötü şeyler olur ve iyi insanlar vicdan azabı çeker. Çünkü vicdanları vardır! Gerçek kötülerin utanç duyduğu nerede görülmüş?"

Güldüm. "Sırf vicdan azabı çekiyorum diye bu beni iyi biri mi yapar yani?"

"Seni ilk gördüğümde mültecilere kıyafet dağıtıyordun. Sonuçta iyi şeyler de yapıyorsun değil mi?"

"Evet," dedim. "Yapıyorum, ama suçluluk duygusuyla. Bu karısını aldatan bir adamın ona çiçekler, pırlantalar alması gibi bir şey."

"Bak, anlamıyorsun! Sen Tanrı değilsin! Onu kurtaramazdın ve kendini senin yüzünden öldürmedi. Her halükarda intihar edecekti ve tesadüfen o sıralar seni okuduğu için, senin kitabından alıntı yaptı. Yani sen bir rastlantıydın sadece. Bu yüzden yazmayı bırakmanın ya da kendini cezalandırmanın bir anlamı yok."

"Benim yüzümden ölmedi diye rahatlamalı mıyım?" diye sordum. "Bu beni heyecanlandırdı diyorum sana! Böyle bir şeyden bile gurur duyacak bir pay çıkarttım kendime. Onu kullandım. Kötü biri değilsem bunu neden yaptım?"

"Çünkü sen bir insansın!" diye bağırdı. "Bugüne dek kendini o kadar önemsiz, değersiz, aşağılık hissetmişsin ki, karşına böyle bir şey çıkınca bunun bir anlamı olabileceğini düşünmüş, ona sıkı sıkıya tutunmuşsun. Neden? Belki kendini abinle kıyaslayıp durduğun için. Bilmiyorum. Ama bunu sadece kötülükle açıklayamazsın."

"O kızın yerinde olsaydın bu kadar rahat konuşabilir miydin? Sence o kız da beni senin gibi bağışlayabilir mi?"

"Onun seni bağışlaması için önce senin birini affetmen gerekiyor."

"Kimi?"

"Bilmem. Hayatta en çok kızdığın kişi kim?"

"Ben'im."

"Sonra?"

"Annem…"

"O zaman annenden, ailenden başla affetmeye. Bak dostum, sana bir tavsiye: Yıllardır yürüyorsun ya, şimdi bir adım daha at ve bu defa evine doğru yürü. Geldiğin yere dön. Çocuklar genelde büyüyünce terk ederler evlerini, ama sen gel, tersini yap. Zaten şu hayatta her şeyin tersini yapmışsın, bunun da tersini yap. Önce sen affetmeyi dene ve kendini canlandır, sonra organlarını bağışlarsın."

"Ne olacak o zaman?" diye sordum. "Bundan sonra gurur ve pişmanlık duymayacak mıyım artık? Gölgem uçup gidecek mi içimden?"

"Sen pişman olduğun için değil," dedi, "pişman olmadığın için vicdan azabı çekiyorsun. Bu durum içten içe hâlâ hoşuna gidiyor aslında. Hatta bunu itiraf etmekten bile, yeniden hatırlayarak ve beni de suçuna tanık ederek gizli bir haz daha alıyorsun. Alacaksın da. Ne kadar uzağa gitsen ve kendine ne kadar eziyet etsen de bu geçmeyecek. Çünkü bu sensin! Ama gene kendini çok özel sanmaya falan kalkışma, çünkü herkesin gölgesi var. Hepimiz zayıf, yaralı ve kusurlu insanlarız. Bu da senin zaafın ve onu şiddetle bastırmaya çalışmak yerine başka bir şeye dönüştürmek zorundasın. Birçok insanın katil olmamak ya da kendini vurmamak için sanatla uğraşması gibi bir ya-

ratımdan bahsediyorum. Senin başın ağrıyor ve çözümü onu kesip atmakta arıyorsun. Oysa gerçekten iyileşmek için önce o baş ağrısıyla barışmalı ve ardından onu insanlara ilaç gibi gelecek, herkes için faydalı olabilecek bir şeye dönüştürmelisin. Çünkü ne zaman başkaları için güzel bir şey yaptığını fark eder ve bu sırada sevdiğin insanların da yanında olduğunu görürsen, o zaman zaafınla yaşamayı ve kendinden nefret etmemeyi öğrenebilirsin."

Sabah Budapeşte'de inip şehir merkezindeki Doğu Garı'na gittik. Peronlardaki trenler bomboş ve hareketsiz öylece dururken, gar binasının etrafında yüzlerce mülteci ve polis bekliyordu. Amacımız oradan bir trene atlayıp Avusturya üzerinden Almanya'ya geçmekti, ancak yapılan anonslardan garın kapandığını ve hiçbir trenin yola çıkmayacağını öğrendik.

25

Kaç gün sürdüğünü bilmiyorum, sadece bekledik. Artık ne ben ölmeye çalışıyordum ne de Gazel kaçmaya. İnsanlar önümüzden geçerken korkuyla karışık bir tiksintiyle bakıyordu bize. Onlar için bir terörist ya da dilenciden farksız değildik ve içten içe üstümüze basmak isteseler de ayakuçlarımıza tükürmekle yetiniyorlardı. Bizse sadece duruyorduk. Gar binasının önünde sessizce bağdaş kurup oturuyor ve onlar adına biz utanıyorduk.

Bir gece beton zemine serdiğimiz kartonların üstünde kıvrılmış yatarken, "İçim rahat," dedi Gazel. "Çünkü kim ne derse desin, bizler kötü ya da aciz insanlar değiliz. Bugünün ötekileri olsak da, geleceğin doktorları, avukatları, işçileri ve sanatçıları bizleriz. Ve maruz kaldığımız şiddetin tekrarlanmaması için elimizden gelen her şeyi yapacağız."

Haklıydı. Dünyadan bizim payımıza düşen savaşlar, tel örgüler, yalnızlık ve hiçlik olmuştu ancak bütün bunları alıp şiire dönüştürmek de bizim elimizdeydi. Kralların ölüp savaşların tarihe karıştığı bir dünyada baki kalacak

yegâne şeydi bu. Yaşam bizimdi! Düşler, renkler, kediler, ağaçlar ve gökyüzü, her şeye rağmen, hâlâ bizimleydi.

Ertesi sabah meşe ağacından kopan bir yaprak, dünyanın en hafif şeyiymişçesine havada süzüldü, süzüldü, süzüldü ve yere düştü. Gazel onu eline alıp, "Bak!" dedi, "Gazel bu işte: *Sonbaharda kuruyup dökülen ağaç yaprağı.*" Gece'ye verdiğim sözü anımsadım. "Yaz bittiğinde…" demişti, "ağaçlardan ilk yapraklar düşmeye başladığında Kerem'in mezarı başında yeniden bir araya gelelim."

Ardından kaba bir anons sesi, trenlerin yeniden hareket edeceğini duyurdu. Yüzlerce mülteciyle birlikte gişelerin önünde sıraya girdik. Almanya'ya biletlerimizi aldıktan sonra ise peronların önüne geldik ve önce kadın ve çocukların binmesinin ardından biz ilkel erkekler sürüngenler gibi pencerelerden içeri tırmanarak vagonlara yerleştik. Oturacağımız bir koltuk ya da polislere göstereceğimiz bir belge falan kalmamıştı artık. Böylece keşmekeş ve bilinmezlik içinde son tren yolculuğumuz başladı.

Öğleden sonra Avusturya sınırına yaklaştığımızda, "Gazel" dedim, "senden bir şey isteyeceğim, ama utanıyorum."

"Söyle gitsin," dedi. "Gizlimiz saklımız kalmadı artık."

"Bana bir kadın bulur musun?"

Şaşkınlıkla gözlerini açıp, "Ne için?" diye sordu.

"Saçlarımı…" deyip yutkundum. "Okşaması için."

Yüzünde kocaman bir soru işareti daha belirdi. Açıklamaya çalıştım. "Bak…" dedim, "çok yalnızım. Hatta yalnızlıktan geberiyorum sanırım. Tek istediğim bir kadının dizlerine yatmak ve onun saçlarımı okşaması. Mümkünse bugün, bu trende. Ben dilinizi bilmiyorum. Zaten bunu

dile getirecek cesaretim de yok. Benim yerime sen sorar mısın birine? Biliyorsun, bunu kimse tek başına yapamaz. Yani insan milyoner de olsa kendi saçını okşayamaz. Ve ben bunu hissetmek istiyorum."

Kısa bir duraksamanın ardından, "Anladım," deyip çocuk gibi elimden tuttu ve öylece trende dolanmaya başladık. Bu sırada hayatımın kırılma anlarından birine doğru yürüdüğümü bilmiyordum. Heyecanla atan onlarca buruk kalbin arasından geçtik. Yerde tek başına oturan bir kadını görünce ise "Bekle," dedi Gazel, "ona soracağım." Elimi bırakıp kadının yanına gitti ve parmağıyla beni gösterdikten sonra ona Arapça bir şeyler anlattı. Ardından geri dönüp, "Tamamdır," dedi. "Kabul etti, hadi git yanına."

Çekingen adımlarla kadının yanına gittim ve minnetle onun genç ama yorgun yüzünü selamlayıp yere uzandım. Ardından koca kafamı yavaşça dizlerinin üstüne koydum ve gözlerimi kapattım. Kadın önce elini başıma koyup bekledi biraz. Sonra koşup düşen haylaz bir çocuğu teselli eder gibi muzipçe saçlarımı karıştırdı. Ardından çekingenliği ve alaycılığı saf şefkate dönüştü ve usulca okşamaya başladı saçlarımı.

Nefes alıp verdikçe nane kokusu yükseliyordu ağzından. Görmesem de gövdesindeki iniş çıkışları hissedebiliyordum. Yumuşacık elini öyle yavaşça sürtüyordu ki kulağıma, dalga sesleri duyuyordum. Süpürülüyordum sanki. Okşandıkça zihnimdeki bütün kir toz dağılıyor, yerini güneşli bir güne bırakıyordu. Rüzgârlı, ancak güneşli bir güne.

Biraz sonra kadın, hiçbir şey anlamayacağımı bile bile

bana kendi dilinde bir şeyler anlatmaya başladı. Gözlerimi açtım ve ne olup bittiğini anlamaya çalıştım. Kadın bir yandan saçımı okşamaya devam ediyor, bir yandan da Arapça bir şeyler söylüyordu. Önce dua ettiğini falan sansam da, gözlerinin dolması ve ağlamaya başlamasıyla durumu anladım. Neden ağladığını hiçbir zaman bilemedim. Belki savaşta ölen çocukları, belki hiç çocuğu olmadığı, belki sadece suyu bittiği ya da bambaşka bir şey içindi ama ağlıyordu. Anlatacak çok hikâyesi var, ancak dinleyecek kimsesi yok gibiydi ve o da çareyi içini tamamen yabancı birine dökmekte bulmuştu.

Bir süre sonra ikimiz de hüngür hüngür, hıçkıra hıçkıra, kendimizden geçercesine ağlamaya başladık. O bana bir şeyler anlatıyor, ben de ona Türkçe, "Biliyorum. Anlıyorum. Biliyorum" deyip duruyordum. Onu aklımdan çok kalbimle dinliyor ve aslında söylediklerinden hiçbir şey anlamasam da yarasını her hücremde hissediyordum. Sık sık başörtüsünün ucuyla önce benimkileri, sonra da kendi gözyaşlarını siliyordu. İkimiz de uzun, çok uzun sürmüş bir savaşın ardından yeniden insani şeyler anımsıyor ve dünyanın en acayip terapisini yapıyorduk. Ve ben işte böylece, hayatımda ilk defa aradığım şeyi bir kadının bacaklarının arasında değil, parmak uçlarından akan gözyaşlarında buldum.

Günbatımında trenin Münih'e varmasıyla hepimiz rahat bir nefes aldık. Çünkü önceki günlerde polislerin bazı trenleri durdurduğunu ve mültecileri zorla indirip otobüslerle kamplara götürdüğünü öğrenmiştik. Bu ihtimal yol boyunca içimizi kemirmiş olsa da, kapıların açılmasıy-

la yeniden bir türkü tutturduk ve dışarı attık kendimizi.

Gazel birazdan kardeşiyle buluşacağı için heyecandan titriyordu. "Ama bunca yoldan sonra burada düşüp bayılmak olmaz değil mi?" diye sordu. Onu tanıyamamaktan korkuyordu. Çünkü büyüme çağındaydı kardeşi ve çok çabuk değişiyordu. Geçen aylar içinde sesi kalınlaşmış, iyice boyu uzamış ve sakalı bile çıkmaya başlamış olabilirdi. "Olsun," dedim. "Düşüp bayılsan da gözlerini açtığında kardeşini göreceksin."

İlk defa iyilikle, güzellikle karşılandık. Garda insanlar "Hoş geldiniz!" pankartları açmış; çocuklara oyuncak, büyüklere ise yemek erzakı dağıtıyordu. Gazel birkaçıyla tokalaştıktan sonra hızla kardeşini aramaya koyuldu. "Saat!" diye bağırdı bana. "Büyük bir saat varmış burada. Onun altında bekliyormuş." Ben de topal ayağımla seke seke peşinden koşmaya başladım.

Yanıp sönen reklam panolarının önünden ve yolcuların arasından geçtik. Kesik kesik konuşmalar ve sürüklenen tekerlekli valizlerin uğultusu dışında hiçbir şey duymuyordum artık. Tek görebildiğim Gazel'in sırtı ve çantasıydı. Takibi kaybetmemek için daha da hızlandım. Normalde ağrıdan beni mahvetmesi gereken sargılı bacağımı hissetmiyordum bile. Bedenimden ve dünyadan sıyrılmıştım! O sırada bir çift göz ve hızla çarpan bir kalpten ibarettim. Benim, Gazel'in ve kardeşinin ortak yüreğiydi bu.

Korktuğu gibi olmadı. Gazel biraz sonra kardeşini gördü ve anında tanıdı. "Orada!" diye bağırıp beni ve dünyanın geri kalanını tamamen arkasında bırakarak daha da hızlı koşmaya başladı. Bu sırada hayatının kırılma anların-

dan birine doğru gittiğini biliyordu. Koştu, koştu, koştu ve kardeşine sarıldı. Hem de öyle sıkı sarıldı ki, bir saniye içinde tek vücutta birleşip sıvı gibi birbirlerine karıştılar.

Daha fazla yanlarına yaklaşmadım. Adımlarımı durdurdum ve bekledim. Görüp görebileceğim en güzel sondu bu. Bir süre onları öylece izledikten sonra geriye doğru bir adım attım. Sonra bir adım daha. Bir adım daha. Ve yavaşça onlardan uzaklaştım. Yavaşça. Gazel için her şey yeni başlıyordu artık, benim için ise bitmişti.

26

Geceyi Münih'te polis karakolunun önündeki banklarda yatarak geçirdim. Sabah uyandıktan sonra ise içeri girdim ve Alman polislere pasaportumu kesip doğramamışçasına kaybettiğimi söyledim. Önce bana bir kayıp raporu tutturdular. Sonra oradan aldığım raporla başkonsolosluğa gittim ve hâlâ kesmemiş olduğum kimlik kartımla birkaç evrak daha doldurup kayıp başvurusunda bulundum.

Konsolosluktaki yaşlı ve nazik bir kadın, "Geçici pasaportunuz birkaç gün içinde çıkar," dedi. "Onunla ülkenize dönebilirsiniz. Çay içer misiniz?"

"Efendim?"

"Çay ikram edebiliriz size. Ayrıca kalacak yeriniz yoksa, pasaportunuz çıkana kadar burada misafirimiz olabilirsiniz."

"Çok iyi olur," dedim. "Pasaportumla birlikte tüm param da gitti."

"Telefon açıp haber vermek istediğiniz biri var mı?" diye sordu.

Kalbim hızla çarpmaya başladı. "Evet…" dedim. "Annemi aramak istiyorum." Annem… Hayatımdaki kara delik. Zehirim ve panzehirim. İlk ve tek anavatanım. Beni hiç anlamamasına rağmen dönüp dolaşıp koynuna uzanmak istediğim varoluş sebebim.

"O zaman şuradaki telefonu kullanabilirsiniz."

Başımı çevirdim ve gösterdiği telefon ahizesine baktım. Annemin o telefonun ucunda olduğunu bilmek hem rahatlattı içimi hem de korkuyla doldurdu. Kadına teşekkür edip topallayarak boş koridordaki duvara asılı telefonun yanına gittim. Kısa bir kararsızlığın ardından ahizeyi kaldırdım ve eski bir alışkanlıkla evin numarasını ezbere tuşladım.

Girdiğim son numarayla birlikte telefon çalmaya başladı. İkişer saniye arayla üç defa. Hayatımın en uzun zaman dilimiydi bu. Hangisi daha kötüydü bilmiyordum: Annemin telefonu açması mı yoksa açmaması mı? Ardından onun o her zamanki telefona yanıt veriş sesini ve tonunu duydum: "Alo, efendim?"

"Anne…" dedim. "Benim; oğlun, hayırsızın."

Yutkundu. "Oğlum!" dedi. "Neredesin?"

"Almanya," dedim çatallaşmış sesimle. "Ama yoruldum artık. Daha küçük bir eve çıkamaz mıyız anne? Hem belki gene hep beraber tek bir odada oturup, ne bileyim çay falan demleriz… Olmaz mı? Sizi affediyorum anne! Siz de beni bağışlar mısınız? Belki bu sayede ben de kendimi affedebilirim. Biliyor musun, gittiğim her yerde peşimden

geldiniz. Büyüdüm anne. Yolda gerçekten büyüdüm. Kızdığım şeyler anlamsızlaştı sanki…"

Hıçkırarak ağlamaya başladı. "Geçen hafta anneannen öldü," dedi ve üzüntüden çok pişmanlık duyduğunu anlattı. Annesiyle ilgilenemediği, yeterince vakit geçiremediği için vicdan azabı çekiyordu. Yıllar sonra benim de onun için yapacağım gibi. Annemin annesinin ölümüne ağlayışı… Tuhaftı. En son babamın babasının ölümüne ağlayışında böyle hissetmiştim.

Ardından "Sen…" dedi, "yıllarca her yere gidip özgürlüğünü ilan ettin, ancak bize karşı ördüğün nefret duvarıyla kendini içeride, bizi de dışarıda bırakarak hapsettin."

Haklıydı annem. Özgürlük için başkaldırmış ve barikatları aşmıştım, ancak kendi sınırlarımı yıkamamıştım. Sınır bendim! Bir tel örgü çekmiştim ailemle arama ve o sınıra kimseyi yaklaştırmamıştım. İçimdeki devleti öldürememiş ve barış bayrağını dikememiştim evimizin ortasına. Evet, belki onlara öfke duymak için haklı sebeplerim vardı, ancak bu öfke zamanla nefrete dönüşmüştü ve her nefret çıkmazında olduğu gibi sonunda beni de nefret ettiğim şeye dönüştürmüştü: Bir tutsağa!

Kısa bir sessizliğin ardından konuşmaya devam etti. "Oğlum…" dedi. "Kendime yıllarca yanında yörende yer açmaya çalıştım. Ama sen inatla kendini de bizi de yalnızlaştırdın. Söz veriyorum, gelirsen bu evi satacağız ve daha küçük bir eve çıkacağız. Bize kızıp kendini cezalandırmanı, kendine de bize de bu şekilde acı çektirmeni istemiyorum artık. Hiçbirimiz bunu hak etmedik. Dön ve yeniden başlayalım. Hem bak, babanla eskisi kadar kavga

da edemiyoruz zaten. Yaşlılıktan mıdır nedir, birbirimize biraz bağıracak olsak hemen yoruluyoruz. Sonra oturup televizyon falan izlemeye başlıyoruz. Baban bulmaca çözüyor, ben de onun yeni okuma gözlükleriyle dalga geçip meyve soyuyorum."

Bu defa ben hüngür hüngür ağlamaya başladım. "Ama orada herkes kötü biri olduğumu düşünüyor anne!" dedim. "Orada herkes beni vatan haini sanıyor. Haber kanalları demişti ki…"

"Boş ver oğlum. Ben sana inanıyorum artık. Hem herkes unuttu bile bunu. Bu ülkede her şey ne kadar kolayca unutulup gidiyor bilmiyor musun sanki?"

Gözyaşlarımı silip ciddileştim. "Neden?" diye sordum. "Neden bana yazarlık konusunda hiç destek olmadın?"

"Haklısın, olmadım," dedi. "Ben senin hiçbir zaman yazar olmanı istemedim, çünkü ben senin mutlu olmanı istedim. Meğer senin tutkun buymuş, bilemedim. Sen nasıl sıkıntını yazarak atıyorsan, ben de babana bağırıp çağırarak atıyordum, çünkü biliyorsun, beni delirtiyordu. Ama senin hassas olduğunu, kavgalarımızdan nasıl etkilendiğini kitaplarını yeniden okudukça fark etmeye başladım. Affet beni, sana iyi bir anne olamadım…"

İşte! Yıllardır beklediğim o özür, binlerce kilometre teptikten sonra gelmişti. Ama bu kendimi iyi hissettirmemişti. O an fark ettim ki ben yıllardır yolda, annem ise evinde, o koca yalnızlığında vicdan azabı çekiyordu. Üstelik hem çocuklarına hem de şimdi yeni kaybettiği annesine karşı.

"Öyle söyleme…" dedim. "Sen her zaman iyi bir anne ve iyi bir evlat oldun. Sadece iyi bir eş olmayı beceremedin,

çünkü yanlış bir evlilik yaptın ve bunun bedelini hepimiz ödedik. Ancak yeniden başlayacağız artık. Dönüyorum!"

"Yavrum…" dedi sesinde hafif bir tebessümle. "Bekliyorum."

Telefonu kapattım. Boş bir koridorda, yabancı bir ülkede yalnızdım, ancak yalnız hissetmiyordum kendimi artık. İçimde öyle bir koşma arzusu belirdi ki, bacağımdaki sargıyı söküp gökyüzünde uçurtma gibi sallandırmak istedim. Ancak bunun yerine misafirhanedeki yataklardan birine uzandım ve heyecandan gözlerimi dahi kırpamadan, biraz olsun dinlenmeye ve iyileşmeye çalıştım. Ne de olsa geriye yolun en güzel kısmı kalmıştı: Dönüşü.

27

Ne arıyordum bilmiyorum. Geçmişimi mi? Geleceğimi mi? Tanrı'yı mı? Bir kadın mı? Hikâye mi? Yaşayabileceğim bir ülke mi? Ölebileceğim bir kuytu mu? Hepsini mi? Hiçbirini mi? Aslında bütün o sokaklar, koylar, yollar aynı yere çıkıyormuş: Kendine, sana. Varacağın nokta gene kendin oluyorsun. Çünkü gittiğin her yere kendini de götürüyorsun. Kendi huzursuzluğunu, özündeki yalnızlığını. Ama sonunda öğrendim! Özgür olmanın tek yolu, vicdanının rahat olmasıymış. Ancak vicdanı rahat bir insan özgür olabilirmiş. Dört duvar arasında hapsedilmiş bile olsa…

Birkaç gün sonra geçici pasaportum çıktı ve yayıncımın aldığı uçak biletiyle İstanbul'a döndüm. Havaalanından çıkar çıkmaz her şeyin başladığı yere, Kerem'in mezar başına doğru yola koyuldum. Rüzgâr, Gece, Kavallı Çocuk ve Batuhan orada, her sonbaharda yapacağımız ilk ölmeme günü toplantısı için beni bekliyordu. Günbatımında yanlarına vardım.

Gece, "Bacağına ne oldu?" diye sordu.

"Faydasız bir intihar girişimiydi," deyip gülümsedim. Ardından Batuhan'a döndüm ve "Kendini asmadığına sevindim," dedim.

"Her şeye rağmen..." dedi Batuhan, "burada hep beraber olmak güzel."

Hepimiz sıkıca sarıldıktan sonra Gece güzel bir haber verdi. "Hamileyim," dedi eliyle karnını okşayarak. "Bir aylık ve bir ömürlük."

Sevindim. Gerçekten sevindim. Gece'nin boktan bir aileye doğmuş olması kendi ailesini kurmasına engel olamamıştı. Onun anne ve babasının hatalarını yapmayacağından emindim, çünkü tam da bu yüzden evden kaçmıştı. Onların hatalarını tekrarlamak değil, kendi deneyimlerini yaşamak –kendi varoluşunu çizmek için. "İsmini ne koyacaksınız?" diye sorup Gece ve Kavallı Çocuk'un ay yüzlerine baktım.

"Bilmiyorum," dedi Gece. "Henüz karar vermedik."

"Erkek olursa…" dedim buruk bir tebessümle, "*Ateş* koyun olur mu?"

"Olur," dediler. Sebebini sormadılar. Belki de zaten tahmin ettikleri için… Ardından ben de aldığım kararı açıkladım. "Artık eve dönüyorum!" dedim. "Ailemin yanına, daha normal bir hayat için."

Rüzgâr kaşlarını kaldırıp, "Emin misin?" diye sordu. "İyice düşündün mü bunu?"

"Evet," dedim. "Hatta annemle bile barıştım. Neden insanları affetmek için önce ölmelerini bekliyoruz ki? Çocukluğumla ilgili daha çok şey hatırlamak isterdim. Bu

yüzden ailemle daha çok vakit geçirmeye karar verdim. Bir de bu 'yolu' deneyeceğim yani. Çünkü bağışlanamayacak bir hata değildi yaptıkları."

"Haklısın," dedi Rüzgâr. "Bir insanın annesi hâlâ hayattaysa, her zaman dönecek bir yeri vardır demektir. Ancak gene de bunun bir son olmadığını biliyorsun değil mi? Biz emekli olamayız. Bir kez yola çıkan, onun bir kez olsun tadını almış kişi hep yolda olur artık. Bu yüzden evin bir durak olacak sadece. Sonra bir gün yeni bir yol çağıracak, başka bir yabancı dansa kaldırmak isteyecek seni. Ve gideceksin…"

"Ama o gün içim rahat olacak artık" diye tamamladım sözünü. "Önce biraz dinlenmek, kilo falan almak istiyorum. Hem belki hikâyemizi yazarım! O da benim çocuğum; güzel ve acı yolculuklarımızın meyvesi olur."

"Neden?" diye sordu Gece. "Neden insanlar bir avuç yasadışı haytanın yaşamlarını okumak istesin ki? Unuttun mu? Biz o kötü çocuklarız! Reklamlarda gülüp oynayanların aksine…"

Hepimiz aynı anda birer sigara yakıp birbirimize baktık. Gerçekten de hiçbirimiz bir gün başbakan ya da onun gibi bir şey olmayacaktık. Ama biz de bunu istemiyorduk ki zaten. Aykırı, ancak sade –gösterişsiz ama estetik bir yaşamdı arzumuz. Aynı Kerem'in hayatı ve ölümü gibi. Ve hâlâ emin değildim: Önemli olan okunmak mıydı yoksa yazmak mı?

"Olsun!" dedi Kavallı Çocuk. "Kitaplarını kimse okumayacak olsa, hatta koca dünyada tek başına kalsan da, sen yaz."

Ardından kısa bir sessizlik oldu. Ölüm sessizliği. Öyle ya, koca mezarlıktaki tek gürültü biz fânilerin konuşmalarıydı. Gece eğildi ve elindeki çiçekleri Kerem'in yatağına bıraktı. Onun şimdi nerede olduğunu düşünmeye başladım… Ruh moleküllerine ayrılmış uzay boşluğunda dolanıyor muydu? Ya da başının üstünde bir hale ile göğe yükselmiş bulutların arasında arp mı çalıyordu? Yoksa reenkarne olup Hindistan'da bir sokak kedisine mi dönüşmüştü? Asla algılayamayacağım bir zaman ve mekân boyutuydu bu. Sonra güzellikle bir şiir anımsadım. Anladım: O çiçeklerdeydi Kerem, o çiçeklerde…

Hava karardıktan sonra vedalaşmak için yeniden kucaklaştık. Rüzgâr'ın hâlâ hayatta olan bir annesi kalmadığı için dönecek bir yeri yoktu, ancak bu yüzden her yere gidebilirdi. Hayali, dünya üzerinde daha önce kimsenin ayak basmadığı bir toprak parçası keşfetmekti. "Dolayısıyla" dedi, "sonsuza dek yürümem gerekecek." Ve tüm dalgınlığıyla yeniden yola koyuldu.

Ardından Batuhan da utangaç ellerini ceplerine sıkıştırdı ve ufak adımlarla uzaklaştı yanımızdan. Artık intihar etmeyecekti. "Nasıl olsa" dedi, "bir gün öleceğim." Ve bunun rahatlığıyla mutlu ya da mutsuz olmaksızın, kim bilir belki yeni bir şiir karalamak için öylece evine doğru gitti.

Gece ve Kavallı Çocuk ise sevdikleri insanları gömmekten öyle yorulmuşlardı ki, çareyi sevebilecekleri yeni bir şey doğurmakta bulmuştu. "İşte!" diye düşündüm, "zamanın trajedisinden böyle intikam alınır." Gece'nin karnına eğildim ve "Seneye doğduğunda görüşürüz," diye fısıldadım. Ve ailemin yanına gitmek için hızla yürümeye başladım.

Önce karşı yakaya geçmek için bir vapura bindim. Arka tarafına ilerleyip açık havada bir sigara yaktım ve esen rüzgârı göğsüme doldurdum. Şehir tüm kafa karıştıran vaatleriyle kendini sunuyordu bana. Köprü ışıklarını, cami minarelerini, hatta yükselen gökdelenleri bile hayırsız bir kadını sever gibi özlemiştim.

Yeniden bir şiir yapıştı yakama. İstanbul Ağrısı... Bağırdı şair: *"Ulan yine sen kazandın İstanbul!"* dedi. *"Sen kazandın, ben yenildim. Kulaklarımdan kan fışkırıncaya kadar yine senin emrindeyim. Sana taptık ulan! Unuttun mu? Sana taptık."*

Vapurdan inip minibüslere doğru yürürken içimde belli belirsiz bir ölüm korkusu peyda oldu. Onca zamandır neredeyse kafa bulacak kadar ciddiye almadığım aniden ölme olasılığım zihnimde kara bulutlar gibi belirdi ve yayıldı. Belki de ilk defa kaybedecek bir şeyim olduğundan, yolda başıma bir şey gelmesinden ve eve varamamaktan korkuyordum.

Her an hızla geçen arabalardan birinin ya da bir canlı bombanın hedefi olabilir yahut imamların tanklar ve savaş uçakları ile yelteneceği bir işgalin ortasında kalabilirdim. Ve bunun sonucunda o kapıyı hiç çalamazdım. Oysa öyle özlemiştim ki bir eve anahtarla değil de kapıyı çalarak girmeyi…

Böylece tüm ölüm olasılıklarını hesaplayarak anksiyetemin teri içinde minibüse bindim. İki lira bozuk parayı şoföre uzattıktan sonra cam kenarındaki boş bir koltuğa yerleştim ve etrafı izlemeye devam ettim. Her şey hem tamamen aynı hem de bambaşka görünüyordu gözüme.

Evin yakınlarındaki bir köşede inmemle, Gazel'in gar-

da kardeşine koştuğu gibi koşmaya başladım. Sanki yıllar süren bir maratonun ardından artık son adımlarımı atar gibiydim. Seke seke koştum, koştum, koştum ve kapıyı çaldım.